

Globaali yhteisvastuu

Ehdotonta realismia,
rajatonta empatiaa

Vihapuheesta ja
sananvapaudesta

Turvapaikka ja suojele

3 Pääkirjoitus Kirkkoa haastetaan ihmisarvon puolustajaksi 4 Kuvassa Martti Ahtisaari 6 Ugandan pakolaiset tarvitsevat apuasi 6 Ulkokehälle unohdetut 8 Ehdotonta realismia, rajatonta empatiaa 10 Kirkon globaali rooli alkaa ehtoollispöydästä 12 Rauha vaatii globaalia yhteisvastuuta 14 Vihapuheesta ja sananvapaudesta 16 Poliitikka ohjaa kirkon auttamistoimintaa enemmän kuin halutaan ajatella 18 Henttoset 20 Oikeus sosiaaliturvaan kuuluu kaikille 22 Turvapaikka ja suojelu 25 Tamperelaisten diakoniatyöntekijöiden kokemuksia turvapaikanhakijoiden parissa tehtävästä työstä 28 Euroopan ovelle kolkuttamassa 30 Välineitä yhteisöjen luomiseen 32 Diak globaalivastuun edistäjänä 34 Haaveina rauha, oma asunto ja työ	36 Matka pakolaisleiriltä hyvinvointivaltioon 38 Moninaista, oivaltavaa ja dialogista (MOD) 40 Kidutetun auttaminen on kokonaisvaltaista hoitamista 43 Näköalattomuus on suurimpia syitä lähtöön Lähi-idästä 44 Shalom – salaam! 46 Hikipajoista ihmisarvoiseen työhön 48 Työpolkuja seurakunnan ja yhdistyksen yhteistyöllä 50 Senegalissa kummilapsia tapaamassa 52 YK:n Pariisin ilmastokokous – todellinen käänne vai pettymys? 54 Leprälähetys taistelee vaikeaa tautia vastaan 55 Menninkäinen 56 Sijaisperheet kotouttavat alaikäisiä turvapaikanhakijoita Saksassa 58 Yhden totuuden pakolaisuus 60 Ois kiva saada juttuseuraa 62 Kirjat 64 Iltahartaus Epäreilua!

Kirkkoa haastetaan ihmisarvon puolustajaksi

Kirkon tutkimuskeskuksen mukaan nuoret aikuiset (25–34-vuotiaat) perustelevat jäsenyyttään kirkossa erityisesti kirkon roolilla heikompiensaisten auttajana ja puolustajana. Kirkon vaalima lähimmäisenrakkaus motivoi muitakin kuin jäseniä mukaan toimintaan. Kirkon merkitys punnitaan sen mukaan, kokevatko ihmiset, että kirkon piirissä eletään todeksi Jeesuksen esimerkkiä ja opetuksia.

Seurakunnat ovat osallistuneet kiittävän pontevasti turvapaikanhakijoiden auttamiseen ja majoittamiseen. Kirkon nopeaa toimintaa ja näkyviä puheenvuoroja ovat kiittäneet myös ne, jotka eivät ole kirkon jäseniä.

Samaan aikana on ollut erittäin hämmentävää huomata, miten suomalaisen yhteiskunnan henkisen ilmapiiirin on annettu kärjistyä. Jotkut tahot ovat levittäneet tarkoituksellisesti disinformaatiota, mikä on synnyttänyt harhaisia käsityksiä turvapaikanhakijoista. Pelon lietsominen on lisännyt turvattomuuden tunnetta. Erityisen hämmentävää on, ettei maamme poliittinen johto ole puuttunut selkeäsanaistemmin propagandaan, joka on todellinen uhka yhteiskuntarauhalle.

Pakolaiskriisi on haaste, jolla on myös merkittäviä taloudellisia vaikutuksia. Samalla se kuitenkin toivottavasti

pakottaa poliittisen päätöksenteon vahvemmin kohti globaalia hyvinvointiajattelua. Kehitysyhteistyömäärärahojen leikkaus on oire lyhytnäköisestä ja kapeakatseisesta ajattelusta, jonka aika nyt vain on auttamattomasti ohi.

On tullut selväksi, että turvapaikanhakijoiden joukossa on rikollista ainesta. Ja aivan yhtä selvää on, että rikolliseen toimintaan tulee puuttua. Sen sijaan ei pidä mennä siihen helppoon, että leimaa joidenkin rikollisten toimijoiden vuoksi kaikki turvapaikanhakijat pahan- tahtoisiksi. Tai leimaa heidän rinnalle asettuvat ihmiset sinisilmäisiksi kukkhattutadeiksi tai suvakeiksi. Propagandasodan ensimmäisenä tavoitteena on rakentaa pelkistettyä mustavalkoista joko-tai-todellisuutta, uhka- ja viholliskuvia. Esimerkiksi Ruandassa ihmisarvo riistettiin kansanryhmältä kutsumalla heitä torakoiksi.

Samaa menetelmää käytetään myös silloin, kun asetetaan kotimaan köyhät ja turvapaikanhakijat vastakkain. Tai kun leimataan elämässään epäonnistuneet sosiaalipummeiksi. Viha ja leimaamispuheen takana on useimmiten ymmärtämättömyyteen perustuva ajattelu. On puhuttu empatiakuiluista, kokemusmaailmojen etäntymisestä ja eriytyemisestä. Näiden ymmärryskuilujen ylittämisen tärkeys koros-

tuu tällä hetkellä yhteiskunnassamme. Kyse ei ole siis vain turvapaikanhakijoihin vaan yleisesti muita heikommassa asemassa oleviin vähemmistöihin kohdistuvasta tietämättömyydestä ja sen synnyttämästä epäluulosta.

Seurakunnat voivat toimia näiden empatia- ja ymmärryskuilujen silloittajina. Tähän tehtävään kirkkoa myös haastetaan, valtiovallankin puolelta. Meidän on tarpeen kuulla ihmisten pelkoja ja huolia mutta samalla välittää nykyistä vahvemmin ymmärrystä erilaisissa elämäntilanteissa olevien ihmisten todellisuuksista. Se ei onnistu muutoin kuin mahdollistamalla ihmisten välisiä kohtaamisia ja kertomalla ihmisen kokoisia kertomuksia.

Seurakunnan on toimittava epäroimättä esimerkkinä, hyvän ja toivon vaalijana, oikeudenmukaisuuden ja ihmisarvon puolustajana. Erityisen tärkeää tämä on nyt, kun eettistä ymmärrystä tarkoituksellisesti hämärretään ja pahaa arkipäiväistetään.

● KALLE KUUSIMÄKI

DIAKONIA

◆ JULKAISIJA: Diakonia ry, Kirkon diakonia ja sielunhoito, Diakoniatyöntekijöiden Liitto, Suomen Kirkon Seurakuntaopiston Säätiö, Kirkkopalvelut, Suomen Merimieskirkko, Espoon Diakoniasäätiö, Oulun Diakonissalaitoksen Säätiö, Martinus-säätiö. ◆ HALLITUKSEN PUHEENJOHTAJA: Tapio Pajunen
 ◆ KUSTANTAJA: Kotimaa Oy ◆ TOIMITUSKUNTA: Raili Gothóni, Johanna Korkeaniemi, Tiina Laine, Irene Nummela, Sari Peltonen, Terttu Pohjolainen, Hannu Rahikainen, Seppo Sulkko ◆ TOIMITUS: PL 210, 00131 Helsinki ◆ PÄÄTOIMITTAJA: Kalle Kuusimäki, p. 050 501 2901
 ◆ TOIMITUSPÄÄLLIKKÖ: Raili Suviranta: ext-raili.suviranta@evl.fi ◆ TOIMISTOSIHTTEERI: Eila Karkkunen, p. 050 369 0988, eila.karkkunen@evl.fi
 ◆ TAITTO JA KUVANKÄSITTELY: Kotimaa Oy ◆ TILAUKSET JA OSOITTEENMUUTOKSET: Eila Karkkunen, p. 050 369 0988, eila.karkkunen@evl.fi
 ◆ TILAUSHINTA KOTIMAAHAN: Tilaushinta kotimaahan 45 €/vuosikerta, ulkomaille 50 €/vuosikerta, opiskelijahinta 18 €. Osoitteetietoja voidaan luovuttaa kaupallisille ilmoittajille. ◆ KANSI: Antti Sepponen ◆ LEHTI ILMESTYY 4 kertaa vuodessa. Numero 2/2016 ilmestyy 11.5.2016. Lehden teemana on Hyvinvointiyhteiskunta – luottamus katkolla? ◆ ISSN 0355-8797 ◆ ILMOITUSHINNAT: nelivärisenä 1,30 €/pmm. Ilmoitushintoihin lisätään arvonlisävero 24 %. ◆ ILMOITUSMYNTI: Pirjo Teva, p. 020 754 2284, 040 680 4057, pirjo.teva@kotimaa.fi
 ◆ ILMOITUSTEN VASTAANOTTO JA VALMISTUS: ilmoitusmyynti@kotimaa.fi, p. 020 754 2000

Meidän on opittava kunn

Kirkko on luomassa yhteisvastuun ja yhteisöllisyyden henkeä. Se vähentää pelkoa, vihaa ja ennakkoluuloja itselle vieraita ihmisiä kohtaan ja lisää eri ihmisryhmien välistä ymmärrystä.

– Kirkko voisi puhua vieläkin enemmän siitä, että ihmisten on opittava taas kantamaan vastuuta itsestään ja toisista, ehdottaa presidentti Martti Ahtisaari.

Perustamansa Crisis Management Initiative -järjestön (CMI) tiloissa Helsingissä työskentelevä **Martti Ahtisaari**, 78, ahertaa yhä kansainvälisen kriisinhallinnan ja konfliktinratkaisun kentillä.

Nobel-palkittu presidentti on ollut viime vuosina huolestunut globaalin poliittisen keskustelukulttuurin suunnasta.

– Kutsuisin keskustelua jopa sivistymättömäksi.

– Ihmisille tulisi opettaa maailmanlaajuisesti, että vaikka me olimme täysin eri mieltä, me voimme antaa asioiden keskustella – ja kohdella toisiamme sivistyneesti.

Ahtisaari huomauttaa tehneensä työuransa puhumalla erinäisten terroristien kanssa.

– On ihmisiä, joita on vaikea saada rationaaliseen keskusteluun, mutta yrittää pitää. Menetämme itse uskottavuutemme, jos emme halua pu-

hua erilaista arvomaailmaa edustavien ihmisten kanssa.

Hänellä ei ole mitään sympatiaa joitakin väkivaltaisia vaikuttajia kohtaan, mutta heidän eristämisenä ”ei ole mistään kotoisin”. Jonkinlainen keskusteluyhteys täytyy säilyttää kaikkiin suuntiin.

– Voi olla, että yhteydenpitoon tällaisten tahojen kanssa liittyy paljon vastustusta ja purnausta. Ehkä se on kuin nuorten kasvattaminen. Nuoren täytyy kapinoida löytääkseen oma tiensä. Tähän mennessä en ole kuitenkaan löytänyt sellaisia ryhmiä, joiden kanssa en olisi voinut istua samaan pöytään.

Hyvä itsetunto mutta nöyrä mieli

Kun ihmisten välisiä suhteita leimaa kumppanuuden ja ystävyuden henki,

CMI

Martti Ahtisaari profiloitui kristillisiä arvoja kunnioittavana kansanjohtajana.

– Kirkon työstä esimerkiksi diakonia estää ihmisiä vieraantumasta yhteisöstään, presidentti antaa tunnustusta.

ioittamaan toisiamme

se luo Martti Ahtisaaren mielestä parhaat mahdolliset edellytykset pitkäjänteiselle vuorovaikutukselle.

Eduksi on myös hyvä itsetunto mutta nöyrä mieli. Ylemmydentuntoisella asenteella ei pitkälle pötkitä.

Rehellisellä ja luotettavalla kumpipanilla ei ole ketunhäntää kainalossa. Siitä lähtökohdasta syntyy luottamusuhde. Keskustelukumppanit kehittävät asioita yhdessä, eikä mikään osapuoli ole ylhäältä päin sanelija, Ahtisaari tähdentää.

Sensitiiviset ihmiset kykenevät käymään myös itsekkäistä keskustelua.

– Parhaat neuvot tulevat usein oman yhteisön sisältä. Ulkopuoliset yksinkertaistavat helposti asioita, joiden monimutkaista luonnetta he eivät tunne tarpeeksi hyvin, ja esittävät kärjistettyjä väitteitä perustelujen sijasta.

Kirkko on globaalin yhteisvastuun kulmakiviä

Kristinuskon näyttäytyminen ympäri maailmaa hyvin erilaisissa muodoissa. Pääsääntöisesti presidentti näkee uskontomme luovan yksittäisille ihmisille, yhteisöille ja yhteiskunnille paremman elämän edellytyksiä niin Suomessa kuin muuallakin maailmassa.

– Uskonnon panos on usein ratkaiseva siihen, etteivät asennemuutokset jää pinnalliselle tasolle. Uskonto vaikuttaa valtavasti myös yhteiskuntamoraaliin.

– Jos ajatellaan, ettei kirkkoja toimisi ollenkaan esimerkiksi kehittyvässä maissa, niiden kansalaisten tilanne olisi paljon onnettomampi. Kirkon myönteinen panos heijastuu koko yhteiskuntaan, jos katsoo melkein mitä maata tahansa.

Globaalin yhteisvastuun kantamisessa kirkkoilla on keskeinen rooli niin asenteiden muokkaajana kuin konkreettisen avustustyön tekemisessä.

Ahtisaaren mukaan kirkko antaa aina ihmisille uskoa tulevaisuuteen ja muutosten mahdollisuuteen.

Perusarvojen puute luo pahoinvointia

– Samalla kun tunnustamme ihmisten erilaisuuden, meidän täytyy nähdä myös meitä eettisesti yhdistävät tekijät. On korostettava niitä arvoja, jotka yhdistävät ihmiskunnan yhteiseen kamppailuun eriarvoisuuden, nälän ja puutteen poistamiseksi.

Kestävää kehitystä ei synny vain taoudellisen globalisaation luomia epäkohtia korjaamalla. Kehitykseen tarvitaan myös eri kulttuurien ja uskontojen myönteinen, rakentava panos, Ahtisaari korostaa.

– Muutokseen sopeutumisen edellytys on pysyvistä perusarvoista kiinnipitäminen. Meidän on kunnioitettava toisiamme ja pidettävä toisistamme huolta.

Arvojohtaja Ahtisaari on huolissaan siitä, että hyvinvointiyhteiskuntamme tuottaa niin paljon pahoinvointia ja passiivisia kansalaisia.

– Vastuu oman elämäntilanteen parantamisesta kuuluu ensinnä ihmiselle itselleen ja perheelle, ei valtiolle. Yhteisöllisyys, josta voisimme oppia afrikkalaisilta, on tietysti myös tärkeää.

Yhteisöllisyyden henki on vastalääkettä vihalle

Arvokeskustelu on koventunut viime vuosina Suomessakin. Eri ihmisryhmien välille on rakennettu vahvoja vastakkainasetteluita ja viholliskuvia. Erityisesti maahanmuuttajat ja turvapaikanhakijat ovat olleet tulilinjalla.

Yhteisvastuun ja yhteisöllisyyden henki, jota kirkko on osaltaan luomassa, vähentää pelkoa, vihaa ja ennakkoluuloja toisenlaisia ja itselle vieraita ihmisiä kohtaan. Se lisää ihmisryhmien välistä ymmärrystä.

– Kirkon työstä esimerkiksi diakonia estää ihmisiä vieraantumasta yhteisöstään. Kenenkään ei tulisi tuntea olevansa sosiaalisesti niin heikoilla, ettei hän pysty enää kääntymään minnekään auttajatahon puoleen.

– Kirkolla on tärkeä tehtävä tukea yksilöiden kasvua, etteivät vastuuntunto ja arvomaailma pääse vääristymään jo varhaisessa vaiheessa. On onnetonta, miten monien annetaan aika kevyestikin tuhta elämänsä ilman, että he saavat kasvulleen tukea, arvioi Martti Ahtisaari.

Presidentti tuntee kirkkomme organisaatioita. Hän on ollut mukana muun muassa Kirkon ulkomaanasiain neuvostossa sekä Kirkon Ulkomaanavun hallituksessa.

Kovissa paikoissa kädet ristiin

Miten kristinuskon on vaikuttanut presidentin henkilökohtaiseen elämään?

– Olen hyvin kiitollinen siitä, että tulen kodista, jossa etenkin isäni oli hyvin uskonnollinen. Olen saanut itsekin siitä uskosta voimaa.

– Olen myös tiennyt, että monet ystäväni ovat vuosien varrella rukoilleet puolestani. Sillä on ollut suuri merkitys, ja he ovat olleet muutenkin joka suhteessa tukena. Minun ei ole tarvinnut selviytyä tehtävistäni yksin omasa varassani, Martti Ahtisaari vastaa.

Rukousta on tarvittu monta kertaa, mies myöntää.

– Kun menin aikoinaan 23-vuotiaana nuorena miehenä Pakistaniin, pastori **Viljo Remes** sanoi, että silloin ihminen panee kädet ristiin, kun hänelle tulee oikein vaikeita asioita eteen. Niiden ei tarvitse olla aina omia tai läheisten ongelmia, vaan ne voivat olla myös dramaattisesti koko yhteisön elämää koskettavia asioita.

– Remes oli oikeassa, presidentti tunnustaa.

● JANNE VILLA

Ugandan pakolaiset tarvitsevat apuasi

Tänä vuonna Yhteisvastuun esimerkkikohde on Ugandan Rwamwanjassa sijaitseva pakolaisten ja köyhien ugandalaisnuorten yhteinen ammattikoulutushanke.

Kun ammuskelu alkoi, **Judith Umurija**, 20, oli jo nukkumassa. Äiti ja sisko olivat ulkona ja onnistuivat pakenemaan kylään hyökänneitä asemiehiä. Sisälle rynnännyt sotilas raikasi Umurijan.

Umurija onnistui pakenemaan tätinsä luo, missä hän synnytti tyttölapsen yhdeksän kuukauden kuluttua.

– Aseryhmä saapui kuitenkin myös sinne. He tuikkasivat kokonaisia taloja tuleen. Tätini piilotti minut, vauvan ja itsensä maakuoppaan. Hyökkäyksen jälkeen pakenimme Ugandaan pakolaisleirille.

Kongon rajalla, Rwamwanjan uneliaassa maalaishäädössä on pakolaisasutus, jossa asuu 60 000 pakolaista. He tulevat Itä-Kongon Pohjois-Kivusta, pääasiassa Benin alueelta. He ovat jättäneet kotinsa Pohjois-Kivussa riehuvien taistelujen tähden.

Pakolaisleiri ei kuitenkaan merkitse turvaa, saati autuutta, sillä leirille saapuvat myös tappajat ja rikolliset.

– Eräs mies alkoi ahdistella minua. Hän huusi tappaneensa Kongossa useita ihmisiä, ja jos joku uskaltaisi häiritä häntä, hän tappaisi lisää. Hän raikasi minut koko kylän edessä, kertoo Umurija.

– Kun poliisi saapui, suuni vuosi verta, Umurija sanoo.

– Raiskaaja pakeni. Sairaalassa vaa-din sijoitusta muualle. Leirin turvataloa ehdotettiin, mutta pian ilmoitettiin, ettei siellä ole tilaa. Sen sijaan minut ohjattiin asumaan toisen tutsi-

Judith Umurija, 20, ja lapset. Umurijan 3-vuotias tytär Grace ei ole hiv-positiivinen, mutta nuoremasta, Echimasta, Umurija ei vielä tiedä. Umurija on Yhteisvastuudokumenttien toinen päähenkilö.

naisen kanssa tavalliseen ovettomaan savimajaan kylänraitille.

– Tuli miesjengi, sitoi ja raikasi meidät molemmat, toteaa Umurija hiljaa.

Umurija tuli jälleen raskaaksi. Kaiken kukkuraksi hän sai miehiltä hivin. Raskauden aikana ja synnytyksen jälkeen Umurija kertoo olleensa niin masentunut, ettei halunnut ottaa lääkitystä.

– Halusin vain kuolla, hän kuiskaa.

Monen suomalaisen voi olla vaikea uskoa Umurijan tarinaa. Nuoren naisen kohtalo on kuitenkin Itä-Kongossa pikemminkin tavanomainen kuin poikkeuksellinen. Missään

Yhteisvastuu 2016 torjuu nuorten syrjäytymistä

Ulkokehälle unohdetut

Ei peruskoulun jälkeistä koulutusta, ei opiskelupaikkaa, ei töitä. Liian moni nuori on vaarassa pudota yhteiskunnan keltasta.

Arviot syrjäytyneiden nuorten määrästä Suomessa vaihtelevat laskutavasta riippuen muutamasta tuhannesta sataan tuhanteen. Yleisimmät arviot pyörivät 40 000–50 000 nuoren kiepeillä, mikä on noin 6–8 prosenttia koko 15–24-vuotiaiden ikäluokasta.

Hanna Alakulppi, Suomen Partiolaiset

Partio tarjoaa yhteisöllisyyttä ja toimintaa.

Syrjäytymisen riski liittyy erityisesti nuoren elämän siirtymäkohtiin, kuten peruskoulun päättymiseen. Jos mieluisaa jatko-opintopaikkaa ei heti löydy, syrjäytymisen riski kasvaa. Taustalta löytyy lähes aina myös ongelmia perheen taloudellisessa toimeentulossa, jolloin lapsella ei ole ollut mahdollisuutta esimerkiksi harrastuksiin ja niiden mukanaan tuomaan omaan porukkaan, sekä kiusatuksi joutumisen ja ulkopuolelle jättämisen kokemuksia. Myös lastensuojelupäättökseen ja psyykenlääkkeiden käytön on todettu nuorten kohdalla lisäävän työ-

muualla maailmassa nainen, mies tai lapsi ei pääsy yhtä todennäköisesti raiskatuksi kuin Itä-Kongossa.

Raiskausta kuten muitakin sodan kauhuja käytetään aseena häikäilemättömässä taistelussa Itä-Kongon rikkauksista. Yli 70 aseistautunutta ryhmää haalii Itä-Kongossa itselleen erityisesti alueen satumaisia mineraalivarjoja.

– Pakolaiset puhuvat kullasta, mutta myös muista mineraaleista, kertoo **Julian Atame**, pakolaisleiriä johtavan UNHCR:n sosiaalityöntekijä.

Juuri Benin alueen kullaan ja kultaanin tähden edes kaukainen Suomi ei sijaitse kokonaan Itä-Kongon konfliktin ulkopuolella. Alueelta ryöväytyt edulliset malmit löytävät tiensä myös länsimaisten kuluttajien kauppakeskeisiin. Esimerkiksi yksikään pien-elektroniikan valmistaja ei voi luvata,

etteikö heidän tuotteissaan olisi palastakaan Itä-Kongon konfliktia.

Siis vaikkapa sinun kännykässäsi, läppärissäsi tai pleikkarissasi.

Nyt Judith Umurija ottaa jo lääkkeet, mutta häntä painaa edelleen huoli lasten kohtalosta. Hänhän voi kuolla milloin tahansa.

Ainoa toivo on oikeastaan 13-vuotias pikkusisko **Aziza**, jonka Umurija löysi leiriltä. Umurija arvelee, että jos sekä hän että sisko pääsevät Ugandassa Kirkon Ulkomaanavun ammatikoulutukseen, parempi huominen voi koittaa jopa hänen lapsilleen.

Judith aloitti joulukuussa ensimmäisten joukossa hotellialan opinnot Rwamwanjassa. Jokaisen pitäisi nähdä riemu, jonka tieto opiskelupaikasta sai aikaan Judithissa ja muissa kohtalotovereissa.

● ERIKKA KÄYHKÖ

Koulutuksella uuteen alkuun

Kirkon Ulkomaanapu on perustanut ammattikoulun Ugandan Rwamwanjaan Kongon pakolaisille sekä vähäosaisille ugandalaisnuorille. Tavoitteena on kouluttaa tuhat nuorta vuoteen 2017 mennessä. Koulutetuista 70 % on heikoimmassa asemassa olevia pakolaisia.

Ugandan lainsäädäntö on tulijoille säyseä: jos taitoa riittää, töitäkin saa tehdä. Vain 2 prosenttia ugandalaisnuorista saa ammattikoulutuksen.

Yhteisvastuukeräysvaroja käytetään myös pitkäjänteiseen kehitysyhteistyöhön Haitissa, Keski-Afrikan tasavallassa, Lähi-idässä ja Myanmarissa.

Yhteisvastuu seurakuntamateriaalit:

<https://www.kirkonulkomaanapu.fi/materiaalipankki/seurakunnat/>

Yhteisvastuudokumentit:

Judith: <https://youtu.be/irxXKvBMOTg>

Shaban: <https://youtu.be/kSOdisEAHV8>

elämän ulkopuolelle jäämisen ja syrjäytymisen riskiä. Nuoret itse pitävät juuri kavereiden puuttumista merkittävänä tekijänä. Nuorisobarometrin 2015 mukaan joka kolmas nuori kertoo tuntevansa itsensä ainakin joskus yksinäiseksi.

Periytyvä kierre

Syrjäytymisen kierre pyörähtää käyntiin, kun ongelmat alkavat ketjuuntua ja kasautua – tyypillisesti samoille nuorille, joilla on jo entuudestaan yllin kyllin haasteita elämässään. Pahimmillaan kierre johtaa nuoren täydelliseen ja pitkäkestoiseen syrjäytymiseen yhteiskunnasta. Myös seuraava sukupolvi on vaarassa, sillä ongelmat ja yhteiskunnan ulkokehälle jäämisen malli näyttävät periytyvän ainakin jossain määrin samassa perheessä vanhemmilta lapsille.

Pahimmillaan syrjäytyminen on valtava, koko elämän mittainen tragedia, mutta myös vakava kansantaloudellinen kysymys. Nuorten monimutkaisen ja pitkäkestoisten ongelmien ratkaiseminen vaatii moniammatillista osaamista ja yhteistyötä eri toimijoiden kesken, vie aikaa ja on hyvin kallista. Nuorena pysyvästi syrjäytyneestä henkilöstä onkin laskettu aiheutuvan yhteiskunnalle koko hänen elämänsä aikana noin 1,2 miljoonan euron kustannukset.

Yhteisvastuuvaroin etupainotteista apua

Nuoren itsetunnon vahvistaminen ja osallisuuden tukeminen ehkäisevät syrjäytymistä. Tässä työssä perhe, koulu ja harrastukset ovat avainasemassa. Ystävät, porukkaan kuuluminen, onnistumisen kokemukset ja helposti saatavilla oleva apu vaikeissa ti-

lanteissa tukevat nuoren kasvua ja kehitystä.

Suomessa vuoden 2016 yhteisvastuuvaroin torjutaan nuorten syrjäytymistä tukemalla heidän elämänhallintataitojensa kehittymistä ja osallisuutta partiotoiminnan avulla. Syrjäytymisvaarassa olevia nuoria etsitään ja ohjataan partion pariin muun muassa tukemalla köyhistä perheistä tulevien nuorten partioharrastusta. Yhteisvastuun tuella voidaan kustantaa nuorelle partiossa tarvittavia varusteita tai leirien osallistumismaksuja.

Keräysvaroin tuetaan myös Sisupartio toimintaa, jossa mukana olevat lapset ja nuoret ovat pääosin aisti-, liikunta- ja kehitysvammaisia. Sisupartio osalta Yhteisvastuu tukee muun muassa kovasti kaivattujen Sisuhajajien koulutusta.

● SALLA PELTONEN

Miten Jeesuksen seuraajan tulisi suhtautua turvapaikanhakuun?

Ehdotonta realismia, raja

Jesuiittateologi José Ignacio González Fausin mukaan Jeesuksen opetuksista on vaikea rakentaa selvää teologista systeemiä.

Kaksi tekijää on kuitenkin koko ajan voimassa: ehdoton realismi ja tyhjentyvätön toivo. Niistä sopii Jeesuksen seuraajankin pitää kiinni.

Arvot kovenevat. Niin väitetään, ja voi se pitää paikkansakin. Väitetään myös, että vastakkainasettelu kärjistyy tai että julkisuudessa voimistuu ääripäiden ääni. Siinäkin voi olla perää – vaikkakin myös siinä, että toinen ääri on toista äärimmäisempi tai että ääripäitä voisikin olla vain yksi.

Suomessa on joka tapauksessa yhtäaikaista näkyvillä kaksi diskursia, joilla on niukasti vastinpeiteitä. Samasta maailmasta kerrotaan kahta kertomusta, joita ei millään tahdo – eikä myöskään tahdota – saada soviteuksi yhteen. Kun yhteistä aluetta on vähän tai ei lainkaan, kahdesta päästä voi varmaan puhua, vaikkei molempia ääripäiksi tunnustaisikaan.

Kertomusten keskiössä ovat turvapaikanhakijat.

Jako kahteen vai kolmeen?

Tasavallan presidentti **Sauli Niinistö** jakoi helmikuun alussa facebookissa kirjailija **Jyri Paretskoin** kolumnia *Tolkun ihmiset*. Paretskoi aloitti kolumninsa *Iisalmen Sanomissa* (28.1.) näin: ”Väitetään, että maahanmuuttokysymykset jakavat kansamme kahtia. Se on vale. Ääripäiden välissä on valtava enemmistö, tolkun ihmiset.”

Paretskoin kuvaama enemmistö tunnustaa turvan antamisen tarpeen ja veloitteen ja yhtä aikaa tunnistaa sen nostattamat taloudelliset ja kulttuuriset kysymykset. Hän väittää, et-

tä yleisin onkin kolmas diskurssi: sitä hallitsee sekä/että eikä joko/tai.

Presidentti viittasi Paretskoihin myös 3.2. avatessaan valtiopäivät. Suorasanaisen ja reippaan puheen jälkipuinnissa nousi kysymykseksi, suositiko presidentti tinkimistä kansainvälisten sopimuksien noudattamisesta.

Sitäkö nämä virkkeet tarkoittavat: ”Joudumme pohtimaan, suojellaanko eurooppalaisia arvoja ja ihmisiä ja todella hädässä olevia, vai suojataanko ahtaan tarkasti kansainvälisiä velvoitteita muista seuraamuksista välittämättä.”; ”Jossain vaiheessa jonkun on tunnustettava, että emme kykene, juuri tässä ja nyt, täyttämään kaikkia kansainvälisten sopimusten velvoitteita.”

Presidentti ei myöskään säästynyt siltä kaksivaihdetulkinnalta, jota hän selvästikin haluaa vastustaa. Turvapaikanhakijat eivät ole vain keskiössä, vaan suoranainen vedenjakaja.

Lakien henki, kirjainten oikeus

Arvostelin vuonna 1991 Diakonian vuosikirjaan **Jukka Kemppisen** kirjan *Oikeus kulttuuri-ilmionä*. Nyt siis jo neljännesvuosisadan ajan olen ajoin palannut miettimään sen kuvaama kahta oikeuskäsitystä. Toisen mukaan oikeus toteutuu oikein säädettyjen lakien noudattamisen summana. Toisen mukaan lakeja säätämällä yritetään toteuttaa sellaista oikeutta, josta on tietty käsitys laeista riippumatta.

Kummallakin vaihtoehdolla on sekä hyvät että huonot puolensa, joiden keksimiseen ei mitään erityistä oikeusfilosofista koulutusta tarvitse.

Presidentti yhtä kaikki kysyi, tuotako kansainvälisten sopimusten – siis tässä mielessä ”lain” – noudattaminen sitä oikeutta, mitä niillä on tavoiteltu. Niitä ei ole kirjoitettu laajamittaista maahanmuuttoa tai suora-naista kansainvaellusta ajatellen. Oliko jokin sellainen vaihtoehto, joka riittävästi toteuttaisi sopimusten henkeä, vaikkei kirjainta noudattaisikaan?

Kysymys on hyvä, mutta myös vaarallinen.

Valtio suojaa, koska sillä on laki

Viime vuonna ilmestyi suomeksi Yalen yliopiston professori **Timothy Snyderin** kirja *Musta maa. Holokausti: tapahtumat, opetukset*. Niin paljon kuin juutalaisvainoista onkin kirjoitettu ja niitä tutkittu, Snyder on tehnyt merkittäviä uusia löytöjä.

Miksi Saksan juutalaiset muodostivat vain kolme prosenttia uhreista – mikä sekään ei tietenkään ole ”vain”? Siksi, että Saksa oli koko ajan valtio, ja valtiossa vallitsevat lait, vaikka huonotkin. Kun sitä vastoin Itävalta liitettiin Saksaan, sen lait kumottiin heti, mutta Saksan lait tulivat voimaan vasta viipeellä. Siinä välissä juutalaisilla ei ollut mitään suojaa ja se totisesti tuntui. Samasta syystä miehitetystä itäisestä Euroopasta tuli varsinainen tappotanner.

Snyder nostaa kynnystä kyseenalaistaa lain tai sopimuksen kirjainta. Valtio näyttää olevan parempi ihmisen suoja kuin akkipäätä luulisikaan, ja laki pitää voimassa edes jonkinmoiset pelisäännöt. ”Lähimmäisenrakkkaus” ei ole oikeusermi eikä poliittinen is-

tonta empatiaa

Sairaalasielunhoitajan erityiskoulutus EK 2017-2019

”Kirkon sairaalasielunhoito kutsuu koulutukseen myönteisen lausunnon soveltuvuustutkimuksessa saaneet, sairaalasielunhoitajan virkaan tai pitkään sijaisuuteen valitut pastorit tai lehtorit.” Koulutukseen on tällä hetkellä ilmoittautunut 12 osallistujaa. Mukana ovat myös ne paikat, joiden viranhaltija ei vielä ole tiedossa. Mikäli paikkoja jää täyttämättä, koulutukseen on mahdollisuus osallistua myös diakoniatyöntekijällä, joka tekee päätyönään sielunhoitotyötä kehitysvammaislaitoksessa tai terveydenhuollon yksikössä tai hoivalaitoksessa.

Lisätiedot; virpi.sipola@evl.fi

<http://www.hyva-kuolema.fi/>

**Hyvä kuolema -saattohoitoseminaari
Vaasa, 10.3.2016 klo 9.00–16.30.**

Vaasan yliopiston auditorio Wolff, Tervahovi-rakennus, osoite Wolffintie 34, Vaasa.

Ilmoittautuminen päättyy 4.3.2016.

**Hyvä kuolema -saattohoitoseminaari
Lappeenranta, 13.4.2016 klo 9.00–16.30.**

Toimistotalo Ruorin auditorio 1, osoite Valto Käkelän katu 3 A, 1. krs, Lappeenranta.

Ilmoittautuminen päättyy 8.4.2016.

**Hyvä kuolema -saattohoitoseminaari
Helsinki, 13.5.2016 klo 9.00–16.30.**

Biomedicum Helsinki, luentosali 1, osoite Haartmaninkatu 8, Helsinki.

Ilmoittautuminen päättyy 6.5.2016.

ILMOITTAUTUMISET

*www.hyvakuolema.fi sivustolta
alueseminaarien yhteydestä löytyvän
linkin kautta.*

kusana, mutta niin se vain saattaa toteutua nimenomaan lakia noudattamalla.

Kristitystä ihmisyys on jakamaton

Länsimaisen oikeusvaltion pohjana on tietty ihmiskäsitys, joka artikuloidaan ihmisoikeuksina. Viime vuosina maailmalla on pantu kysymysmerkkejä joihinkin liian länsimaisina pidettyihin kohtiin. Siksi pidän merkittävänä sitä, miten Euroopan uskontojohtajien neuvosto Moskovan julistuksessaan 2011 painottaa uskonnollisten arvojen ja ihmisoikeusajattelun yhteyttä.

Olen lainannut tätä ECRL:n lausumaa useasti: ”Käsityksemme ihmisoikeuksista perustuu ymmärrykseemme ihmisarvosta. Siihen sisältyvät monet uskonnolliset ydinarvomme. Siksi katsoimme, että ihmisoikeudet eivät ole uusi arvojärjestelmä, vaan pikemminkin joidenkin perinteisten moraaliarvojen valtioita sitova muodollinen ilmaus, jota erilaiset uskonnolliset ja perinteiset arvojärjestelmät tukevat.”

Kaikkien uskontojen puolesta en tietenkään saata puhua, mutta kristitty ei millään voi pitää ketään ihmisolentoa vähemmän ihmisarvoisena kuin itseään. Vaikka kristillisillä kirkoilla onkin oma musta kirjansa ja syntilistan- sa, erinomaisia esimerkkejä poikkeuksellisesta ihmisen kunnioittamisesta ei niitäkään tarvitse tulla kaivaa.

1800-luvun lopulla innostuttiin aika laajalti ajatuksesta, että ”kelpoisimman eloonjääminen”

(survival of the fittest) sopisi myös ihmisten ”rotuihin” – eikä rotua tuolloin edes pantu lainausmerkkeihin. Tasmanian alkuperäisväestön katsottiin olevan alhaisimmalla kehitysasteella: edes tulen käyttö ei ollut sille tuttu. Vaikka tämä ”rotu” tosiaan kuolikin sukupuuttoon toisten tieltä, minusta on uljasta, että sen ihmisyyttä ja oikeuksia puolustivat nimenomaan kristityt lähetysseurakunnat.

Jeesuksen kanssa ei tingitä

Kristillinen käsitys kaikkien yhtäläisestä ihmisarvosta perustuu aivan olennaisesti siihen, miten Jeesus ihmisiä kohtasi ja kohteli. Me olemme pääsemättömissä nasaretilaiskertomuksista. Jeesus ei tunnustanut vain lapsen ja naisen tai köyhän ja vammaisen ihmisyyttä. Silmiinpistelevän usein hän tunnistaa kanssaihmiseksi myös toisuskaisen ja kansallisuudeltaan vieraan.

Meidät sitovat lähimmäisenrakkauteen niin laki kuin evankeliumi, niin yhteiskunnallinen järjestys kuin kirkkomme usko. Tästä ei voi tinkiä. Tämä on luja ja terve arvopohja.

Jeesukselle oli ominaista ehdoton realismi ja tyhjentyvän toivo. Vaikka yhteiskunnallinen argumentaatio ei olekaan uskonto-pohjaista, tolkun turvapaikka- ja maahanmuuttopolitiikka voidaan vastaavasti perustaa tinkimättömään todellisuudentajuun ja rajattomaan myötälämiseen.

● KAARLO KALLIALA
Turun piispa

Kirkon globaali rooli all

Kirkkojen ja kirkollisten toimijoiden roolia kehitysyhteistyössä ja vaikuttamistoiminnassa on sekä arvosteltu että arvostettu. Toisaalla herätellään huolta siitä, että kirkko käyttää avustustoimintaa oman sanomansa ja vaikutusvaltansa levittämiseen. Toisaalla arvostetaan kirkkojen sitoutumista ja ruohonjuuritason toimintaa. Arvostelua ja arvostusta kansainvälistä työtä tekeviä kohtaan tulee sekä kirkkojen ulkopuolelta että sisältä. Kirkkojen globaalilla vastuunkannolla on kuitenkin selkeät käytännölliset ja teologiset perusteet.

Mikko Malkavaara on kuvannut kirkkojen kansainvälisen yhteistyön alkua ja kehitystä (mm. Historiallinen näkökulma kansainvälisen diakonian teologiaan teoksessa *Auttamisen teologia* 2007, 195-208). Ekumeenisen liikkeen parissa todettiin jo varhain, että kirkkojen lähentymisen edellytyksenä on keskinäinen solidaarisuus. Käytännön työ alkoi nimenomaan apuna kirkolta kirkolle, mutta laajeni sittemmin kaikkiin ihmisiin ja koko luomakuntaan. Omassa kirkossamme ajatus kirkon mission kokonaisvaltaisuudesta on elänyt selkeänä, vaikkakin monet määrittelyihin liittyvät epä-määräisyydet ovat synnyttäneet – nähdäkseni turhia – jänniteitä ja toimijoiden välistä kissanhännän vetoa.

Toisen maailmansodan jälkeen kirkkojen yhteistoiminta on kasvanut jatkuvasti. Globalisaation myötä kirkon universaali luonne on noussut uudenaikaiseen arvostukseen. Yhdessä toimimalla muodostamme globaalin verkoston, jolla on tosiasialliset mahdollisuudet sekä auttamiseen, kehittämiseen että vaikuttamiseen. Tästä hyvänä esimerkkinä oli humanitaariseen avustustoimintaan erikoistuneen Act Internationalin ja kehitysyhteistyöhön keskittyneen ACT Developmentin muokkaaminen vuoden 2010 alusta Act Allianceksi, yhdeksi maailman suurimmista kehitysyhteistyön ja humanitaarisen avun verkostoksi.

Vuosikymmentä aiemmin Kirkkojen maailmanneuvoston aloitteesta syntyi ekumeeninen vaikuttamisverkosto, Ecumenical Advocacy Alliance (EAA) vahvistamaan kirkkojen yhteisiä ponnisteluja ajan-

kaa ehtoollispöydästä

kohtaisten, globaalien haasteitten parissa. Lausannen liikkeenä tunnetun yhteenliittymän dokumenteissa (*Lausannen julistus* 1974, *Manilan manifesti* 1989 ja *Kapkaupungin sitoumus* 2010) tapahtunut kehitys kuvaa hyvin sitä, miten yhteiskunnalliseen vastuuseen, rakenteelliseen väkivaltaan ja syrjäyttämisen prosesseihin vaikuttaminen on löydetty oleelliseksi osaksi kirkkojen toimintaa.

Tasaaminen on kristillistä

Kirkkojen yhteistoiminnan yhtenä lähtökohdaksi voi pitää tasausta. Tasaaminen kristittyjen kesken nousi esille jo Uuden testamentin aikana, kun Paavali organisoivat ensimmäisen yhteisvastuuseen perustuvan keräyksen Jerusalemin alueen köyhille. Paavali kuvasi sitä vastavuoroisuutena (2. Kor. 8:14, Room. 15:27). Yhteisten lahjojen jakamisella on hänen mukaansa merkittävä vaikutus:

Tämän palveluksen toimittaminen ei vain täyty pyhiin tarpeita, vaan lisäksi se saa yhä useammat kiittämään Jumalaa. Kun te tällä työllänne annatte todistuksen uskostanne, lahjanne saajat ylistävät Jumalaa siitä, että te näin tunnustatte kuuliaisuutenne Kristuksen evankeliumille ja jaatte omastanne anteliaasti heille ja kaikille muillekin. (2. Kor. 9:12-13)

Aineellisten tarpeiden jakaminen ja vastavuoroisuus ovat osa sitä todistusta, jota varten kirkko on maailmassa. Ilman tätä todistusta, ilman jakamista ja tasausta ei meidän todistuksemme ole vakuuttava (Jaak. 2:14–26). Yhä voi pohtia, onko esim. kirkkojen itsekannattavuus itseisarvo, vai voisiko jonkin kirkon taloudellinen olemassaolo perustua juuri tasaukseen.

Tukevasti ruohonjuuressa – yhteistyössä

Monissa viime vuosien tutkimuksissa on tuotu esille se, miten kirkollis-

ten toimijoiden työllä on ulottuvuuksia, joita valtioitten tai sekulaarien toimijoiden työstä puuttuu. Lähetystyön kautta on sukellettu toisiin kieliin ja kulttuureihin tavalla, joka on rakentanut yhteyden ruohonjuuritasolle. Tämä auttaa hahmottamaan uskottavalla tavalla niitä haasteita ja esteitä, joita liittyy kehitykseen ja syrjäytettyjen tukemiseen. Lisäksi kirkolliset toimijat ymmärtävät hyvin uskonnon ja uskomusten vaikutuksen ihmisten elämään. Ilman tätä ymmärrystä monet kehityshankkeet ovat kariutuneet tai niiden tulokset ovat jääneet kertaluontoisiksi.

Tämä ei oikeastaan ole yllättävää. Kirkko on samalla kertaa sekä universaali että paikallinen. Sen toiminnan perustassa on jo Vanhassa testamentissa usein toistuva ajatus omasta historiasta. ”Hän huolehtii leskien ja orpojen oikeuksista, hän rakastaa muukalaista ja ruokkii ja vaatettaa hänet. Samoin tulee myös teidän rakastaa muukalaista; olettehan itsekkin olleet muukalaisina Egyptissä.” (5. Moos. 10:18–19) Pohjimmiltaan kyse on empatiasta ja siihen perustuvasta rinnalle asettumisesta. Se, mitä meillä on, ei ole meidän ansiotamme, vaan lahjaa. Luotuina kaikki ihmiset ovat arvokkaita ja tasa-arvoisia, luomisen perusteella kaikki resurssit ovat yhteisiä.

Yhä useammin näissä yhteyksissä puhutaan vaikuttamistoiminnasta. Siitä on tullut oleellinen osa kirkollisten toimijoiden työtä niiden pyrkiessä luomaan globaalia hyvinvointia. Luterilaisen maailmanliiton diakonia-asiakirjassa vuodelta 2009 vaikuttamistoiminta määritellään seuraavasti: Vaikuttamistoiminta on strategista, julkista todistusta syrjäytettyjen, haavoittuvassa asemassa olevien tai vaienettujen kanssa ja heidän puolestaan. (*Diakonia in Context: Transformation, Reconciliation, Empowerment. An LWF Contribution to the Understanding*

and Practice of Diakonia, 2009.) Kyse on vakuuttavan todistuksen antamisesta.

Kohtuus ja luottamus

Kirkon historiassa nousee toistuvasti puhe kohtuullisuudesta. Uuden testamentin kirjeistä **Tuomas Akvinolaisen, Lutherista** kirjoituksista kirkomme ilmasto-ohjelmaan saamme lukea sen, miten kohtuullisuutta noudattamalla voimme luopua jostain ja saada tilalle parempaa – ”lisää aikaa, väljyyttä, rauhaa tai mahdollisuuksia jakaa omastaan tarvitseville” (*Kiitollisuus, kunnioitus, kohtuus. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ilmasto-ohjelma* 2008, 39). Omastaan luopuminen toisen hyväksi on Lutherin mukaan luottamusta Jumalaan ja hänen huolenpitoonsa. Siksi se on myös uskon osoittamista käytännössä. (Martti Luther: *Iso katekismuksen Isä meidän rukouksen selitys sekä Puhe hyviksistä teoista*)

Viime kädessä kirkon ja kirkollisten toimijoiden vastuu globaalin oikeudenmukaisuuden toteuttajina näkyy kuvauksessa messusta:

Jumalanpalvelus on valheellinen ja epäaito, jos sitä ei vietetä ”oikein” eli jos maailman hätä ei elä sen julistuksessa ja ehtoollisenvietossa, rukouksissa ja virsissä. (*Palvelkaa Herraa iloiten. Jumalanpalveluksen opas* 2000, s. 191.)

Tästä, ehtoollispöydän äärestä alkaa yhteenkuuluvuus ja vastavuoroisuus. Se on ensivaiheessa lähimmäisen arkiseen hätään annettua apua ja laajenee yhteisöjen omien oikeuksien vahvistamiseen, konfliktien ehkäisyyn ja luomakunnasta huolehtimiseen. Kyse on viime kädessä Jumalan toiminnasta tässä maailmassa. Siihen saamme kirkkona osallistua.

● VESA HÄKKINEN

Kansainvälisen työn koordinaattori
Kirkon ulkoasiain osasto, lähetystyön keskus

Rauha vaatii globaalia

Maailmanrauhan etenemisen suhteen tilanne ei ole hyvä eivätkä asiat tule muuttumaan helpommiksi lähivuosina. Hyvää on kuitenkin se, että joudumme vihdoinkin tunnustamaan tällä vuosituhannella tehdyt virheet, sanoo rauhantekijä Antti Pentikäinen.

Antti Pentikäinen huokaa syvään, kun häneltä kysyy maailmanrauhan etenemisestä. Pariisiin pommi-iskut ovat yhä mielessä, eikä Syyrian, Irakin ja Lähi-idän tilanne näytä valoisalta.

– Seuraukset voivat olla Euroopasakin hyvin vakavat, ellemme tee Pariisiin jälkeä huolellista harkintaa ja mieti, mikä on mennyt pieleen, Pentikäinen toteaa.

Kirkon Ulkomaanavun toiminnanjohtaja on parhaillaan kolmen vuoden

komennuksella uskonnollisten ja perinteisten johtajien rauhankäytösverkoston johdossa.

Verkoston perustajina ovat muuten muassa YK ja Islamilaisen yhteistyön organisaatio (OIC). Kumpainena on järjestöjä, jotka tukevat paikallista rauhankäytösverkostoa konfliktiluissa.

– Etenkin muslimitoimijoiden saaminen tasavertaisina mukaan on tärkeää, Pentikäinen sanoo.

Tuoko barbaarien tuhoaminen rauhan

Tämän hetken törkein rauhaa vaarantava toimija on terroristijärjestö Isis, jonka jäsenet tappavat ja raiskaavat kaikkea mikä liikkuu.

Moni rauhankäytösverkoston ajattelee, että nuo barbaarit pitäisi surmata viimeiseen mieheen.

Pentikäinen toppuuttelee tappointoa.

– Ilmaiskut eivät ole heikentäneet Isis-järjestön voimaa, vaan ne vain lisäävät siihen rekrytoitumista.

Isis pyrkii Pentikäisen mukaan Euroopan jakamiseen ja ihmisten välisen pelon kuilun kasvattamiseen. Siten terroristien toimintakyky vahvistuu.

Toimimattomat valtiot on korjattava

Terrorismin torjunnassa on olennaista se, että yhteisöt suhtautuvat kielteisesti uusien jäsenten rekrytointiin.

– Ainoa kestävä keino terrorismin vastustamisessa onkin se, että yhteisöt, joista rekrytoidaan, vastustavat tällaisia toimijoita. Ne tekevät niin, jos ne voivat hyvin. Kaikki ihmisten huono kohtelu vain vahvistaa terrorismin.

Maailmanrauhaa vaarantava olennainen ongelma on tiettyjen valtioiden täydellinen toimimattomuus, Antti Pentikäinen näkee.

Kun yhteiskuntien rakenteet romahtavat, tulee pahaa jälkeä. Se on terrorismin ja sotien kasvualustaa.

Yhteiskunnallinen kaaos on selkeä syy liittyä terroristiksi.

– Tärkeintä, mitä voisimme tehdä rauhan puolesta, on näiden valtioiden toimimattomuuden korjaaminen.

”Suomi on ollut rauhankäytösverkoston vähän hidas ja passiivinen. Valtiomme voisi kantaa enemmänkin vastuuta ja tarttua tosissaan maailman ongelmien ratkaisemiseen. Pienellä maalla on arvaamatonta liikkumavaraa”, sanoo Antti Pentikäinen.

Kirkon Ulkomaanapu

yhteisvastuuta

Kirkon Ulkomaanavun

nämä rikolliset, jotka ovat eri joukko kuin turvapaikanhakijat.

– Euroopan muslimiyhteisö voi auttaa löytämään heidän joukostaan terroristeja. Siksi yhteistyö on avain, ei syrjiminen tai eristäminen, Pentikäinen pohtii.

Muslimien vähemmistö kylvää pelkoa

Sunnimuslimien asiat eivät ole menneet hyvään suuntaan.

– Heidän on selvitettävä itselleen, miksi tilanne ruokkii äärimmäistä väkivaltaa. Olisikohan heillä uskonpuhdistuksen tarve, Antti Pentikäinen kysyy.

Hän muistuttaa, että väkivallan takana on kuitenkin vain pieni osa maailman muslimeista.

Terroristit valitsevat iskukohteikseen paikkoja, jotka lisäävät tavallisten ihmisten pelkoa.

– Tämä hyvin pieni vähemmistö pystyy siirtämään pelon ja epäluulon isoon väestöön. Jos muslimit eristetään tämän seurauksena, Euroopan yhtenäisyys särkyy.

Terroristeilla ja tiettyjen valtioiden trollitehtailla on Pentikäisen mukaan yhteinen päämäärä. Ne ruokkivat ihmisryhmien välisiä vastakkainasetteluja ja epäluuloja.

Suomi voi purkaa jännitteitä

Suomi voi osaltaan vaikuttaa rauhanomaisten ratkaisujen löytämiseen. Kansalaisjärjestöt ovat erityisen tehokkaita niiden toteuttamisessa, Kirkon Ulkomaanavun toimivapaalla oleva toiminnanjohtaja toteaa.

Suomessa on tärkeää sekä siltojen rakentaminen että ekstremismin eli ääri-ilmioiden torjuminen.

– Ruohonjuuritasolla toimiminen on tärkeää seurakuntien työtä. Ne voivat tarjota kohtaamispintoja esimerkiksi vastaanottokeskuksiin tuleville turvapaikanhakijoille ja paikalliselle väestölle.

– Jännitteitä tulee olemaan varmasti paljon. Siksi jokaisen seurakunnan tulisi lopettaa liiallinen omassa piirissään pyöriminen ja auttaa ihmisryhmien kohtaamisessa.

Lautasaaren seurakunnan kirkkoherra sanoi, että kuollut seurakunta sai uuden elämän turvapaikanhakijoiden tultua. Se nostatti yhteishenkeä, ja paljon vapaaehtoisia tuli auttajiksi.

– Nämä ystävällisesti vastaanotetut turvapaikanhakijat eivät varmaankaan ole jatkossa mukana missään kuviossa, jossa tätä maata vahingoitetaan. He haluavat olla rakentamassa Suomea, Pentikäinen arvioi.

Ihmiset ovat pohjimmiltaan samanlaisia

Afrikan ongelmat ovat omanlaisiaan. Vaikka ne eivät välttämättä uhkaa maailmanrauhaa, voi tilanne heikentyä sielläkin.

– Isis on jo löytänyt tiensä Afrikan kaankin. Ei heidänkään ongelmiaan voi jättää selvittämättä. Monia ongelmakeskuksia on myös Lähi-idässä.

– Yhdysvallat ja Venäjä eivät joudu tällä hetkellä maksamaan pakolaiskriisistä. Tämä vaikuttaa siihen, ettei niillä ole samanlaista kiirettä ongelmien poliittiseen ratkaisuun. Terrorismin torjunta yhdistää nyt kuitenkin kaikkia.

Pentikäinen ei halua sanoa, että yksi osapuoli olisi sen pahempi uhka kuin toinen. Moni taho on hölmöilyt.

Missä piilee toivo rauhan rakentamisesta?

– Kaikki ihmiset ovat lopulta aika samanlaisia. Myös kaikissa uskonnoissa on vahvoja rauhaa tukevia elementtejä.

– Toivottavasti ihmisten kärsimys ei enää laajene. Jaamme kuitenkin saman inhimillisyyden ja sydämessä olevat arvot, uskoo Antti Pentikäinen.

Länsimaailma ei ole asettunut läheskään riittävässä määrin uudistusten tueksi, Pentikäinen kritisoi.

Yhteistyö on terrorin torjunnan avain

Terroristiorganisaatioissa on ihmisiä, joille mikään järkipuhe ei riitä, rauhanrakentaja Antti Pentikäinen myöntää.

Silti kaikkien kanssa on koetettava keskustella.

Syyriassa ja Irakissa on välttämätöntä uudistaa koko valtio, Pentikäinen uskoo. Ihmiset pitää saada uskomaan siihen ja osallistumaan siihen. Vain siten se yhteiskunta voi parantua pitkällä tähtäimellä.

– Tilanne rauhoittuu Syyriassa josain vaiheessa, kunhan rauhaa ei vain yritetä perustaa minkään ryhmän alitsemiseen.

Irak on toinen murheenkryyni. Alueella asuu miljoonia ihmisiä, jotka ovat olleet tyytyväisempiä Isisin kuin Irakin hallinnon alaisuudessa.

Onko Pariisin terroristi-isku yksittäistapaus vai saako se seuraajia?

– Valitettavasti Euroopassa tulee todennäköisesti lisää terrori-iskuja tulevana vuosina. Poliisin pitäisi löytää

● JANNE VILLA

Vihapuheesta ja sananv

Ihmisyyden pimeät puolet ovat viime vuosina nousseet esiin kaikkialla Euroopassa. Äärimmäisiä mielipiteitä tursuaa luettavaksemme enemmän kuin koskaan aikaisemmin varsinkin silloin, kun on kyse maahanmuutosta.

Suurin yksittäinen syy on teknologian kehitys. Internet ja erityisesti sosiaalinen media ovat tehneet meistä jokaisesta tiedotusvälineen. Mielipiteet, jotka aikaisemmin pysyivät vain lähipiirin tiedossa, leviävät nyt sekunneissa kaikkialle. Ammattijournalismin portinvartijarooli julkisen keskustelun suhteen on romahtanut.

Ennen selkeä jako julkiseen ja yksityiseen puheeseen on hämärtynyt. Nykyään kaveripiiri keskustelee sosiaalisessa mediassa ja kommentit ovat toisinaan koko ihmiskunnan luettavissa. Se tarkoittaa myös juridista vastuuta kirjoittamastaan.

Mitä vihapuheella tarkoitetaan?

Kukaan ei tiedä, mitä termi vihapuhe tarkasti ottaen tarkoittaa. Lainsäädännöstä sitä ei löydy. Viime vuosina sanaa vihapuhe on silti viljalti viljelty. Sitä on paheksuttu, syystäkin, mutta sen avulla on myös uhiuduttu. Eri mieltä olevilta saatu kritiikki milloin mistäkin asiasta on helposti tulkittu vihapuheeksi ja vältetty keskustelua itse aiheesta.

Vihapuheilmiöön kuuluu myös vainoamisen elementtejä. Aggressiivisen palautteen tulva on tuttua toimittajille, asiantuntijoille ja muille julkisuudessa esiintyville, etenkin jos kirjoittaa tai puhuu maahanmuuttokysymyksistä. Toisinaan palaute muuttuu uhkailuksi, jonka tavoite on vaientaminen. Silloin vihapuhe on uhka sananvapaudelle.

Oikeudellisesta näkökulmasta vihapuhe voi tarkoittaa rikoslain kohtaa kiihottamisesta kansanryhmää vastaan: ”Joka asettaa yleisön saataville

tai muutoin yleisön keskuuteen levittää tai pitää yleisön saatavilla tiedon, mielipiteen tai muun viestin, jossa uhataan, panetellaan tai solvataan joltakin ryhmää rodun, ihonvärin, syntyperän, kansallisen tai etnisen alkuperän, uskonnon tai vakaumuksen, seksuaalisen suuntautumisen tai vammaisuuden perusteella taikka niihin rinnastettavalla muulla perusteella, on tuomittava kiihottamisesta kansanryhmää vastaan.”

Rikokseen ei saa yllyttää

Toisinaan kyse voi olla yksittäiseen henkilöön kohdistuvasta kunnianloukkauksesta. Kunnianloukkauksesta voidaan tuomita se, ”joka esittää toisesta valheellisen tiedon tai vihjauksen siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vahinkoa tai kärsimystä loukatulle taikka häneen kohdistuvaa halveksuntaa”.

Asetelma ei ole mustavalkoinen. Perustuslaki ja kansainväliset ihmisoikeussopimukset takaavat sekä sananvapauden että ihmisen maineen suojan ja suojan syrjintää vastaan.

Eri suuntaan vetävien tavoitteiden välinen punninta ei ole helppoa. Juridikka ei ole matematiikkaa vaan tulkintaa.

Sananvapauden peruslähtökohta on se, että tyhmiäkin saa puhua ja kiivaskin keskustelu on sallittua. Lopujen lopuksi se on meidän kaikkien edun mukaista. Kun mielipiteet kalahtelevat toisiaan vasten tarpeeksi kauan, lopulta voi löytyä niistä kestävin. Lopullisen totuuden viisasten kivi ei ole kenenkään hallussa.

Oma kantani on, että sananvapautta rajoittavien lainkohtien käyttö pitäisi

rajata vain vakaviin tapauksiin. Yllyttäminen rikokseen on tästä yksi esimerkki.

Älä provosoidu!

Rikoslaki on huono väline hyvien käytötapojen opettamiseen. Vihaiseen puheeseen kannattaa vastata rauhallisella puheella. Ei kannata provosoi-tua, vaikka vastapuoli kuinka provosoi-si. Lähes aina on parempi kirjoittaa vastine kuin tutkintapyyntö viranomaisille.

Kun ääri-ideologian edustaja saa tuomion esimerkiksi kansanryhmää vastaan kiihottamisesta, hän saa samalla kannattajiltaan sananvapauden marttyyriin sädekehän ja hänen suosionsa vain kasvaa.

Euroopassa sananvapautta rajoitetaan sillä perusteella, ettei ihmisryhmistä saa esittää heidän ihmisarvoaan alentavia, loukkaavia yleistyksiä. Tämä on myös Suomen rikoslain lähtökohta, kun se kieltää kiihottamisen kansanryhmää vastaan.

Lähtökohta on järkävä muutenkin, mielipidettä vastaan voi hyökätä kiivaastikin, mutta sen esittäjää vastaan ei yleensä kannata. Ihmiset ovat ennen kaikkea yksilöitä. Ketään ei voi syyllistää sillä perusteella, että hän kuuluu johonkin ryhmään, vaan vain hänen omien tekojensa perusteella. Erot yksilöiden välillä ryhmän sisällä ovat aina merkittävämpiä kuin erot ryhmien välillä.

Kunnianloukkaussäädöksiä muutettava

Jumalanpilkkarikos on yhä osa uskonrauhan rikkomista säätelevää rikoslain kohtaa. Useimmat oikeusoppineet ja ihmisoikeusjärjestöt ovat valmiita luopumaan siitä. Kansanryhmää vastaan kiihottamista koskeva rikosnimike ajaa saman asian, uskonnollinen vakaumus saa jo sen avulla suojan.

Viranomaiskoneiston tasolla viharikokset ovat yhä harvinaisia. Viime

apaudesta

vuosina rikosilmoituksia kiihottamisesta kansanryhmää vastaan on ollut kymmenkunta vuodessa. Suuri osa kriminalisoidustakaan vihapuheesta ei päädy tilastoihin.

Kulttuuriseen muutokseen sopeutuminen vie aikaa. Vielä vähän aikaa sitten kirjoitettu ja varsinkin julkisuuteen päätyneet tekstit oli huoliteltua ja punnittua jo sen takia, että aikaa kirjoittamiseen ja julkistamiseen kului paljon. Nyt loppuun asti pohtimaton mieleenpalkähähdys voi päätyä julkiseksi sekunneissa ja levitä ympäri maailmaa, vaikka kirjoittaja jo hetken kuluttua kaatuisi sanomisiaan.

Lainsäädäntö on osittain jo reagoinut muutokseen. Suomen kunnianloukkauksrikoksen rangaistuksia on lievennetty. Kansainvälisten sananvapausjärjestöjen kanta on, että kunnianloukkauksen ei pitäisi olla rikos ollenkaan. Jos joku saa aikaan toiselle vahinkoa levittämällä tästä valheellisia ja loukkaavia väitteitä, vahingot pitää korvata, kuten kaikki muukin toiselle ihmiselle aiheutettu vahinko. Mutta voidaan perustellusti kysyä, miksi kunnianloukkauksesta pitää maksaa sakkoja, jotka menevät valtiolle eivätkä loukatulle. Monissa maissa kunnianloukkaus ei ole rikos, vaan se hoidetaan siviiliasiana.

Autoritaarisissa valtioissa sananvapautta rajoittavia lakeja käytetään jatkuvasti kaiken julkisen keskustelun tukahduttamiseen. Näiden maiden lait voivat olla hyvin samanlaisia kuin meidän lakimme, mutta niitä tulkitaan tarkoituksellisesti eivätkä tuomioistuimet ole riippumattomia. Monessa maassa kunnianloukkaussyyte uhkaa helposti hallituksen politiikan kriitikoita, ja jumalanpilkasta voi saada kuolemantuomion. Jos omat asiamme eivät ole kunnossa, meidän on hyvin vaikea kritisoida näiden maiden hallitusten tekemiä ihmisoikeusloukkauksia.

OTAVA

● JARKKO TONTTI

Kirjoittaja on oikeustieteen tohtori, kirjailija ja kirjailijoiden sananvapausjärjestö PEN Internationalin hallituksen johtoryhmän jäsen. Hän on myös Suomen PENin entinen puheenjohtaja

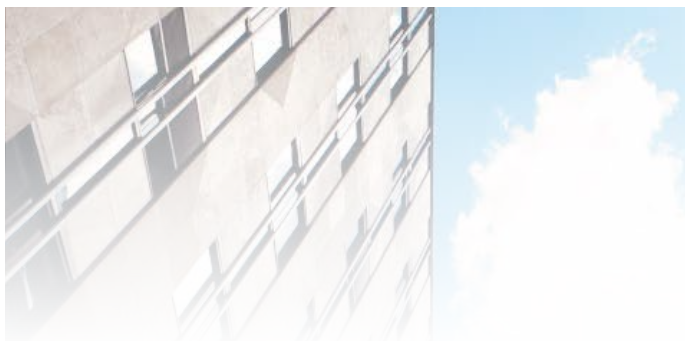

LÄPI LUKKOJENKIN

Hengellisen elämän päivät

9.-10.4.2016 | Alavan kirkko, Kuopio

Oletko jäänyt lukkojen taakse vangiksi?
Kaipaatko vaikka pientäkin valonvälähdystä pimeyteen?
Ylösnousemuksen hengellinen merkitys on teemana
Pysäkki 2016 -tapahtumassa Kuopiossa 9.-10.4.2016.

Tapahtuman osallistumismaksu on 120 € 11.3. saakka / 150 € 11.3. jälkeen.
Ohjelmaan merkityt ruokailut sisältyvät osallistumismaksuun.
Majoitus ei sisälly tapahtuman hintaan, osallistujat huolehtivat siitä itse.

Tapahtumapaikkana on Alavan kirkko, Keihäskatu 5, Kuopio

Ilmoittautuminen ja lisätietoja: sakasti.evl.fi/pysakkipaivat

Tapahtuman järjestäjinä ovat Hiljaisuuden Ystävät ry, Kirkkohallitus, Kuopion hiippakunta, Alavan seurakunta, Kuopion seurakuntayhtymä ja Seurakuntaopisto/Agricola.

Lisätietoja Terhi Paananen, Kirkkohallitus/KJY
terhi.paananen@evl.fi, puh. 050 301 9268

sakasti.evl.fi/pysakkipaivat
[Facebook.com/pysakki2016](https://www.facebook.com/pysakki2016)

Syyrian sota ja kriisi, Isisin nousu ja sen pelko, Lähi-idän levottomuus ylipäätään on tuonut globaalit sosiaalietiikan haasteet ja kysymykset lähelle. Eurooppaan ja myös Suomeen vyöryy hädässä olevia, jotka tarvitsevat turvapaikkaa sodalta ja väkivallalta. Jotkut ovat liikkeellä paremman elämän toivossa, joka sekin on perusinhimillinen tarve. Mikä on kirkon ja erityisesti sen työntekijöiden tehtävä ja rooli tällaisen kriisin edessä ja keskellä, ja mitä haasteita siihen liittyy?

Sofia Lomakka

Politiikka ohjaa kirkon auttamis enemmän kuin halutaan ajatella

Auttaminen on hengellinen tehtävä

Suomen evankelis-luterilaiselle kirkolle (jatkossa kirkko) ja sen piirissä toimiville lähetys- ja kehitysyhteistyöjärjestöille hädässä olevien auttaminen ympäri maailmaa ei ole uutta. Apua on suunnattu sinne, missä sitä on tarvittu, työtä on tehty siellä, missä elämän edellytykset eivät ole turvattuina. Hädässä olevien ihmisten saapuminen Suomeen pyytämään apua on kuitenkin uusi tilanne ja asettaa erityisiä paineita, koska auttamiseen kytkeytyy poliittisia kysymyksiä. Ensimmäistä kertaa tällainen tilanne kohdattiin vuonna 2008, kun Romanian ja Bulgarian liittyttyä EU:hun Suomeen alkoi tulla romanialaisia kadulle kerjäämään. Se on edelleen ratkaisematon asia, ja kirkolle kipeä asia, tai ainakin pitäisi olla.

Hädässä olevien auttaminen on kirkolle hengellinen kysymys. Kirkon sosiaalietiikalla, auttamisella ja hyvän elämän edellytysten turvaamiseen pyrkivällä työllä on hengellinen perusta. Ihmiset eivät ole vain toimijoita ja subjekteja, auttajia ja avun tarvitsijoita, vaan Jumalan kuvia, Jumalan omia, Kristuksen opetuslapsia. Sorrettujen puolustaminen ja pyyteettömän laupeudentyön harjoittaminen on kirkon hengellinen kutsumus, joka kytkeytyy julistamiseen: rakkaudenteot ovat evankeliumia itsessään. Kirkon itseymmärryksen mukainen tehtävä palvella ja auttaa erityisesti sorrettuja kuuluu kaikille kristityille, mutta erityisellä tavalla kirkolle organisaationa ja sen työntekijöille. Auttamisen hengellinen lähtökohta ei muutu niiden kohdalla, jot-

ka kuuluvat johonkin muuhun uskontokuntaan, koska Kristus kuuluu kaikille.

Kirkko ei ole autettavien kohdalla ensisijainen toimija

Kirkko ei ole turvapaikanhakijoiden tai romanialaisten kerjäläisten kohdalla ensisijainen auttaja ja toimija. Suomen valtio ottaa turvapaikanhakijat vastaan, käsittelee hakemukset ja päättää turvapaikasta, järjestää majoituksen ja peruselintason sekä päättää, miten tänne kadulle kerjäämään tulevien romanialaisten EU-kansalaisten kohdalla toimitaan. Poliittinen koneisto ja viranomaiset ovat kohdelleet turvapaikanhakijoita jokseenkin perinteisen pohjoismaisen ja länsimäisen liberaalin ja vastuullisuutta korostavan eetoksen mukaisesti. Tulijoita on kohdeltu hyvin, ja kotimaassaan sodan ja väkivallan uhatta oleville on annettu turvapaikka. Puheet ja asenteet ovat kuitenkin koventumassa, presidenttiä myöten tai jopa hänen johdollaan.

Turvapaikanhakijoita kohtaan koventuvien asenteiden taustalla on myös avointa rasismia, mutta vallankäyttäjien viestinä ovat ennen kaikkea taloudellisten resurssien asettamat rajat. Kaikkia ei ole varaa auttaa. Samasta syystä hallitus teki kautensa ensiaskeleilla päätöksen leikata rajusti kehitysyhteistyöjärjestöiltä. Kaikkein sorretuimmilta ja eniten apua tarvitsevilta vähentäminen on kirkon ja sen opin näkökulmasta kestämätöntä. Papit ja diakonit, joille kirkon työntekijöistä erityisesti kuuluvat tällaiset kysymykset, ovat kuitenkin olleet melko hiljaa. Hallituksen päätöksiä ei juuri ole

noustu kritisoimaan. Poliitiikkaan kietoutuvien kysymysten kommentointi on ikään kuin eriytetty piispoille, joista varsinkin arkkipiispa on puhunut muistuttamalla, että pakolaiskriisi ei itse asiassa ole Suomessa vaan siellä, mistä paeetaan sota, väkivaltaa ja vainoa.

Poliittiset aiheet ovat haastavia kirkolle ja sen työntekijöille

Politiikkaan kytkeytyvien kysymysten kommentointi, niiden kritisoiminen ja haastaminen on hengellistä työtä tekeville hankalaa, koska se merkitsee poliittisena toimijana esiintymistä. Luottamus on papin ja diakonin työn välttämätön ehto. Seurakuntalaisten ja muiden niin sanotusti työn kohteena olevien on uskottava eli luotettava, että pappilla ja diakonilla on työssään vilpittömän pyrkimys toteuttaa sitä, mikä on työn kautta hänen tehtävänsä. Poliittisena toimijana esiintyminen uhkaa tällaista luottamusta, koska poliittiseen asiaan puuttuessaan työntekijä ilmaisee väistämättä intressejä, jotka eivät liity ainoastaan hänen tehtäväänsä työssä. Siksi aktiivisuus poliittisten aiheiden kohdalla on vaarassa johtaa intressikonfliktiin ammatin tehtävän ja poliittisten näkemysten välillä. Poliittisilla aiheilla on usein myös sinällään merkitystä niille, joiden hyväksi hengellistä työtä tehdään, joten aiheet ovat herkkiä.

Samasta syystä esimerkiksi lääkärit, asianajajat, psykoterapeutit ja muut luottamuksen varassa työtään tekevät vaikenevat poliittisten asioiden julkisesta kommentoinnista. Pappien ja diakonien kohdalla näin ei kuitenkaan tarvitsi eikä pitäisi olla. Kirkon oppiin sitoutuneiden, hengellistä työtä tekevien tehtävänä on puolustaa sorrettuja ja kaikkien heikoimmassa asemassa olevia. Sellaisen tehtävän täysipainoinen toteuttaminen edellyttää ainakin jossain määrin julkista esiintymistä myös seurakunnan ja kirkon toiminnan piirin ulkopuolella. Diakonien työnä on perinteisesti ollut nimenomaan konkreettinen tekeminen, siis auttaminen, ei niinkään puhuminen. Voisiko ajatella, että diakonit ahkerammin puolustaisivat julkisessa puheessa ihmisiä, jotka ovat kaikkein eniten avun tarpeessa ja joilta apu evätään?

Miksi kirkko ja sen työntekijät eivät auta kaikkia?

Jotkin seurakunnat, erityisesti Helsingissä, ovat toimineet turvapaikanhakijoiden hyväksi. Hätmajoituksia järjestettiin, kun valtion kapasiteetti ei ollut riittävä ottamaan vastaan suurta joukkoa. Useat seurakunnat myös tekevät yhteistyötä vastaanottokeskusten kanssa ja järjestävät niissä asuville toimintaa. Turvapaikanhakijat on siis ainakin jollain tavalla järjestetty seurakuntien toiminnan piiriin. Miksi romanialaisia kerjäläisiä ei auteta? Heitä on Helsingin ka-

tukuvassa huomattava määrä. Kaupunki ei järjestä heille majoitusta tai muuta palvelua.

Kirkon opin näkökulmasta on aivan sietämätöntä, että puolityhjen seurakuntien tilojen läheisyydessä nukutaan pakkasessa autoissa ja muissa, varsinkin talvikäyttöön kelpaamattomissa tilapäisissä majoituksissa. Miten on mahdollista, että kirkko, jonka yhtenä aivan perimmäisenä tehtävänä on auttaa kaikkein heikoimmassa asemassa olevia ja tuoda heidät näkyväksi, ei tee mitään? Miksi kirkon oppiin sitoutuneet työntekijät, muun muassa papit ja diakonit, eivät järjestä organisoitua apua? Hyviä esimerkkejä kerjäläisten auttamisesta on vain yksittäisiä.

Piintynyt epäily kerjäläisistä osana järjestäytyneitä rikollisuutta ei ole hyvä syy kirkon toimetttömyydelle. Järjestäytyneestä rikollisuudesta kerjäläisten kohdalla ei ole löydetty todisteita. He järjestävät matkansa itse, laskevat, kuinka paljon ne maksavat ja kuinka paljon he ansaitsevat Suomessa kerjäämällä sekä kuinka paljon voivat kuljettaa lahjoituksina saatuja tavaroita kotimaahansa. Tämä on, tai ainakin sen pitäisi olla, selvää myös kirkolle.

Politiikka vaikuttaa kirkon tapoihin auttaa – kirkolta ja sen työntekijöiltä edellytetään rohkeutta

Turvapaikanhakijoiden ja kerjäläisten auttamisen lähtökohta on erilainen siksi, että toisessa tapauksessa poliittinen koneisto ja virkamiehet ovat ottaneet apua tarvitsevat osaksi yhteiskunnan järjestämisen avun piiriä. Toisin sanoen turvapaikanhakijat tunnustetaan poliittisesti, mutta kerjäläisille ei anneta statusta, jonka perusteella heille voitaisiin suunnata tukea. Pelkona on, että hyvien olojen järjestäminen houkuttelisi valtavat määrät syrjittyjä ja huonoissa olosuhteissa eläviä EU:n kansalaisia, joilla on oikeus liikkua vapaasti EU:n alueella. Kyse on siis EU:n sisäpoliittisesta asiasta, johon ei ole löydetty ratkaisua. Samalla kirkon on vaikea toimia. Kirkko ei tahdo ainakaan voimakkaasti sekaantua arkaan poliittiseen asiaan.

Kirkko ja sen työntekijät toimivat poliittisten päätösten ja todellisuuden paineessa, ja poliittiset, avuntarvitsijoita koskevat päätökset vaikuttavat kirkon tapaan toimia enemmän kuin halutaan myöntää. Vallankäyttäjien ja viranomaisten on päätettävä, ketkä tunnustetaan yhteiskunnan avun piiriin kuuluviksi. Kirkko ei kuitenkaan voi tällaista jakoa tehdä, vaan jokaisen kansallisuudesta, etnisyydestä, uskontokunnasta ja mistään muustakaan riippumatta pitää kuulua kirkon avun piiriin. Toimetttömyys romanialaisten kerjäläisten tai kehitysyhteistyöjärjestöiltä leikkaamispäätöksen kohdalla ei johdu pappien ja diakonien haluttomuudesta tai ymmärtämättömyydestä auttaa ja siten toteuttaa kristillistä kutsumusta, vaan vakiintuneista tavoista ja rohkeuden puutteesta.

● ISTO PELTOMÄKI
Pastori, tohtorikoulutettava

Tietämättömät

”Ette varmasti tienneet, vuosi sitten

Näin totesi tasavallan presidentti kansanedustajille avatessaan valtiopäivät helmikuun alussa. Minusta **Niinistön** toteamus on pelottava ja masentava. Presidentti keskittyi puheessaan ”maahanmuuttoliikeseen”, ”kansainvaellukseen” ja ”maahanmuuttovirtaan”. Kaikki ne olivat hänen mielestään ilmeisen ”halitsemattomia” Miten lienee? Itävalan, Saksan ja Ruotsin tukittua rajojaan on sieltä saapunut virta ajat sitten kuivunut puroiksi. Ehkäpä presidentti tarkoittikin siis Suomen itärajaa, jota samainen raja on myös EU:lle? Pelkäsikö hän potentiaalista kansainvaellusta, joka siitä suunnasta yhtä potentiaalisesti vyöryy Suomen rajojen yli? En ole siitäkään osannut uniani menettää.

Enemmän kuin tulijoista olen ollut huolissani sokeista tai ainakin puolisoikeista olijoista – suomalaisista kansanedustajista, joille presidentti sanansa osoitti. Ja kaikkein eniten huolissani tuosta lauseesta: ”Ette varmaan tienneet.”

Kevään vaaleissa turvapaikanhakijoista ja pakolaisista puhuttiin Suomen uuden eduskunnan haasteena tuskin mitään. Tuskin mitään, vaikka kaikki tiesivät, että tuhansia ja kymmeniä tuhansia oli jo parin vuoden ajan paennut Välimeren yli Eurooppaan. Pelkästään matkallaan hukkuneidenkin määrä tiedettiin jo tuhan-

siksi. Italia ja Kreikka ovat Välimeren reunavaltioina jo vuosia valittaneet muulle EU:lle oman pakolaistaakansa kohtuuttomuutta. Kukaan ei voinut olla tietämättä Syyrian pirstoutumisesta mielettömän ja mitä julmimman sisällissodan keskellä, sodassa, jolle ei loppua näy. Vuosi sitten Kobanesta oli taisteltu jo kuukausia. Ja jos joku vielä vuosi sitten oli tietämättä Isisin veriteoista, hänen oli täytynyt elää säkki päässä. Pakko oli siis tietää. Aivan pakko ja silti: ”Ette varmasti tienneet...”. Huolestuttavaa, käsittämätöntäkin, jos me emme tienneet. Vai oliko se pelkästään haluttomuutta tietää se, minkä tiesimme. Kuviteltua etäisyyttä – eivät Euroopan eteläreunan ongelmat meille kuulu, meitä kosketa. Itsepetosta ja valhetta.

Tietoa oli, mutta sillä ei ollut mitään merkitystä. Edellinen sisäministeri **Päivi Räsänen** puhui ilmeisesti jopa aivan vakavissaan ja kerta toisensa jälkeen 1500 vastaanotettavasta pakolaisesta. Siinä vaiheessa sadat ja sadat tuhannet etsivät jo turvapaikkaa Euroopasta. Tuhat viisisataa – sillä määrällä Suomi olisi ministerin mukaan täyttänyt täysimääräisesti velvollisuutensa maailman pahimmassa hätätilassa. Ensimmäisinä tekoinaan uusi hallitus leikkasi ranskalla kädellä kehitys yhteistyötä tekevien järjestöjen määrärahat ja opasti kansaa samanaikaisesti järkyttä-

vän valheellisesti siitä, miten ihmisiä pitäisi auttaa heidän kotimaissaan tai naapurimaihin sijoitetuilla pakolaisleireillä. Järjestöt auttavat maailman köyhimpiä juuri siellä, missä he elävät. Heidän auttamisensa heidän kotimaissaan ei Suomen nykyhallitusta todellisuudessa kiinnosta vaikka se aivan muuta väittääkin. Kaksinaismoraalia pahimmillaan.

Suomella ei mene globaalissa maailmassa hyvin. Eikä voi mennäkään, koska se on kääntynyt sisään- ja taaksepäin. Suomi haluaa pelastaa itse itseään – ei muita. Milloin olet kuullut Suomen poliittisen eliitin tekemän sisällöllisesti merkittävän avauksen Euroopan tulevaisuudesta, maailman tulevaisuudesta, ihmiskunnan pahimpien kriisien ratkaisemisesta? Avauksen, joka olisi edes hetken ravistellut maailman omaatuntoa tai näyttänyt suuntaa poliittisille uudistuksille edes EU:ssa? Älä ihmettele, jollet ole sitä aikoihin kuullut. En ole minäkään. Surullisinta on, että presidentti Niinistön puhe epämääräisyydessään oli tulkittavissa jopa ihmisoikeuksien julistuksen vastaiseksi. Euroopan ja Suomen julkirasistit siteerasivat sitä välittömästi innoilla ja ilolla omassa julkaisuissaan. Se kertoo paljon siitä, miten onnistunut puhe oli.

Rajat kiinni -kulkue vaeltaa risti edellä, koti, uskonto ja isänmaa -nos-

aloittaessanne, mitä vastaanne tulee.”

talgia mielessään. Omaan pelkoon, epävarmuuteen ja turvattomuuteen haetaan apua maailmasta, joka on jo ajat sitten kadonnut. Epävarmuuden ahdistuksen keskellä elää unelma kansallisesta yhtenäiskulttuurista ja yhteisestä arvopohjasta, joita toisaalta individualistisessa, toisaalta globalisoituvassa maailmassamme ei enää ole eikä koskaan enää samassa muodossa tule olemaankaan. Nationalistiset virtaukset ovat vahvistuneet ja vahvistumassa ympärillämme, samanaikaisesti monessa maassa. Mutta mihin ne meidän aikanamme voivat olla vastaus? Ne yrittävät kääntää ajan pyörää taaksepäin, kohti maailmaa, joka meni jo. Sieltä ei apua löydy, pikemminkin siellä odottavat epäluulosta ja peloista repeytyvät rajat ja kuilut kansojen, ihmisten, aatteiden ja uskontojen välillä. Juuri sellaisessa ajattelussa kasvaa väkivallan, pahimmillaan sodan kirous. Ahdas, kansallinen näkökulma on vaarallista itsepetosta globalisaation maailmassa.

Yhtä syvää eksytystä on juuttuminen kansankirkkonostalgiaan. ”Jeesus ei ole suomalainen” ja ”kirkko nationalistisena instituutiona on historiaa” totesi arkkipiispa viime vuonna Helsingin Sanomien haastattelussa. Teologisten itsestään selvyyksienkin ääneen lausuminen oli rohkea teko ja selkeä irtisanoutuminen kansallisen kirkon ahtaasta tulkintaraamasta. Joillekin se on liikaa – koti, uskonto ja

isänmaa -ideologian nimiin vannova, aggressiivista rasismia sivuillaan helvivä MV-nettijulkaisu onkin päätynekin tiivistämään: ”Kirkko on Suomen kansan vihollinen.”

Kirkko on kaikkein eniten Suomen kansan ja koko maailman ystävä, kun se tulee yhä syvemmin tietoiseksi kaikkein omimmasta identiteetistään. Sinänsä oikeutettu puhe ”Suomen kirkosta” on samalla kaventanut kristillisyyden ymmärtämistä koko avaruudessaan. Kirkon uskon mukaan Kristuksen kirkko on yksi kaikkialla maailmassa. Maailman noin 60 miljoonan luterilaisen joukko on varsin pieni osa kristikuntaa, Suomen neljä miljoonaa luterilaista vastaavasti siru sirusta. Kuinka pieni, sitä aika harva luterilainenkaan Suomessa on tiedostanut. Yksi kirkon viestin ydin on sanoma siitä, että kaikki me olemme yhtä Kristuksessa, kaikki me olemme veljiä ja sisaria Kristuksessa, yli kaiken vierauden ja vihollisuuden, yli kaikkien vastakkaisasettelujen, yli kaikkien rajojen.

Kirkon globaalin vastuun ymmärtäminen kasvaa sen itseymmärryksestä. Ehkäpä vieläkin globaalimpi on sen lähes uskomaton sanoma maailmalle – jokainen ihminen on aina ja kaikkialla ihminen, jonka puolesta Kristus on jo kuollut, siis rakkauden sisäänsä jo sulkema ihminen. Näemmekö me hänet näin, sitoudummeko me häneen näin? Se on äärettömän

vakava kysymys, jokaiselle, joka kutsuu itseään kristityksi.

Lähimmäisyys on välttämättä globaalia, koska me uskomme maailman Vapahtajaan.

● KAI HENTTONEN

Markus Henttonen

Oikeus sosiaaliturvaan kuuluu kaikille

Miltä suomalaisen elämä näyttäisi ja tuntuisi, jos ei olisi eläkejärjestelmiä, sairausvakuutusta, työttömyyspäivärahoja, lapsilisiä, tai mitään toimeentuloturvaa? Mitä jos olisi vain yksityinen terveydenhuoltovaihtoehto ja yhden lapsen peruskoulukin maksaisi yli 10 % perheen vuosituloista? Noin kolme neljästä maailman kansalaisesta elää juuri sellaisessa maailmassa, jossa perusturva- ja peruspalvelujärjestelmiä ei ole.

Meille Suomessa asuville on itsestään selvää, että nämä yllä listatut laajan sosiaaliturvan elementit ovat perustavanlaatuisia oikeuksia. Sosiaaliturva on määritelty kaikkien oikeudeksi kansainvälisissä ihmisoikeussopimuksissa jo yli puoli vuosisataa sitten. Nyt ollaan ottamassa yhteisvoimin harppausta, jolla kehitysmaiden ihmiset pääsisivät osalliseksi tästä oikeudesta.

Köyhyys periytyy

Lapsi on köyhä, kun vanhemmat ovat köyhiä. Ja köyhien vanhempien lapsista tulee köyhiä. Köyhyyden kahle jatkuu sukupolvelta toiselle. Näin käy toki liian usein edelleen Suomessakin. Suuren eriarvoisuuden piinaamissa maissa tämä on kuitenkin kohtalo, jota ei yksi ihminen pysty helpolla muuttamaan.

Mitä tapahtuu, kun perheen sato kuivuu peltoon tai hukkuu rankkasaateeseen? Tai kun perheenjäsen sairastuu vakavasti tai vammautuu. Tai pitää maksaa myötäjäiset tai hautajaiset. Ensin otetaan tytöt pois koulusta. Sitten myydään vuohet tai lehmä. Oetaan velkaa kolminumeroisella korolla. Kun mitään toimeentuloturvaa ei ole, elämänkulkuun kuuluvat tapahtumat voivat syöstä koko perheen köyhyyteen, josta ei ole enää ulospääsyä.

Maailmassa menee paremmin – keskimäärin

Maailma on monessa suhteessa paljon paremmassa jamassa tänään kuin

vaikkapa tämän kevään ylioppilaiden lapsuusvuosina. YK:n mukaan äärimmäisessä köyhyydessä elävien määrä on pudonnut vuoden 1990 luvusta 1,9 miljardia puoleen, eli 836 miljoonaan. Lapsikuolleisuus on puolittunut. Lasten koulutus, naisten asema, vesihuolto ja sanitaatio ovat parantuneet huomattavasti. Malaria, HIV/AIDS ja tuberkuloosi on saatu parempaan hallintaan. Niin kutsutulla virallisella kehitysavulla on ollut oma pieni, mutta tärkeä merkityksensä. Se on pistänyt liikkeelle suurempia voimia: se on levittänyt ihmisoikeuksien periaatteita ja osoittanut, että tasa-arvo tuottaa hyvinvointia kaikille ja myös nopeammin taloudellista tulosta. Se on auttanut köyhien maiden hallituksia kanta-

maan vastuunsa hyvinvoinnista, terveydestä, vesihuollosta ja koulutuksesta. Se on katkonut köyhyyden kahleita ja auttanut kansalaisjärjestöjä tulemaan sekä ihmisten etujen ja oikeuksien ajajiksi että palvelujen tuottajiksi.

Eriarvoisuus kasvaa

Se, missä ei ole onnistuttu, on turvattomuuden ja eriarvoisuuden vähentäminen. Vapautuneet markkinat ovat auttaneet monia maita vaurastumaan. Täysin sääntelemättömät markkinat toimivat kuitenkin periaatteella: ”Niillä joilla jo on, niille annetaan.” Kuilu rikkaiden ja köyhien maiden ja rikkaiden ja köyhien ihmisten välillä on leventynyt ja syventynyt. Keskiarvot johtavat harhaan. Esimerkiksi Namibian lapsikuolleisuuden vähentyminen on ollut nopeaa – sitä nopeampaa, mitä vauraammasta väestöosasta on kyse. Köyhimmät ovat muillakin mitareilla jääneet jälkeen.

Köyhyys ja turvattomuus ovat keskeisiä kehityksen haasteita. ”Tulevat sukupolvet”, siis lapset, kärsivät seurauksista eniten. Kun lapsi ei pääse kouluun, köyhyystuomio on elinikäinen.

Mary on ompelija ja toimeentulotuensaaja Errin kylässä Babatissa Tansaniassa. Mary ompelee koulupukuja kylänsä lapsille ja kuuluu säästöryhmään. Koulupukujen kysyntä alkoi kasvaa, kun Tanzania Social Action Fundin (TASAF) toimeentulotukea alettiin jakaa hänen kylässään.

Tanzania Social Action Fund (TASAF) 2016

Chinangalin kylässä Chamwinossa Tansaniassa on identifioitu 202 köyhintä kotitaloutta toimeentulotuen saajiksi. Heidät kutsutaan kerran kahdessa kuukaudessa maksutilaisuuteen, jonka yhteydessä voidaan järjestää myös tiedotusta ja koulutusta ravitsemus- ja terveysasioista sekä siitä, miten voi lähteä mukaan laina- ja investointiryhmiin.

Lasten hyvinvointi mitattuna moniolotteisilla mittareilla ei näytä Eurooppassakaan olevan riippuvainen maan keskimääräisestä elintasosta, kansantulosta henkeä kohti. Sama tulos tulee Afrikan mantereelta. Sen sijaan molemmilla mantereilla lasten köyhyys ja huono-osaisuus ovat sitä suurempia, mitä eriarvoisempi yhteiskunta on.

Viime syksynä maailman maat sopivat YK:ssa uusista kestävästä kehityksen tavoitteista. Eriarvoisuuden vähentäminen on yksi noista seitsemästä tavoitteesta. ”Ketään ei jätetä jälkeen” on tämän kaikkia maita koskevan toimintaohjelman motto.

Suomi ja Pohjoismaat ovat monilla mittareilla parhaita maita maailmassa, vaikkei meiltäkään haasteita puutu. Monessa suhteessa Suomikin on ollut kehitysmää vielä nykyisten eläkeläisten lapsuudessa. Suomi ja muut nykyiset vauraat hyvinvointivaltiot alkoivat investoida sosiaaliturvajärjestelmiin jo ennen kuin ne alkoivat olennaisesti rikastua. Naisten tasa-arvon edistäminen sekä kaikkien lasten terveyden ja koulutuksen turvaaminen olivat ratkaisevimpia askelia kohti demokraattista ja hyvinvoivaa yhteiskuntaa.

Meidän yhteiskuntamallejamme ei voi eikä pidä yrittää viedä köyhiin maihin. Sen sijaan ihmisoikeusperiaatteiden viemiseen meillä on velvollisuus. Sellaiset periaatteet kuin ihmisoikeuk-

sien jakamattomuus, tasa-arvo, syrjimättömyys, osallisuus ja julkisen vallan tilivelvollisuus ovat ankkureita, joita ilman mikään kehityskulku ei johda kestäväan hyvinvoinnin lisääntymiseen. Soveltuvilla sosiaaliturvajärjestelmillä, yhteiskunnallisella tasa-arvolla ja hyvällä hallinnolla on ja on ollut avainmerkitys näiden ihmisoikeusperiaatteiden toteutumisessa, taloudellisessa ja sosiaalisessa kehityksessä.

Kehitysyhteistyö ei ole hyväntekeväisyyttä vaan investointi – myös rikkaiden tulevaisuuteen

Kehittyvien maiden hallitusten kiinnostus kehittää maidensa sosiaaliturvajärjestelmiä on virinnyt nopeasti, ja vauraiden maiden kiinnostus auttaa niitä siinä niin ikään. Meillä on inhimillinen velvollisuus köyhempiä maita ja ihmisiä kohtaan. Se on myös oma etumme. Eriarvoisuuden ja turvattomuuden lisääntyminen näkyy myös omilla rajoillamme. Monissa lähtömaissa sopivien perusturvajärjestelmien kehittäminen olisi osa hallitsemattoman siirtolaisuuden ratkaisua.

Sosiaalipolitiikka on ollut alikäytetty kehityksen väline. Nyt on vihdoin alkanut tapahtua. YK-järjestöt ovat sopineet voimavarojensa yhdistämisestä perusturvan saavutettavuuden ulottamisesta asteittain kaikille. Myös Maailmanpankki on mukana.

EU on investoinut sosiaaliturvan parantamiseen köyhissä kumppanimaisissa 400 miljoonaa euroa vuoden 2012 asiaa koskevan EU-komission päätöksen jälkeen.

Suomen Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) toteuttaa yhtä näistä EU-ohjelmista. Hankkeen rahoittavat EU, Suomen ulkoministeriö ja OECD, joka on rikkaiden maiden taloudellinen yhteistyöjärjestö. Tämä EU:n ohjelma kehitysmaiden sosiaaliturvajärjestelmien kehityksen tukemiseksi on nelivuotinen. Yhteistyömaitamme ovat Kambodža, Etiopia, Indonesia, Kirgisia, Mosambik, Namibia, Sambia, Tansania, Togo, ja Vietnam. Kysyntää on sosiaaliturvan järjestelmäosaamisesta. Monet hallitukset ymmärtävät sosiaaliturvan tärkeyden yhteiskuntiansa kehittämisen edellytyksenä.

Tunnettu kansalaisaktivisti **Iikka Taipale** sanoi kerran, että meillä on vain kaksi vaihtoehtoa: sosiaalipolitiikka tai kaaos. Kehitysyhteistyö on globaalia sosiaalipolitiikkaa.

● RONALD WIMAN

Kirjoittaja on THL:n johtava asiantuntija ja työskentelee jutussa mainitussa EU-hankkeessa.

Lisätietoja web-sivuilta
www.thl.fi/eu-sps
www.thl.fi/gsp-info

Turvapaikka ja suojelu

– eurooppalaisten arvojen perusta

Doris Peschke vieraili Suomessa helmikuussa. Keskustelimme hänen kanssaan Euroopan pakolaistilanteesta ja kirkkojen roolista vuonna 2016. Doris Peschke toimii puheenjohtajana CCME – Churches' Commission for Migrants in Europe:ssa.

Doris Peschke valottaa CCME:n toimintaa:

CCME on ekumeeninen järjestö, joka työskentelee Euroopassa toimivan maahanmuuton ja integraation, pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden puolesta sekä rasismia ja syrjintää vastaan. Se tuo yhteen protestantti- ja ortodoksi-kirkot, kirkkohallinnot, maahanmuuttajiin keskittyvän kirkollisen toiminnan, diakonian ja kirkkojen erityistoiminnot. CCME palvelee kirkkoja niiden pyrki- myksessä edistää yhteenkuuluvaisuutta yhteiskunnassa. Se ajaa kestävää maahanmuutto-, turvapaikanhakija- ja vähemmistöpolitiikkaa kansallisilla sekä Euroopan tasolla. Tätä työtä tehdessään se toteuttaa Raamatun sanomaa, joka lähtee jokaisen ihmisen arvosta ja yhteydestä, jossa ei ole eroa muukalaisten ja paikallisten välillä.

CCME tuottaa tietoa ja fasilitoi tiedonjakoa kirkkojen välillä. Se myös koordinoi ja esittelee kirkkojen näkemyksiä ja kannanottoja eurooppalaisissa poliittisissa instituutioissa. Näissä CCME edustaa pyrkimystä inhimilliseen turvapaikka- ja maahanmuuttopolitiikkaan.

Juuri nyt CCME kampanjoi voimakkaasti turvallisen kulkemisen puolesta, jotta säästyttyisiin ihmishenkien menetyksiltä, kun ihmiset hakeutuvat turvapaikanhakijoina Eurooppaan. Samaan aikaan CCME avustaa myös maahanmuuttopolitiikan ja integraation suhteen; integraatio nähdään kaksisuuntaisena prosessina uusien tulijoiden ja nykyisten asukkaiden välillä. Kolmas työnsarka on eurooppalaisten yhteiskuntien moninaisuus, etenkin kansallisten vähemmistöjen kuten eu-

rooppalaisten romanien asema ja koh- telu monissa maissa.

Euroopassa on tällä hetkellä paljon epävakaita oloja paenneita turva- paikanhakijoita. Millä ehdoilla turva- paikka pitäisi ihmiselle antaa?

Viimeisen 2-3 vuoden aikana turva- paikanhakijoiden määrä on kasvanut voimakkaasti. Samalla turvapaikka- hakemusten hyväksymismäärä, mikä tarkoittaa kansainvälisen suojelun- tarpeen tunnustamista ja pakolaissta- tuksen myöntämistä henkilöille, on myös kasvanut. Kaikkia lukuja ei ole vielä saatavilla, mutta EASO, Euroo- pan turvapaikka-asioiden tukitoimis- to lausui tammikuussa 2016, että kai- kissa EU-jäsenmaissa sekä Islannissa, Norjassa ja Sveitsissä jätettiin vuonna 2015 yhteensä 1 349 638 turvapaikka- hakemusta. 6 % eli 85 482 näistä oli il- man vanhempiaan saapuneita alaikäi- siä, jotka tarvitsevat erityishuomiota haavoittuvaisen asemansa takia. Suu- rin osa näistä yksinäisistä alaikäisistä oli Afganistanin (54 %), Syyrian (13 %), Eritrean (7 %), Irakin (5 %) ja Somalian (4 %) kansalaisia.

Suurin osa pakolaisista tulee Syy- riasta, Afganistanista, Irakista, Pakis- tanista ja Eritreasta, jotka ovat suuria "pakolaisia tuottavia" maita sisäisten konfliktien ja taisteluiden vuoksi. Mer- kittävä määrä turvapaikkahakemuksia jätettiin myös läntisen Balkanin mai- den kansalaisten toimesta; näistä hen- kilöistä kuitenkin vain muutama saa pakolaisstatuksen.

Jokaisella, jolla on perusteltu pel- ko vainosta omassa maassaan, on oi- keus hakea turvapaikkaa toisesta maas-

ta. Koska kaikki EU:n jäsenmaat ovat al- lekirjoittaneet kansainvälisen sopimuk- sen vuonna 1951, niillä on velvollisuus tutkia, onko hakija turvapaikan tarpees- sa. Ketään ei saa lähettää maahan, jossa on riskinä, että häntä saatetaan kohdella epäinhimillisesti tai halventavasti. Nä- mä kansainväliset velvoitteet ovat haas- tavita toteuttaa nyt, kun yhä suurempi määrä ihmisistä tarvitsee turvapaikkaa ja suojelua; ne ovat kuitenkin eurooppa- laisten arvojen perusta. Jokaisen ihmisen elämä ja omanarvontunto ovat tär- keämpiä kuin muut oikeudet.

Perustuen siihen kristilliseen näke- mykseen, että jokainen ihminen on luo- tu Jumalan kuvaksi, pidämme tärkeä- nä oikeutta yksilölliseen turvapaikkaoi- keuden arviointiin. Dublinin menette- ly kysyy ennen kaikkea, millä tavalla on määritelty se, että jonkun toisen maan tulisi olla vastuussa. Haluaisimme näh- dä kaikkien EU-maiden ottavan osansa suojeluvastuusta, ja asettaisimme etu- sijalle järjestelmän, jossa maat vapaaeh- toisesti ryhtyisivät tähän. Tällä hetkellä kuitenkin EU-tasolla käydään sen ver- ran kuumaa väittelyä ja jokainen maa yrittää siirtää vastuuta toisille, joten si- tova järjestelmä voi olla tarpeellinen.

CCME on lausunut, että turvapaikkaa hakevalla henkilöllä tulisi olla sana siihen, missä hänen turvapaikka- hakemuksensa käsitellään.

Mitkä olisivat tämän käytännön edut?

Dublinin sopimus määrittelee, että turvapaikkahakemus tulisi käsitellä ensimmäisessä EU-maassa (tai Dub- linin sopimuksen allekirjoittanees- sa maassa), johon pakolaiset pääty- vät. Tämä tarkoittaa tietenkin sitä, et- tä maat, jotka ovat EU:n ulkorajoil- la (etenkin etelässä, mutta potentiaa- lisesti myös idässä) joutuvat käsittele- mään valtavan määrän enemmän pa- kolaisia kuin pohjoisemmat ja länti- semmät Euroopan maat. Tämä epä-

Doris Peschke saarnaamassa Turun Mikaelinkirkossa kaksi vuotta sitten. Tulkkina Heikki Huttunen.

suhta on ollut havaittavissa jo monta vuotta, mutta se on tullut näkyväksi vasta vuodesta 2013 eteenpäin, kun sadat tuhannet pakolaiset ovat saapuneet Italiaan ja Kreikkaan.

On totta, että Italia ja Kreikka eivät ole tehneet menneisyydessä tarpeeksi, jotta pakolaisilla olisi hyvät vastaanotto-olot ja että turvapaikkahakemusten selvitysjärjestelmä toimisi. On myös totta, että pakolaiset, joille myönnetään turvapaikka, joutuisivat jäämään näihin maihin. Nykyisten numeroiden valossa, etenkin Kreikassa, jossa talouskriisi on edelleen päällä, tämä järjestely on kestämaton.

Euroopan komissio on ehdottanut 160 000 turvapaikanhakijan uudelleensijoittamista; tämä koskee kuitenkin vain Syyriasta, Eritreasta ja syksystä lähtien Afganistanista tulevia pakolaisia, jotka sijoitetaan uudelleen Italiaan ja Kreikkaan. Kreikkaan on saapunut vuoden 2015 aikana yli 850 000 pakolaista; suuri osa heistä joutuisi jäämään, vaikka uudelleensijoitusprosessi olisikin ollut nopea. Edes kaikki syyrialaiset ja afganistanilaiset pakolaiset eivät olisi voineet lähteä uudelleensijoituksen kautta muualle. Täten ei ole yllättävää, että turvapaikanhakijat ovat itse hakeutuneet eteenpäin muihin maihin.

CCME:n mukaan turvapaikanhakijoiden toiveet pitäisi ottaa huomioon tulevaisuudessa uudelleensijoitusprosessissa. Henkilöitä, joilla on perhesi-

teitä toisiin EU-maihin, tulisi mielellään sijoittaa näihin maihin; henkilöitä, jotka ovat opiskelleet jossain EU-maassa, tulisi mielellään sijoittaa sinne. Kielitaito ja muut taidot, työpaikkatarjoukset ja stipendi- tai apurahamahdollisuudet tulisi ottaa huomioon, kuten myös mahdolliset lääketieteelliset kuntoutustarpeet. Tähän tarvitaan jonkinlainen sovitussuunnitelma.

Olemme varmoja siitä, että tällainen järjestelmä on tehokkaampi, ja koska se vähentää liikehdintää ensimmäisestä sijoituspaikasta eteenpäin, myös kustannustehokkaampi kuin nykyinen järjestelmä. Se tarvitsee kuitenkin erilaisen lähestymistavan: ei pakolaisten määrän minimoimista, vaan suojelun tarjoaminen niille, jotka sitä tarvitsevat.

Tietenkin pitää ottaa huomioon myös se, miten tässä järjestelmässä palautetaan ne, joille ei myönnetä turvapaikkaa; meidän toivottavin vaihtoehtomme olisi vapaaehtoinen paluu.

Mitä kristityt ihmiset ja eri maiden kirkot voisivat tehdä rasismien ja syrjimyksen estämiseksi? Millaista yhteistyötä kirkot voisivat tehdä sekä Euroopan sisällä että yli rajojen, konfliktialueilla?

Ympäri Eurooppaa kirkot ovat aktiivisesti toivottaneet pakolaiset tervetulleiksi. Kirkkojen tiloja on avattu vastaanottoa varten, ja kirkot ovat toi-

mittaneet ruokaa ja sairaanhoitoa pakolaisreittien varrelle: naapurimaiden pakolaisleireille, Kreikkaan ja Italiaan, Serbiaan, Unkariin, Itävaltaan, Saksaan ja Ruotsiin, mainitakseni vain ne maat, joihin pakolaisvirta on vaikuttanut eniten vuonna 2015. Tarjoamalla kohtaamispaikkoja pakolaisten kanssa kirkot yrittävät toimia ennakkoluuloja ja syrjintää vastaan. Myös lausuntoja annetaan, konferensseja ja seminaareja pidetään tietoisuuden lisäämiseksi ja rasistisen diskurssin vastapainoksi.

Tämän lisäksi länsieurooppalaisten maiden kirkot ovat vierailleet Lounais- ja Keski-Euroopan kirkkoissa solidaarisuuden osoituksena. Nämä vierailut ovat tärkeitä, jotta kirkot ymmärtävät tilanteen yksityiskohtaisemmin, mutta ne ovat myös tärkeitä, koska niiden avulla saavutetaan sopimuksia yhteistyöstä.

Euroopassa protestantti- ja ortodoksikirkot työskentelevät CCME:n ja CEC:n (Euroopan kirkkojen konferenssi) kautta. Muilla alueilla WWC (Kirkkojen maailmanneuvosto) fasilitoi ajatustenvaihtoa myös Lähi-idän ja Afrikan kirkkojen järjestöjen kanssa. Myös yhteistyö katolisten organisaatioiden, kuten Caritas Euroopan ja Jesuit Refugee Servicen kanssa toimii sekä Euroopan tasolla että eri Euroopan maiden tasolla hyvin.

**Mitä integraatio vaatii?
Miten pakolainen saadaan kotoutumaan, miten hänestä tulee yksi "meistä", ei "toinen"?**

Integraatio kaksisuuntaisena prosessina vaatii sen, että maahanmuuttajilla ja nykyisillä asukkailla on mahdollisuuksia kohdata. Kielen osaaminen toki auttaa tässä, ja usein tärkein ja paras tapa integroitua on työnteko. Integraation onnistumisessa tärkein vaatimus on osallistuminen yhteiskuntaan samanarvoisena kuin muut; tämä onnistuu, jos yhteiskunnassa nähdään moninaisuus rikkautena eikä uhkana. Integ-

raatio on onnistunut, kun kaikki ihmiset, sekä maahanmuuttajat että maassa jo olijat, kehittävät yhdessä parempaa paikallista tai kansallista yhteiskuntaa.

Eräs pormestari on sanonut että integraatio toimii parhaiten siellä, missä yhteiskunta on vahva. Sen takia asuminen, koulutus ja työnteko pakolaisille tulisi pyrkiä kohdistamaan keskiluokkaan, joka on yhteiskunnan vahvin osa.

“Me” ja “he” ovat integraatiokeskustelussa käytettäviä termejä, mutta kristillisestä näkökulmasta “muu” määrittelee myös, keitä me olemme suhteessa heihin. Suhteiden rakentaminen on avainasemassa onnistuneessa integraatiossa. Kyse ei ole niinkään “toisten” “muuttaminen” jotta heistä tulee “meidän kaltaisiamme”, vaan mahdollisuuksien luominen sille, että meistä voisi tulla toistemme naapureita ja voisimme huolehtia toisistamme ja myös saada toisiltamme. Tämä on haastavaa, sillä integraatio vaatii muutoksia sekä tulijoilta että jo maassa olijoilta, jotta he voivat rakentaa yhteisöään yhdessä. Seurakunnat, moskeijat ja synagogat ovat hyviä paikkoja integraatiolle, sillä uskonnollisilla yhteisöillä ei periaatteessa ole kansallisia tai etnisiä rajoja. Kun hyväksymme toisen sellaisena kuin Jumala hänet loi, kunnioitamme Jumalan luomistyötä.

Miltä näyttää Euroopan vuosi 2016 pakolaistilanteen suhteen? Entä tästä eteenpäin?

UNHCR tapasi muita kansainvälisiä järjestöjä tammikuussa 2016 ja niiden kantana oli, että vuonna 2016 oletetaan entisenlaisia pakolaislukuja maailmanlaajuisesti sekä Euroopassa. Toivottavasti rauhanneuvottelut Syyriassa johtavat tulokseen, mutta tällä hetkellä jatkuva konflikti ajaa kymmeniä tuhansia syyrialaisia ulos maastaan. Turkissa on jo nyt suurin määrä syyrialaisia pakolaisia. Myös Libanonilla ja Jordanialla alkaa olla vaikeuksia hallita pakolaistilannetta. Helmikuun alussa Lontoossa järjestetyssä kansainvälisessä konferenssissa luvattiin 9 miljardia Yhdysvaltain dollaria apua pakolaisille Syyriassa ja sen ympärillä. Mikäli nämä lupaukset oikeasti konkretisoituvat (toisin kuin esim. vuonna 2015, jolloin

rahaa ei oikeasti saatu luvattua määrää), niin ruoka- ja lääketoitukset pakolaisille naapurimaihin onnistuvat ja pakolaislapsille voidaan järjestää uudelleen kouluja. Tämä on erittäin tärkeää, koska puolet pakolaisista on lapsia.

Mikä on niin kutsuttu Kanadan malli?

Kanadan malli on malli, jossa kirkot, uskonnolliset järjestöt tai yhteiskunnalliset järjestöt voivat lupautua “sponsoroimaan” turvapaikanhakijaryhmää. Kanadan viranomaiset lisäävät nämä sponsoroidut ryhmät vuositaiseen pakolaiskiintiönsä. Sponsorioiva järjestö ottaa vastuun turvapaikanhakijoiden majoittamisen ja integraation alussa tulevista kuluista.

Samalla tavalla Italian protestanttien kirkkojen federaatio on neuvotellut St. Edigion katolisen yhteisön kanssa kiintiön Italiaan uudelleensijoitettavista pakolaisista; ensimmäiset näiden neuvottelujen tuloksena Italiaan saapuneet syyrialaiset pakolaiset saapuivat helmikuun alussa.

Sponsorointi ja sitä kautta saataa maahanluvoviusumi, mutta myös nopeampi ja tehokkaampi perheenyhdistämisprosessi voisivat kumpikin vähentää kovimman pakolaisvirran alla painivien maiden taakkaa ja lisäksi auttaa turvapaikanhakijoita rakentamaan itselleen nopeammin uutta elämää.

● RAILI SUVIRANTA

NÄKÖKULMIA AJATTOMAAN TYÖHÖN JA SEN HALLINTAAN

- oppikirjaksi kirkon tehtäviin opiskeleville
- työkaluksi seurakuntien palveluksessa oleville

UUTUUS

1 kpl	42 eur
2-5 kpl	37,80 eur/kpl
6-10 kpl	35,70 eur/kpl
11-20 kpl	33,60 eur/kpl
21-50 kpl	31,50 eur/kpl

TILAUKSET JA LISÄTIEDOT
asiakaspalvelu.publishing@edita.fi • puh. 020 450 05
www.edita.fi/verkkokauppa

EDITA

Tamperelaisten diakoniatyöntekijöiden kokemuksia turvapaikanhakijoiden parissa tehtävästä työstä

Sari Peltonen, Tampereen seurakuntayhtymä, yhteiskunnallisen työn diakoni, diakonia ja yhteiskuntavastuu

Turvapaikanhakijoita tuli Suomeen viime vuonna massiivinen määrä. Se oli kaikille – myös kirkolle – aivan uusi tilanne, eivätkä aiemmat tutut toimintatavat enää päteneet. Uutta oli myös se, että kirkon piti ottaa tässä muuttuneessa tilanteessa varsin suuri rooli. Olimme tottuneet siihen, että olimme vastaanottokeskuksessa vain vierailijoita ja teimme vastaanottokeskuksen kanssa maltillista yhteistyötä. Käytännöt vaihtelivat eri paikkakuntien, vastaanottokeskusten ja seurakuntien tilanteesta riippuen.

Tampereella seurakuntien vastuulla oli hätämajoitusten järjestämistä useamman kuukauden ajan. Toimintatavat piti improvisoida nopeasti ja leirityökokemuksesta oli työssä paljon apua. Tällä hetkellä olemme vierailijoita ja kumppaneita muiden ylläpitämässä vastaanottokeskuksissa ja hätämajoituksissa. Sovimme toimintatavat ja yhteistyön muodot majoittavien tahojen kanssa. Osa turvapaikanhakijoista hakeutuu itse mukaan kristilliseen seurakuntaan.

Turvapaikanhakijoiden parissa tehtävässä työssä on kysymys ihmisten kohtaamisesta ja luontevasta työskentelystä heidän kanssaan. Työkäytäntöjä pitää jatkuvasti kehittää ja muuttaa tarpeen mukaan. Ei ole olemassa käsikirjaa, joka antaisi vastauksen kaikkiin tilanteisiin. Pitää olla joustava ja osalta myös muuttaa suunnitelmiaan hal-

litusti. On tärkeää tiedottaa muutoksista niille, joiden niistä pitää tietää.

Seurakuntien tulee toimia turvapaikanhakijoiden parissa tekemässään työssä johdonmukaisesti. Sekä kaikkien työntekijöiden että vapaaehtoistyöntekijöiden pitää saada tasalaatuinen informaatio tehtävistä ja vastuista. On tärkeää selvittää, mikä on seurakunnan vastuu ja varmistaa, että toiminoilla on johdon siunaus. Pitää sopia, kuka mistäkin toiminnoista vastaa ja kuka mitään operaatiota johtaa, esimerkiksi suomen opetukseen, avustustoimintaan, tiedottamiseen liittyen. Turvapaikanhakijoiden kanssa toimi-

Monet uskonnolliset yhteisöt ovat itse aktiivisesti hakeutuneet hätämajoituksiin ja vastaanottokeskuksiin, joiden käytännöt määräytyvät kaupungin ja paikan johtajan tekemien linjauksien mukaan. Olen itse saanut luvan toimia perhetyössä paikallisissa vastaanottokeskuksissa.

Turvapaikanhakijoiden kanssa työskentelevien on hyvä tutustua riittävästi heidän kulttuuriinsa. Suomessa on oma kulttuuri ja sitä on syytä pitää esillä. Toisen ihmisen kulttuurin tuntemus helpottaa kuitenkin ymmärtämään asioita, joita työssään kohtaa.

Toiminnan ehtoina ovat uskonnottomuus, poliittinen neutraalius ja muihin talon sääntöihin sitoutuminen. Talon ulkopuolella järjestettävät tilaisuudet perustuvat ihmisten vapaaehtoisuuteen. Niihin saapuessaan turvapaikanhakijan tulee

tiedostaa tilaisuuden luonne. Oma linjani yhteisöissä ja muissa vastaavissa tilaisuuksissa on ollut se, että ensin ohjelmassa on uskonnoton osuus. Sen jälkeen on mahdollisuus tulla esimerkiksi kirkkosaliin tutustumaan kristilliseen uskoon ja uskonnolliseen tilaan.

Kun turvapaikanhakijan kanssa aloittaa keskustelun, ei kannata lähteä liikkeelle politiikasta tai uskonnosta. Monet heistä ovat kokeneet paljon. Lähi-idän politiikka on uskontoon sidonnaista ja toisaalta uskontokin on politiikkaa. Mikäli vastapuoli haluaa keskustella uskonnosta ja kristinuskosta, on syytä ohjata keskustelu työntekijälle, joilla on valmiudet tähän. Useassa

ville työntekijöille ja vapaaehtoisille tulee taata riittävä mahdollisuus purkuun ja palautumiseen.

Mari Tuominen, Tampereen seurakuntayhtymä, diakonia ja yhteiskuntavastuun yksikkö

Ei ole itsestään selvää, että seurakunnan työntekijällä on mahdollisuus toimia turvapaikanhakijoiden parissa.

turvapaikanhakijoita kohtaavassa seurakunnassa heille on nimetty oma pappi.

Kääntymisen muslimista kristityksi on luonnollisesti todella merkittävä päätös. Turvapaikanhakijan pitää tiedostaa myös seuraukset hänen oman turvallisuutensa kannalta, niin vastaanottokeskuksessa asumisen aikana kuin mahdollisen kielteisen turvapaikkapäätöksen yhteydessä.

Työntekijän tulee miettiä, millaisia piiloviestejä hän saattaa antaa ja miten jotkut turvapaikanhakijat voivat tilanetta tulkita. Kahdestaan samassa tilassa oleminen, silmiin katsominen, käteen tarttuminen tai muu tahatonkin koskeminen voidaan turvapaikanhakijan kulttuurin mukaisesti tulkita myöntyväisyydeksi ja jopa merkiksi seksuaaliseen kanssakäymiseen. Mikäli seksuaalista häirintää esiintyy, on hyvä tiedostaa oma käytös ja luoda tilanteeseen selkeät rajat. Seksuaalista häirintää voi ennaltaehkäistä. On syytä pohtia esimerkiksi omaa pukeutumistaan. Kannattaa käyttää virkapaitaa ja pidättäytyä esimerkiksi avonaisista vaatteista. Turvapaikanhakijoita kohdattaessa on syytä käyttää parityökentelyä.

Valitettavasti varastelua ja tavarankatoamia esiintyy niin majoitusyksiköissä kuin ryhmätömminnässäkin. Tämäkin asia on hyvä tiedostaa. Mikäli lainaat jotakin, on syytä katsoa kenelle ja korostaa, että laina pitää palauttaa mahdollisimman pian. On yrittävä pitää huolta siitä, että tavaroita ei katoa myöskään esimerkiksi seurakuntien tiloissa pidettävissä tapahtumissa.

Teen itse töitä muun muassa turvapaikanhakijaperheiden lasten parissa. Heidänkin keskuudessaan esiintyy varsin paljon esimerkiksi varastelua ja tapelua. Lasten parissa toimiessaan työntekijä voi vaikuttaa pienillä asioilla. Niitä ovat esimerkiksi syli, rakkauden näyttäminen ja ohjaus. On nähtävä lapsen käytöksen läpi. Häiriökäytös on usein tapa pyytää äänetömmästi: ota minut syliin, näe minut. Jotkut lapset kaipaavat selvästi läheisyyttä ja vaikkapa hiljaista sylityslaulua. Ilman yhteistä kiel-täkin syntyy

turvallisuuden tunne. Lapsille on myös laadittava selkeitä sääntöjä ja vahdittava niiden noudattamista.

Työntekijä voi joutua näkemään tai kuulemaan epämiellyttäviä asioita turvapaikanhakijoiden elämästä tai teoista. Mikäli epäilee, että kysymys on jostain rikollisesta, on syytä olla yhteydessä poliisiin. Heidän tehtävänä on tutkia ja määrittellä, mistä on kysymys.

Ennen kaikkea turvapaikanhakijat ovat ihmisiä. Heidän kuuntelemisensa ja kohtaamisensa ilman pelkoa, mutta vailla sinisilmäisyyttä, on parasta, mitä voimme heille antaa.

Kaisa Plomp, Tampereen Eteläinen seurakunta

Monet turvapaikanhakijat tulevat kulttuurista, jossa miehet ja naiset eivät ole kodin ulkopuolella kanssakäymisessä vastakkaisen sukupuolen

kanssa. Esimerkiksi afganistanilainen nuori mies ei välttämättä ole puhunut kotimaassaan kahdestaan kenenkään naisen kanssa kodin ulkopuolella. Hän voi tulkita suomalaisten naisten aktiivisuuden ja rohkeuden väärin.

Seurakuntien lähimmäispalvelussa on mukana enemmän naisia kuin miehiä. Olisi hyvä, jos turvapaikkahakijoiden tukihenkilöiden ryhmissäkin olisi vapaaehtoisia miehiä paljon enemmän. Miehet voisivat järjestää esimerkiksi retkiä, peli-iltoja ja muuta toiminnallista ohjelmaa. Seurakunnassa ja kolmannen sektorin toiminnassa olisi rohkaistava ja aktivoitava lisää

miehiä turvapaikanhakijoiden kaveritoimintaan.

Myös vanhemmat naishenkilöt voidaan kokea luonteviksi tukihenkilöiksi miehille. He voivat toimia äiti- tai mummoahmoina. Sen sijaan nuorille naisille on luontevampaa ja asiallisempaa toimia perheiden ja naisten tukena. Erityisesti nuorten naisten kannattaa toimia osana vapaaehtoisten ryhmää. Auttamistehtävän selkeä rajaaminen auttaa vapaaehtoisista työssään.

Seurakunnan tehtävänä on tukea jäseniään hengellisen identiteetin vahvistumisessa. Terve kristillinen usko ei erottele meitä kristittyjä eri tavalla uskovista, vaan antaa motiivin toimia kaikkien ihmisten hyväksi. Turvapaikkahakijoiden majoitusyksiköissä ei saa järjestää mitään hengellisiä tilaisuuksia. Jos kielitaito riittää ja hengelliset asiat tulevat esille, kannattaa kuunnella kunnioittaen toisen uskonkokemusta. Omasta uskostaan on myös vapaus puhua.

Kristityn ja muslimin käsitykset Jeesuksen merkityksestä eroavat toisistaan. Jeesuksen kirkastuminen henkilökohtaiseksi Vapahtajaksi on ilosa-

noma, jota ei pidä peittää, mutta jota ei myöskään voi tyrkyttää toisille. Tässä asiassa jokaisen seurakunnan tulisi tarjota tukea, opetusta ja sielunhoitoa turvapaikanhakijoiden kanssa toimiville kristityille.

Mitä työntekijän tulee tehdä, jos hän tekee havaintoja jostain rikollisesta toiminnasta

Rikoskomisario Jouko Iksen vinkit:

– Jos työntekijä havaitsee turvapaikanhakijoiden parissa jotain rikollisuuteen viittaavaa, hänen kannattaa käydä asia läpi ensin työyhteisössään, ainakin joidenkin työkavereiden kanssa. Tämän jälkeen kannattaa ottaa yhteyttä poliisiin. Esimerkiksi vastaanottokeskuksessa toimiessaan seurakunnan työntekijä voi ilmoittaa havainnostaan myös vastaanottokeskuksen henkilökunnalle. Akuuteissa tilanteissa poliisiin kannattaa ottaa tietysti yhteyttä välittömästi.

Ikonen toteaa, että viranomaisen näkökulmasta tärkeintä on saada hyvät perustiedot havainnosta.

– Pitkälle meneviä tulkintoja ei kannata varhaisessa vaiheessa tehdä, jotta väärinkäsityksiä voidaan välttää. Epäilyttävistä ilmiöistä, henkilöistä tai esineistä kannattaa kuitenkin ilmoittaa matalalla kynnyksellä poliisille puhelimitse tai netissä. Viranomaiset vastaavat tilanteen arvioinnista ja mahdollisista jatkotoimista. He tekevät myös arvion siitä, kuuluuko asia paikalliselle poliisille vai mahdollisesti Kes-

kusrikospoliisille tai Suojelupoliisille.

Sakastin sivulta löytyy Pakolaiskriisi-sivusto, jolla on tärkeää ja ajankohtaista tietoa maahanmuuttoasiasta. Sivustoa päivitetään jatkuvasti.

Suomen Ekumeenisen Neuvoston sivuilla kannattaa tutustua esim. näihin: **Svante Lundgren:** Mitä meidän pitää tietää Lähi-idän konfliktien dynamiikasta ymmärtääksemme pakolaisia?

Welat Nehri: Lähi-idän konfliktit, ISISin synty ja seuraukset
<http://www.ekumenia.fi/>

Kirkkohallituksessa järjestetty Ekumeenisen vastuuviikon seminaari Lähi-Idän pakolaiset ja Suomi on videoitu kokonaisuudessaan ja se on kuunneltavissa kirkkohallituksen Bambuser-tilin kautta ja avautuu linkissä <https://bambuser.com/v/6066647>

KIELTEINEN TURVAPAIKKAPÄÄTÖS JA KIRKON ROOLI

Piispa Irja Askola
Aleksi Seilonen - Suomen Punainen Risti
Talvikki Ahonen - Kirkkoturvatuutkija)
Marja-Liisa Laihia - Kirkkohallitus
Pekka Valkeapää - Vihdin seurakunta
Liisa Lintuluoto - Ulkomaalaispoliisi
Marjaana Laine - Pakolaisneuvonta
+ yhteistä työskentelyä oman työn tueksi

Seminaari seurakuntien
työntekijöille ja
vapaehtoisille.

16.3.2016 klo 13:00-16:00
(os. Unikkotie 5 C Vantaa)

Ilmoittaudu:
ilmo.espool@evl.fi

Lisätiedot:

bit.ly/1Lalqjn

Järjestäjinä Espoon ja Helsingin hiippakunnat
Lisätiedot: Hannu Lähti, hannu.latti@evl.fi, 040 4514 133 - Anssi Almgren, anssi.almgren@evl.fi, 050 911 4410 -
Katri Korolainen, katri.korolainen@evl.fi, 044 422 0363

Fekete Daniel/HIA-Hungary/ACT-allianssi

Vuoret vastarannalla ovat Turkin. Tässä kohtaa välimatka Samoksen saarelle Kreikkaan on vain muutama kilometri. Niinpä pienen rannikkokylän Posidonion asukkaat löytävät usein aamuisin kynnykseltään yöllä tulleita pakolaisia, jotka märkinä ja kylmissään ovat odottaneet aamun valkenemista. Nuoria, vanhoja, lapsiperheitä.

Syyskuussa jopa kaksi tuhatta pakolaista päivässä ylitti rajan Serbiasta Unkariin. Heille jaettiin muun muassa huopia Ulkomaanavun tuella.

Euroopan ovelle kolkuttamassa

– Pakolaiskriisi palautti Ulkomaanavun avustustyön Eurooppaan

Maailmassa on tällä hetkellä enemmän pakolaisia kuin koskaan ennen, yli 60 miljoonaa. Euroopassa herättiin pakolaisongelmaan syksyllä 2015, kun tänne tulijoiden määrät kasvoivat rajusti.

Suurin yksittäinen syy kasvaviin pakolaismääriin on pian kuudetta vuotta jatkuva Syyrian sisällissota. Yli neljä miljoonaa syyrialaista elää pakolaisina maansa ulkopuolella, ja maan sisäisiä pakolaisia on kahdeksan miljoonaa.

Eurooppaan tulleiden määrä ylitti miljoonan joulun alla 2015, kertoo Kansainvälinen siirtolaisuusjärjestö IOM. Luku kattaa meritse ja maitse Kreikan, Bulgarian, Italian, Espanjan, Maltan ja Kyproksen kautta tulleet. Valtaosa on tullut vaarallisen matkan meren yli.

Talvinen sää vuoden ensimmäisinä viikkoina vähensi Eurooppaan pyrkivien pakolaisten määrää. Kreikassa ja Serbiassa toimivat avustustyöntekijät raportoivat pakolaisten joukossa olevan aiempaa enemmän perheitä pienten lasten kanssa.

– Nyt tulijat ovat heikommin varustautuneita kuin aiemmin. He ovat

aikaisempaa köyhempiä. Sanotaan, että paremmissa varoissa olevat ovat tulleet jo aiemmin, kertoo Kirkon Ulkomaanavun koulutusasiantuntija **Helena Sandberg** Samoksen saarelta Kreikasta helmikuun ensimmäisellä viikolla.

Myös merikelpoiset alukset käyvät jo Turkissa vähiin, ja merelle lähdetään entistä surkeammilla paateilla. Suurin syy haaksirikkoihin ovat kuitenkin liian täyteen lastatut veneet. Valtaosa ihmisistä on myös veneessä ensi kertaa elämässään, uimataidottomia ja joutuu helposti paniikkiin. Talviolosuhteet vaikeuttavat edelleen pakolaisten tilannetta.

Silti tänä vuonna Eurooppaan tuli yli 67 000 pakolaista helmikuun alkuun. Kohta koittaa kevät, jolloin tulijoiden määrän odotetaan jälleen kasvavan.

Apua Eurooppaan

– Kirkon Ulkomaanapu auttaa siellä, missä apua tarvitaan. Siksi aloitimme viime vuoden syksyllä työn Eurooppaan paenneiden ihmisten auttamiseksi, ja loppusyksystä käynnistimme yh-

teistyön vastaanottokeskusten kanssa Suomessa, sanoo Kirkon Ulkomaanavun humanitaarisen avun päällikkö **Eija Alajarva**.

Ulkomaanapu antaa hätäapua Eurooppaan saapuneille Kreikassa, Serbiassa, Unkarissa ja Makedoniassa. Apu pitää sisällään ruokaa, juomaa, vaatteita, kenkiä, huopia ja hygienia- tarvikkeita. Ulkomaanapu rahoittaa myös lapsiystävällisiä tiloja, joissa lapset saavat esimerkiksi leikkiä ja piirtää turvallisessa ympäristössä.

– Serbiassa ja myös Kreikassa on tällä hetkellä suurin tarve ruoka-avusta, kertoo Alajarva.

Kreikan saarilla tarvitaan myös eristäviä foliohuopia, makuupusseja, sukkia ja teltoja. Samoksen saaren rannikkovartiosto on pyytänyt ruumissäkkejä hukkuneille. Ulkomaanapu antaa psykososiaalista tukea rekisteröintikeskuksissa ja on rakentanut suihku- ja wc-tiloja Kosin, Chiosin ja Samoksen saarilla.

Työtä tehdään yhdessä muiden ACT-allianssin järjestöjen kanssa.

– ACT-verkoston kautta työ saatiin nopeasti käyntiin. Euroopan pakolais-

kriisi on saanut poikkeuksellisen suuren määrän järjestöjä puhaltamaan yhteen hiileen, sanoo Alajarva.

Sandbergkin oli Kreikassa osana ACT:n arviointitiimiä. Hänen tehtävänä oli kartoittaa pakolaisten tilannetta erityisesti koulutuksen näkökulmasta.

– Pohdimme esimerkiksi vapaaehtoisen opiskelun ja virkistystoiminnan järjestämistä. Samalla tarjotaan kovia kokeneille lapsille ja nuorille psykososiaalista tukea, kertoo Sandberg.

Esimerkiksi Samokselle saapuvien pakolaisten määrä vaihtelee päivästä päivään riippuen muun muassa sääolosuhteista. Ennakoinnin vaikeus tuo haasteita esimerkiksi ruokajakeluihin valmistautumiseen.

Ne syyrialaiset, irakilaiset, somalit, eteläsuomalaiset, eritrealaiset, palestiinalaiset ja jemeniläiset, joiden dokumentit ovat kunnossa, pääsevät jatkamaan matkaa 2–3 päivän kuluttua, kun paperit on käsitelty. Muista maista tulevat tai paperittomat tutkitaan tarkemmin. Siihen menee viikosta 10 päivään.

Kun laivalippu Ateenaan on lopulta hankittu, täytyy toivoa, että matkustuspäivänä ei ole lakkoa. Pieni saari ruuhkautuu liikennelakkojen vuoksi nopeasti, sillä salakuljettajat eivät lakkoile. Monien määränpää on Saksa, jossa saattaa jo olla sukulaisia.

Mikä ajaa lähtemään?

Somaliassa on sodittu 20 vuotta, ja valtio on romahtanut. Eritrean kova diktatuurihallinto ja köyhyys saavat ihmiset jättämään maansa. Afgaanit eivät enää 30 vuoden sotatilan ja väkivaltaisuuksien vuoksi jaksa uskoa maansa tulevaisuuteen ja lähtevät. Irakissa ja Syyriassa tilanne vain pahenee taisteluissa Daeshia (Isis) vastaan.

Sotien ja konfliktien lisäksi myös ilmastomuutos ja luonnonresurssien hupeneminen aiheuttavat pakolaisuutta. Pelkästään merenpinnan nousu voi tulevaisuudessa aiheuttaa kymmenien tai satojen miljoonien ihmisten muuttoliikkeen, kun kodit jäävät veden alle.

Myös eriarvoistuminen kasvaminen sekä maiden sisällä että välillä

Helena Sandberg

Kreikkalaisen kumppanin Apostolin pakolaistyön koordinaattori Fotis Vlachos osoittaa Samokselta, missä on Turkin rannikko.

heikentää kehityksen mahdollisuuksia, lisää epävakautta ja osaltaan aiheuttaa pakolaisuutta.

60 miljoonaa pakolaista on monien ennusteiden mukaan vasta alkua.

– On hyvä muistaa, että kukaan ei jätä kotiaan mitättömistä syistä, taustalla on aina isoja ongelmia ja surullisia ihmiskohtaloita. Eurooppaan ihmiset tulevat, koska he tietävät, että täällä on turvallisempi ja vakaampi tulevaisuus. Tosi asia on, että reitti pois vaikeista olosuhteista Eurooppaan on nyt löydetty, eikä muuttoliike tule olemaan ohimenevä. Lähtömaiden olosuhteiden vakauttamiseen ja kehittämiseen tulee panostaa vahvasti, jotta ihmisten ei tarvitsisi jättää kotimaataan, sanoo Alajarva.

Pakolaistyö lähtömaissa

Kirkon Ulkomaanapu auttaa pakolaisia yli kymmenessä maassa eri puolilla maailmaa.

Esimerkiksi Ugandassa tuetaan koulunkäyntiä pakolaisleireillä, Keski-Afrikassa ja Somaliassa autetaan palaavia pakolaisia pääsemään elämän alkuun ja Myanmarissa annetaan hätäapua maan sisäisille pakolaisille ja paluumuuttajille eri puolilla

la maata. Jordaniassa Ulkomaanapu tukee Syyriasta paenneita sekä pakolaisleireillä että paikallisyhteisöissä.

– Se, että teemme työtä myös Euroopassa ja Suomessa ei tarkoita, että Ulkomaanapu

pitäisi Euroopan ulkopuolella ja lähömaissa tehtävää työtä vähempiarvoisena kuin ennen. Tämä työ on itse asiassa entistä tärkeämpää, jotta voimme hallita kasvavaa muuttoliikettä, sanoo Alajarva.

Suurin osa maailman pakolaisista on kuitenkin muualla kuin Euroopassa. Ja vaikka Syyriaa ei laskettaisi mukaan, pakolaisuus olisi silti maailmanlaajuisesti kasvussa. Selvä enemmistö uusista pakolaisista on Saharan eteläpuoleisen Afrikan maissa, ei Euroopassa.

Maailmassa tarvitaan monenlaisia toimia, jotta kaikille ihmisille saataisiin mahdollisuus ihmisarvoiseen elämään. Turvallisuus-, talous- ja ympäristöasiat nivoutuvat toisiinsa. Ratkaisut eivät ole helppoja, mutta niitä on välttämätöntä etsiä.

● ULLA KÄRKI JA MINNA ELO

Lähteet: UNHCR Mid-Year Trends 2015, Even it Up: Time to End Extreme Inequality. Oxfam 2014, IOM

Välineitä yhteisöjen luomiseen

Helsingin Diakonissalaitoksen kansainvälisen työn painopiste tulevaisuudessa on niin moldovalaisissa ajelehtivissa teineissä kuin työttömissä namibialaisnuorissa. Heistä toivotaan oman ja yhteisönsä elämän vahvistajia. Onnistuminen riippuu myös siitä, miten paikallinen yhteisö nuoriaan kohtelee.

Osaaminen. Asiantuntemus. Rahoittajien ja kumppaneiden luottamus.

Siinä joitain perusteluja, joiden takia Helsingin Diakonissalaitos on miehuinen kumppani kehittyvien maiden kirkkoille ja uskonnollisille yhteisöille. Perusteluja nimesivät viisi kansainvälistä kumppania tai työntekijää, jotka vierailivat tammikuussa Helsingissä.

Matkan tarkoitus oli ennen kaikkea oppia Kaapeli-menetelmän perusasioita. Kaapeli on yhteisöjen valmentamista, niiden tietoista rakentamista. Diakonissalaitoksen kehittämä, todistetusti yhteisöjä vahvistavan mallin ydin on ihmisten omien vahvuuksien tunnistaminen ja käyttäminen omaksi ja yhteisön hyväksi.

Namibialainen pastori ja nuorisotyön hankkeen vetäjä **Josef Ngula** arvioi saaneensa Helsingin-reissulla arvokasta tietoa.

– Täytyy vielä sulatella ja miettiä, miten käyttää sitä omassa kontekstissani, Ngula sanoi reissun loppupuolella.

Hänen vetämänsä kehitys yhteistyöhankkeen tavoite on auttaa nuoria tunnistamaan oma potentiaalinsa ja hankkimaan elantonsa. Nuoret tulevat köyhistä oloista. Monilta ovat jääneet koulut kesken eikä töitä ole. Ongelma on myös se, että paikalliset yhteisöt eivät arvosta nuoria.

– Kun yhteisö näkee nuoren, se näkee epäonnistumisen. Yritämme muuttaa tämän asenteen, Ngula kertoo.

Vuonna 2013 alkanut hanke on Ngulan arvion mukaan jo tuottanut

tulosta. Nuoret ovat saaneet tietoja ja taitoja, osa on jopa työllistänyt itsensä. Työ jatkuu yhä.

Edellisen kerran Ngula kävi Suomessa hakemassa eväitä työskentelyyn, kun nuorisotyön hanke alkoi. Silloin hän tutustui Helsingin Diakonissalaitoksen Vamos-palveluihin, jotka tukevat koulusta ja työelämästä pudonneita nuoria.

– Olen oppinut, että vaikka elämme erilaisissa ympäristöissä, nuorten ongelmat ovat samoja, Ngula sanoo.

Kirkot ovat hyviä kumppaneita

Helsingin Diakonissalaitos vetää parhaillaan kuutta kehitys yhteistyöhanketta, joista neljä on Namibiassa, yksi laajemmin eteläisessä Afrikassa ja yksi Moldovassa. Kehitys yhteistyötä rahoittaa Suomen ulkoasiainministeriö. Helsingin Diakonissalaitos tukee myös muita paikallisia kehittämishankkeita, esimerkiksi kummikylä-hanketta Romaniassa.

Hankkeissa työskentelee kohde maissa alle 20 työntekijää. Heistä suurin osa on paikallisten kumppanuuksjärjestöjen työntekijöitä, mutta kaksi työskentelee suoraan Helsingin Diakonissalaitokselle. Toinen heistä on zimbabwelainen **Linda Chikerema**, joka koordinoi ja tukee hankkeita koko eteläisessä Afrikassa. Hän sanoo, että klassinen vertaus toimii yhä.

– Me emme anna ihmisille vettä vaan saamme heidät löytämään tapoja, joilla he voivat saada vetensä itse.

Myös Helsingin Diakonissalaitoksen kansainvälisen diakonian johtaja

Antti Elenius painottaa, että muutos lähtee ruohonjuuritasolta.

– Kaikki perustuu paikallisen väestön kapasiteetin kasvattamiseen. Piste.

Se taas vaatii tuekseen paikallisia organisaatioita, ja Eleniuksen mukaan vaihtoehtoja on silloin vähän: kaikissa hankkeissa on kumppanina paikallinen kirkko tai uskonnollinen yhteisö. Paikalliset luottavat niihin.

Chikerema sanoo, että paikalliset arvostavat Helsingin Diakonissalaitoksen koordinoimia hankkeita. Hän uskoo, että se johtuu suureksi osaksi yhteistyöstä kirkkojen kanssa. Ja vaikka työtä tehdään uskonnollisissa yhteisöissä, hankkeissa ei syrjitä ketään uskontoon perustuen.

Teemallisesti suurin kehitys yhteistyön alue on nuorisotyö. 33 % rahoituksesta menee nuorisotyön hankkeisiin. Nuorten lisäksi työ keskittyy naiseen ja lapsiin kohdistuvan väkivallan purkamiseen sekä vanhuksiin.

Elenius perustelee nuoriin keskittymistä yksinkertaisesti sillä, että etenkin Afrikassa nuoria on niin valtavasti, Namibiassa alle 18-vuotiaita on 44 % väestöstä. Kaikille ei riitä töitä, joten heitä pitää tukea ja opastaa työllistämään itsensä. Se auttaa kokonaisia yhteisöjä. Nuorissa ei ole kliseisesti vain tulevaisuus vaan tämä päivä – nuoret tekevät valintoja, jotka vaikuttavat yhteiskuntien nykyiseen tilanteeseen, aiheuttaen joko turvattomuutta yhteisöissään tai ollen voimavarana yhteisöissään riippuen siitä, miten heitä tuetaan ja miten heitä kohdellaan.

Nuorisoklubeja Moldovaan

Myös Moldovassa on parhaillaan käynnissä nuorisotyön hanke. Sitä vetää hankekoordinaattori **Mihai Nani** Moldovan ekumeenisesta kirkkojen neuvostosta.

Nani kertoo, että hankkeen tavoite on vahvistaa ortodoksisen kirkon ky-

Viisi kansainvälistä vierasta kävi tammikuussa opintomatalla Helsingin Diakonissalaitoksessa. Edessä Josef Gnula (vas), Linda Chikerema ja Puleng Mkhathswa eteläisestä Afrikasta, takana Mihai Nani ja isä Serghei Moldovasta.

kyjä nuorisotyössä ja luoda kymme-
neen paikalliseen yhteisöön nuorisoklubit. Klubit luotiin heti ensimmäisen vuoden aikana, ja nyt toiminta keskityy klubien roolin kehittämiseen.

– Elämme tilanteessa, jossa kaikki apu on tervetullutta. Nuoret ovat kiitollisia, kun joku organisoi heille edes jotain, Nani sanoo.

Moldovassa on paljon nuoria ilman vanhempien tukea, sillä merkittävä osa työikäisistä on siirtotyöläisinä muun muassa Italiassa ja Ranskassa. Sukulaisten huomaa jätettyjen nuorten haavoittuvuus ilmenee passivoitumisena ja nuorisotyöttömyytenä. Se voi johtaa toivottomuuteen ja sosiaaliin ongelmiin kuten päihteiden käyttöön, varhaisiin seksisuhteisiin ja sen seurauksena jopa HIV-tartuntoihin.

Yksi nuorisoklubi on perustettu seurakuntaan, jota johtaa Isä **Serghei**. Hänen mielestään reilu vuosi sitten aloitettu hanke on hyvä, koska sen tuloksia on jo nähtävissä. Se antaa nuorille mahdollisuuden olla tekemisissä ihmisten kanssa.

– Suurin ongelma on nuorten solidaarisuuden puute ja se, että he ovat enimmäkseen itsekseen, Isä Serghei sanoo.

Hän selittää, että huonon poliittisen ja taloudellisen tilanteen takia ihmiset taistelevat keskenään saadaakseen paremman elämän. Nuoret oppivat perheiltä ja yhteiskunnasta olemaan yksin. Työssä käyvät ihmiset ovat lähteneet ansaitsemaan leveämpää leipää, ja kyliin jäävät jäljelle lapset, nuoret ja vanhukset.

Tavoitteiden oltava kohtuullisia

Kehitysyhteistyöhankkeiden tavoitteet määrittyvät kahdesta suunnasta: Raamit tulevat Suomen kehityspolitiikasta. Päävastuu kehityspolitiikasta on ulkoasiainministeriössä, ja osaltaan politiikka perustuu globaaleihin kestäväen kehityksen tavoitteisiin. Toisaalta hanketasolla tavoitteita nousee paikallisten tarpeista.

Tavoitteiden toteutumista ja hankkeiden vaikuttavuutta myös arvioidaan. Antti Elenius painottaa, että vas-

tuu tavoitteiden määrittelemisestä järjkeviksi ja kohtuullisiksi on kaikilla yhteistyön osapuolilla. Usein käy kuitenkin niin, että tavoitteet määritellään liian isoiksi.

Esimerkiksi Josef Ngula sanoo, että Namibian nuorisotyön hankkeen suunnitelmat todettiin jossain kohtaa liian kunnianhimoisiksi. Se ei kuitenkaan tarkoita, etteikö osaa tavoitteista olisi saavutettu. Tärkeää on myös varautua hankkeiden päättymiseen.

– Olemme onnistuneet vahvistamaan kirkon kykyä jatkaa työtä. Koulutimme 20 pastoria työskentelemään nuorten kanssa, Ngula kertoo.

Helsingin Diakonissalaitos aikoo myös hakea ulkoasiainministeriöltä rahoitusta uudelle nuorisotyön hankkeelle Namibiaan. Se alkaisi vuoden 2017 alussa, jatkaisi nyt tehtävää työtä ja toisi mukanaan uusia elementtejä, kuten vapautuvien vankien kotoutumista tukevaa toimintaa.

● ANNA-SOFIA NIEMINEN

Diak globaalivastuun edist

Diakonia-ammattikorkeakoulun yhtenä painopisteenä kokosen olemassaolon ajan on ollut vahvistaa opiskelijoiden monikulttuurisuusosaamista. Tämä on näkynyt siinä, että opiskelijoiden opinto-ohjelmassa on ollut kaikille pakollisia moninaisuus- ja monikulttuurisuusopintoja silloinkin, kun monikulttuurisuus ei vielä ollut kovin ajankohtaista koko Suomessa. Näin opiskelijat ovat saaneet valmiuksia jo perustutkinnossaan siihen, kuinka kohdata monikulttuuristuva työympäristö. Vaikka monikulttuurisuusopinnot antavatkin valmiuksia erityisesti Suomeen muuttaneiden maahanmuuttajien kohtaamiseen, saa opiskelija myös ymmärrystä maahanmuuton taustalla olevista globaaleista ilmiöistä.

Perustana monikulttuurisuusopinnot

Uusimmassa opetussuunnitelmassa monikulttuurisuusopintoja on pakollisina enää sosionomiopiskelijoille. Heille opetetaan turvapaikkaprosessiin, lainsäädäntöön ja maahanmuuttopolitiikkaan liittyvät asiat sekä pohditaan rasismiin ja syrjintään liittyviä kysymyksiä. Terveysalan opinnoissa monikulttuurisuus on siroteltu pitkän opintopolkua liittyen esimerkiksi eri kulttuuristaustoista ja uskonnoista tulleiden ihmisten kohtaamiseen terveydenhuollossa.

Myös tulkkauksen koulutusohjelmassa on vahva monikulttuurisuus-

painotus. Asioimistulkit perehtyvät hyvin turvapaikanhakuprosessiin sekä muuhun maahanmuuttoon liittyvään asiointiin, sillä tulevassa työssään he joutuvat usein tulkkaamaan tilanteissa, joissa toisena osapuolena on maahanmuuttajataustainen henkilö. Tämä on myös entistä tärkeämpää viittomakielen tulkkauksen opinnoissa.

Kaikille pakollisten opintojen tilalle on tullut suuntaavien opintojen mahdollisuus, jossa omaa osaamistaan globaalin vastuun osaamisessa voi laajentaa aikaisempaa enemmän. Sosionomiopiskelijat voivat opiskella syventävästi kotouttavaa työtä, monikulttuurista ohjausta ja monikulttuurisen

työn metodeja. Terveysalan opiskelijat voivat lukea monikulttuurista hoitotyötä, jossa he voivat syventää kulttuurisensitiivistä hoitotyön osaamistaan ja perehtyä esimerkiksi lähtömaiden tartuntatauteihin.

Kaikki opiskelijat voivat halutesaan valita kehitysyhteistyön suuntaavat opinnot. Kehitysyhteistyön opinnoista osa on pakollisia kaikille niille, jotka lähtevät kansainväliseen vaihtoon kehittyviin maihin. Kehitysmatketietoutta voi opiskella enemmänkin ja perehtyä sekä kehitysmaiden oloihin että siellä asuvien hyvinvoinnin parantamiseen.

Kaikilla kirkollisilla opiskelijoilla on pakollisina opintoina kirkon monikulttuurisuusohjelmien ja kansainväliseen vastuuseen perehdyttävä kokonaisuus, jossa opiskelijat saavat käsityksen kirkon lähetystyöstä, kansainvälisestä diakoniasta ja monikulttuurisuusohjelmasta. Aiheita käsitellään sekä teologisesta että käytännön näkökulmasta.

Englanninkielisen sosionomikoulutuksen opiskelijat puolestaan tulevat eri puolilta maailmaa. Oppimisympäristö on jo sellaisenaan erilaisuutta opettava. Globaalit näkökulmat ovat jatkuvasti läsnä arkisissa opinnoissa, kun opiskelijat miettivät erilaisia aiheita oman kontekstinsa kautta. Lisäksi yhteistyötä koulutuksen saralla tehdään Interdiacin kanssa, jolloin yhteistyökumppanit löytyvät erityisesti Itä-Euroopasta.

Myös ylemmän ammattikorkeakoulun tutkinnoissa globaalivastuu on esillä. Master's Degree in Global Health Care:ssa pohditaan globaalin terveyden kysymyksiä sekä kriisi- ja poikkeusolojen terveydenhuoltoa. Koulutus toteutetaan yhteistyössä Arcadan sekä Itä-Afrikan yliopiston kanssa. Toinen kansainvälinen ylempi tutkinto Master's Degree in Com-

Ulla Siirto vietnamilaisten oppilaidensa kanssa vuonna 2013.

munity Development, Human Rights and Conflict Resolution on suunniteltu aloitettavaksi vuonna 2017.

Globaalikasvatusta käytännössä

Parasta teorian jalkautumista käytäntöön tapahtuu kuitenkin harjoitteluissa. Kansainvälinen harjoittelu erityisesti globaalissa etelässä antaa opiskelijoille mahdollisuuden tutustua toisenlaiseen kulttuuriin sekä toisenlaisiin tapoihin tehdä työtä. Opiskelijoiden länsimaiset arvot joutuvat puntariin, kun vastassa on aivan toisenlaisia käsityksiä siitä, miten opetetaan tai miten esimerkiksi lapsia kasvatetaan. Tämä hedelmällisimmillään laittaa opiskelijoita pohtimaan omia arvojaan sekä antaa käsityksen siitä, että on monenlaisia tapoja elää ja toimia. Erilaisissa hankkeissa yhteistyössä kehittyvien maiden kanssa on toteutettu myös monenlaista yhdessä opimista erilaisten intensiivikurssien avulla.

Harjoittelua tapahtuu myös kotimaan monikulttuurisissa toimintaympäristöissä. Opiskelija on saattanut lähteä harjoitteluun kovin vähin odotuksin tai jopa peläten kohtaamista toiseen kulttuuriin kuuluvien kanssa. Harjoittelusta palanneet kertovat kuitenkin kerta toisensa jälkeen siitä, miten tutustuminen toisen kulttuurin ihmisiin on muuttanut heidän suhtautumistaan eikä kohtaaminen enää tunnukaan pelottavalta. Siksi onkin sääli, ettei uuden opetussuunnitelman mukaan kaikkien enää tarvitsekaan tehdä monikulttuurisuus- tai kansainvälistä harjoittelua.

Kansainvälinen vaihto on myös Diakin henkilökunnalle mahdollisuus laajentaa näkökulmiaan globaalisti. Euroopan ulkopuolelle suuntautunut henkilökuntavaihto vaatii kuitenkin taakseen jonkun projektin tai hankkeen kautta tulevaa rahoitusta, eikä kansainvälinen vaihto Euroopan ulkopuolelle siten ole aina käytössä oleva mahdollisuus.

Lisäoppia vapaasti valittavista opinnoista

Opinnoissa on mahdollista ottaa myös vapaasti valittavia opintoja. Näitä opintoja voi kerätä suuntaavista opinnoista tai kokonaan vapaasti valittavista opinnoista. Uusia vapaasti valittavia opintoja synnytetään tarpeen mukaan. Diak on Centrian yhteisöpedagogikoulutuksen (kirkon nuorisotyönohjaaja) kanssa saanut koulutettavakseen seurakuntien päätoimiset lähetyssihteerit. Lähetys- ja kansainvälinen diakonia -opinnoissa kirkollisen suuntautumisvaihtoehdon valinneet opiskelijat tutustuvat lähetysteologiaan, kansainvälisen diakonian teologisiin perusteisiin sekä lähetyssihteerin käytännön työhön. Hedelmälliseksi on osoittautunut yhteistyö hiippakuntien kansainvälisen työn sihteereiden kanssa, joita opiskelijat käyvät kurssin aikana tapaamassa. Lisäksi he tutustuvat jonkun paikallisseurakunnan kansainväliseen työhön.

Monikulttuuristumisen rinnalla tapahtuu moniuskontoistumista. Tarvitaan sekä tietoa muista uskonnoista että taitoa olla kanssakäymisissä eri tavoin uskovien kanssa. Uskontolukutaidon opintojakso antaa mahdollisuuden pohtia uskontoja opiskelijan oman kontekstin kautta. Vaikka Suomessa uskonnonopetus tarjoaakin tietoa muista uskonnoista oman uskonnon opiskelun lisäksi, unohtuvat tiedot helposti, jos niitä ei käytä. Kun tieto muista uskonnoista on ohutta, on hankala ymmärtää, miksi toinen uskoo niin kuin uskoo. Uskontolukutaidon opiskelu avaa ymmärrystä siitä, miten uskova reagoi erilaisissa sosiaalisissa, kulttuurisissa ja poliittisissä konteksteissa. Näin on mahdollista ymmärtää paremmin toisin uskovan reagointi- ja ajattelutapoja.

Uskontolukutaito-opetusta on laajennettu uusille alueille. Keväällä 2016 toteutetaan ensimmäisten kertaa opintojakso Islamin lukutaito, ja ensi syksynä tarjotaan mediaan liittyvä us-

kontolukutaidon kokonaisuus yhteistyössä Goldsmithin yliopiston kanssa. Jaksolla opiskellaan uskontoja erilaisien teemojen avulla, ja fokuksessa on erityisesti uskonto ja sen käsittely mediassa. Läheisessä yhteydessä uskontolukutaitoon on uskontodialogi, joka kuuluu myös monikulttuurisuusopintoihin. Uskontodialogiopetuksessa opiskelijat saavat yleiskäsityksen siitä, mitä uskontodialogi on ja minkälaisia erilaisia muotoja siitä on olemassa.

Vastauksena turvapaikanhakijoiden määrän kasvuun toteutetaan keväällä 2016 Helsingin Diakoniaopiston kanssa ensimmäistä kertaa turvapaikanhakijoiden vastaanottotyön koulutusta. Tämä on esimerkki siitä, miten vapaasti valittavia opintokokonaisuuksia pyritään synnyttämään tarpeen mukaan nopeastikin. Monet opintokokonaisuutemme ovat tarjolla myös avoimen ammattikorkeakoulun opinnoissa, joten jo työelämässä olevat työntekijät voivat halutessaan täydentää osaamistaan.

● ULLA SIIRTO
Yliopettaja
DIAK

Haaveina rauha, oma

– Ensin alueellemme tuli Isis, sen jälkeen muita ryhmiä, jotka alkoivat taistella keskenään. Taisteluiden mukana kuolee viattomia. Kuka tahansa voi tulla kotiovellesi milloin vain ja tappa sinut.

Näin kuvaa kotiseutunsa tilannetta **Atallah**, joka pakeni **Iman**-vaimonsa ja lastensa kanssa Irakista Suomeen. Perhe on nyt majoitettuna Hennalan vastaanottokeskukseen Lahteen.

Atallah jatkaa, että Irakissa myös lapsia uhkailtiin. He eivät enää voineet käydä koulua. Eräänä päivänä Atallah oli ollut kotipihallaan. Jostakin oli tullut luoti, joka osui Atallahin hattuun.

– Pommeja saattoi pudota taivaalta milloin vain.

Veneemme yritettiin upottaa

Perhe matkusti ensin lentokoneella Turkkiin. Turkin ja Kreikan rajan he ylittivät meriteitse, kumiveneellä. Atallah kertoo, että vene yritettiin upottaa ampumalla sitä ylhäältäpäin. Aalokko oli kova.

– Pidimme lapsia sylissä ja huusimme Jumalaa avuksi.

Matkustajat onnistuivat saamaan veneen rantaan.

Tilannetta Kreikassa Atallah kuvaa kaoottiseksi. Maahan oli tullut kerralla valtava määrä pakolaisia.

– Olimme pari päivää vangittuna, suljetussa paikassa. Siellä ei ollut mitään palveluita, ei ruokaa, ei petiä. Vaikka meillä olisi ollut rahaa ostaa ruokaa, emme päässeet hakemaan sitä mistään.

Atallah kertoo, että perhe vietiin myös saareen muutamaksi päiväksi. Perhe sai paperit ja matka jatkui bussilla Makedonian ja Serbian suuntaan. Rajalla he kävelivät yöllä tunnin verran, jälleen Kroatian rajalla kolme tuntia.

– Se oli hidasta pienten lasten kanssa.

Jotkut toivat pakolaisille ruokaa ja tarvikkeita. Atallah arvelee, että auttajat olivat paikallisen kirkon edustajia. Itävallan ja Saksan puolelle päästyään perhe sai ruokaa, hygieniatarvikkeita ja paikan, jossa nukkua. Saksasta perhe matkusti laivalla Ruotsiin ja sieltä Suomeen.

Lapset iloitsevat koulunkäynnistä

Perhe kiittää Suomen Punaista Ristiä hyvästä huolenpidosta. Atallah kertoo, että lahtelaiset ovat suhtautuneet perheeseen mukavasti.

– Ihmiset sanovat kadulla ”moi”. Me olemme saaneet olla rauhassa täällä.

Vanhimmat lapset ovat aloittaneet koulunkäynnin, mistä he ovat iloisia. He osaavat jo muutaman sanan suomea.

Useita kuukausia kestänyt matka lasten kanssa ei ollut helppo.

– Muistutimme heille, millaista Irakissa oli ollut. Se auttoi jaksamaan ja jatkoimme matkaa. Kyllä nämä asiat tulevat aina pysymään lasten sydämissä, mutta nyt he ovat iloisia.

Vanhempien päivät kuluvat lapsia hoitaessa ja suomen kieltä opiskelles-

Heikki Pelkonen ja Hayrullah Evirken toteavat, että erilaisuuden kanssa voi oppia elämään ja toista kunnioittamaan.

asunto ja työ

sa. Vastaanottokeskuksessa on lapsiystävällinen tila, jonne Iman vie päivittäin pienet lapset leikkimään. Tilaa ylläpitää Pelastakaa lapset ry. Vanhemmat lapset lähtevät kouluun.

Atallahin ja Imanin haaveena on saada elää Suomessa rauhassa ja vapaina. He toivovat saavansa pian oman asunnon. Hätmajoitusyksikössä on paljon ihmisiä, eivätkä kaikki ole totuneet lasten ääniin. Atallah kertoo haluavansa oppia tuntemaan suomalaisia ja elämään maassa.

– Haluan oppia suomen kieltä, päästä töihin ja kouluttaa lapseni.

Lahden ja lähialueen seurakunnat olivat aktiivisesti mukana, kun Hennalan vastaanottokeskusta perustettiin. Nyt Lahdessa seurakunnat järjestävät mm. pakolaisten ystävällisyyttä ja kouluttavat tukihenkilöitä.

Rauhaa uskontokuntien välisellä yhteistyöllä

– Kärjistyneessä tilanteessa tarvitaan ääniä, jotka purkavat vastakkainasettelua.

Näin pohtivat **Heikki Pelkonen** ja **Hayrullah Evirken**, jotka toimivat Lahden uskontojen välisessä työryhmässä. Pelkonen on työryhmän puheenjohtaja ja Launeen seurakunnan kirkkoherra. Hayrullah Evirken edustaa työryhmässä Lahden islamilaista kulttuuriyhdistystä.

Työryhmän tarkoituksena on mm. edistää rauhanomaista rinnakkaineloa eri uskontokuntiin kuuluvien välillä ja järjestää heille mahdollisuuksia tutustua toisiinsa.

Heikki Pelkonen ja Hayrullah Evirken kuvaavat, että Lahdessa asenneilmapiiri on kiristynyt pakolaisiin liittyvän tilanteen vuoksi. Uskontojen välinen työryhmä järjesti syksyllä kynttiläkulkueen rauhan puolesta Lahden keskustassa. Kulkueen päätteek-

si eri uskontokuntien edustajat lukivat pyhistä kirjoistaan rauhaan liittyviä tekstejä. Työryhmä on ollut mukana turvapaikanhakijoiden auttamisessa. Suunnitteilla on nyt uskontoihin liittyvä infotilaisuus turvapaikanhakijoille.

Uskontoja käytetään hyväksi politiikassa

Pelkonen pohtii, että vastakkainasettelun luominen ja asioiden kärjistäminen ovat joidenkin koneistojen intresseissä. Hän jatkaa, että uskontoja käytetään hyväksi, kun ajetaan poliittisia ja taloudellisia päämääriä. Pelkonen näkee velvollisuudekseen kristittyinä nostaa esiin toisenlaisia ääniä.

Hayrullah Evirken jatkaa, että jos ihmiset eläisivät uskontonsa mukaan, he toimisivat sovussa.

– Koraanissa sanotaan, että jos tappaa yhden ihmisen, se on sama kuin tappaisi koko ihmiskunnan.

Sekä Hayrullah Evirken että Heikki Pelkonen korostavat sitä, että ihmisten on tärkeää päästä tutustumaan toisiinsa arjessa. Hayrullah Evirken kutsui kantasuomalaisen naapurinsa kahville, ja lopulta naapurista tuli hänen hyvä ystävänsä. Heikki Pelkonen

puolestaan kertoo, että eräästä kebab-yrittäjästä on tullut hänelle läheinen tuttava.

Uskontojen välinen työryhmä toimii uskontodialogiselta pohjalta. Pelkonen kuvaa, että jokainen saa pitää oman uskontonsa ja identiteettinsä, eikä ketään käännytetä. Työryhmä tarjoaa mahdollisuuksia keskustella uskonnoista ja tutustua itselle vieraisiin uskontoihin ja kulttuureihin. Näin voidaan hälventää ennakkoluuloja.

Dialogia käymällä voidaan löytää yhteisiä asioita, mutta myös eroja. Erojen kanssa voi oppia elämään, toista kunnioittaen.

Islamista ja kristinuskosta Heikki Pelkonen ja Hayrullah Evirken löytävät paljon yhteistä, vaikka keskeisiä erojakin on. Uskontoja yhdistävät monoteismi, usko yhteen Jumalaan ja pyhät kirjat. Kristityt perustavat uskonsa Raamattuun, muslimit Koraaniin. Jeesuksella on tärkeä rooli molemmissa uskonnoissa. Kristityille Jeesus on Jumalan poika, muslimeille merkittävä profeetta. Molemmissa uskonnoissa esimerkiksi köyhien auttaminen ja yhteiskunnan hyväksi toimiminen on tärkeää.

Työryhmällä on omia kokoontumisia ja sen jäsenet kutsuvat toisiaan tilaisuuksiinsa. Työryhmä järjestää myös kaikille avoimia yleisötapahtumia. Yhteisymmärryksen viikolla työryhmä järjesti tilaisuuden, jossa eri uskontokuntien edustajat esittelivät ruokakulttuuriaan. Idea syntyi siitä, että ruokailu on luonteva tapa tutustua toisen kulttuurin edustajaan.

Lahden uskontojen välinen työryhmä sai syksyllä 2015 ETNO-palkinnon tekemästään työstä. Valtakunnallisen palkinnon jakaa vuosittain oikeusministeriön alaisuudessa toimiva Etnisten suhteiden neuvottelukunta.

● TIA-MARIA LEHTO

Matka pakolaisleiriltä hyvinvointivaltioon

– Jokaisella meistä on oma elämäntilanteensa, omat haavansa. Nyt tuntuu siltä kuin toivo olisi heräämässä uudestaan, kuin silmu, joka puhkeaa kuivuneeseen puuhun.

Näin kertoi syyrialainen pakolaisnainen, jota Diakonia-ammattikorkeakoulun opettajat olivat kouluttamassa Libanonissa. Pakolaisen muuttomatkaksi voi sisältää oleskelua ja useissa tapauksissa pakoilua ”maan alla” useassa maassa. Onnekkaita heistä pääsevät kiintiöpakolaisina turvallisiin maihin, joissa heille myönnetään oleskelulupa, lupa tehdä töitä näkyvillä työmarkkinoilla ja oikeus käydä koulua ja opiskella.

Diakonia-ammattikorkeakoulu on jo pitkään pyrkinyt vaikuttamaan pakolaisten ja monista syistä Suomeen muuttaneiden maahanmuuttajien elämään ja hyvinvointiin; luomaan toivoa

elämään, pakolaisnaisen sanoin. Kaikki Diakin sosiaali-, terveys- ja tulkusalan opiskelijat ovat opiskelleet kulttuurien välisiä kysymyksiä osana ammatillisia opintojaan.

Erilaisissa tutkimus- ja kehittämissankkeissa on maahanmuuttajien elämää ja todellisuutta tehty näkyväksi. Diak on ollut myös mukana kehittämässä kulttuurisensitiivisiä työmenetelmiä eri organisaatioissa. Diak on kouluttajana mukana kiintiöpakolaisten kulttuuriorientaatiokoulutuksissa pakolaisten lähtömaissa, ja oppilaitoksessa on luotu erityisiä uskontosensitiivisyyden malleja, joita sovelletaan eri yhteisöissä. Ammattikorkeakoulu

tekee nyt tiiviisti yhteistyötä pakolaisia kotouttavien kuntien kanssa uusien kotouttamismallien kehittämiseksi.

Yksi tärkeä korkeakoulun tehtävä on mahdollistaa Suomessa asuvien maahanmuuttajien korkea-asteen koulutus ja työllistyminen korkea-asteen ammatteihin. Useat kymmenet muualla koulutetut sairaanhoitajat ovat jo saaneet suomalaisen sairaanhoitajan kelpoisuuden Diakissa ja työllistyneet terveydenhuollon työpaikkoihin. Vuodesta 2006 englanninkielinen sosionomikoulutus on tarjonnut ammatillisen polun sellaisille, jotka eivät vielä pysty opiskelemaan korkeakoulussa suomen kielellä. Diakissa koulutetaan myös asioimistulkkeja, jotka tulkkavat pakolaisten asioissa palveluyksiköissä eri puolilla maata.

Diakin koulutus-, tutkimus- ja kehittämistoiminta on mukana maahanmuuttajan koko pitkällä matkalla kohti uutta elämää: lähdössä pakolaisleiriltä, saapumisessa uuteen maahan, kotoutumisprosessissa ja asettumisessa elämään Suomessa. Kaikissa toiminnoissa pyritään siihen, että maahanmuuttaja nähtäisiin voimavaraksi yhteiskunnassamme, mutta toisaalta ei myöskään pelkästään työvoimana. Tullessaan Suomeen maahanmuuttaja tuo aina mukanaan myös perheensä, kotinsa, arvomaailmansa ja historiansa.

Pakolaisten kulttuuriorientaatiokoulutus valmistaa kohti tulevaa

Diakonia-ammattikorkeakoulu on toteuttanut kulttuuriorientaatiokoulutusta Suomeen valituille yli 10-vuotiaalle kiintiöpakolaisille Kirkon Ulkomaanavun kanssa vuodesta 2013 alkaen. Koulutus tapahtuu maissa, joissa pakolaiset perheineen oleskelevat pakolaisina useita vuosia ilman oleskelu- ja

Kimmo Turtainen

Marjaana Karhia, Diakin suomen kielen opettaja, opettaa suomea Kongon pakolaisille Ruandassa.

työlupaa paettuaan omasta kotimaastaan; välin dokumenttien puutteessa maan alla. Tähän mennessä pakolaisia on koulutettu yli 1000 Egyptissä, Jordaniassa, Libanonissa, Iranissa, Malawissa, Ruandassa ja Turkissa.

Kulttuuriorientaatiokoulutus on intensiivinen kolmipäiväinen koulutus, jonka tavoitteena on antaa mahdollisimman realistinen kuva Suomesta ja sinne muuttamisen aiheuttamasta elämänmuutoksesta. Koulutuksella pyritään lievittämään maahan tuloon liittyvää kulttuurishokkia, tukemaan sopeutumisen ensi askeleissa ja antamaan koulutettaville välineitä itsenäisen elämän rakentamiseen Suomessa. Koulutukseen sisältyy sekä tietopuolista opetusta että psyykkistä valmennusta uuden ympäristön kohtaamiseen.

Eriyisenä menetelmänä koulutuksessa on käytetty nk. tulevaisuusmenetelmää, jonka avulla jokaista koulutettavaa on tuettu suuntaamaan katseensa tulevaisuuteen ja asettamaan tavoitteita omalle elämälleen tulevaisuuden Suomessa. Tulevaisuusmenetelmää on käytetty mm. opintosuunnitelmia tehtäessä, mutta myös hahmotettaessa perheen ja yksilön kokonaisvaltaista elämää. Jokaiselle pakolaiselle on annettu tehtäväksi kuvata, minkälaiselta hänen elämänsä näyttää viiden vuoden päästä, ja pakolaisen kuvauksesta on keskusteltu pienryhmässä.

Pakolaisten menneisyyttä sen sijaan on liitetty tulevaisuuden suunnitelmiin kartoittamalla pakolaisten koulutus- ja työkokemustaustoja ja suunnittelemalla opinto- ja työpolkua niitä hyödyntäen. Koulutuksessa on puhuttu avoimesti myös siitä, että suomalaiset työnantajat eivät välttämättä noteeraa ulkomaisia ammatillisia koulutuksia ja työkokemusta, vaan useat pakolaiset joutuvat suomen kielien opintojen jälkeen lisäkoulutuksiin.

Koulutuksen aikana pakolaisten mieli on alkanutkin kääntyä kohti elämää uudessa maassa: ”*Olemme sopeu-*

Terhi Laine

tuneet uudensuomalaiseen elämäänrytmiin. Ymmärrämme nyt enemmän suomalaisen yhteiskunnan periaatteita. Me alamme jo muuttua. Haluaisin kuulla suomalaisista menestystarinoista, jotta voisimme ponnistella saman saavuttamiseksi”, arvioi pakolainen koulutuksen merkitystä.

Pitkä matka jatkuu Suomessa

– Kotini ei ole Vuosaarella, ei Suomessa, ei tässä kerrostalon yksiössä, ei maailmalla, ei entisessä kotimaassa. Kotini on siellä, missä tunnen olevani arvostettu ihmisenä, kertoo Itä-Helsingissä asuva Irakista vuonna 1994 Suomeen muuttanut pakolaistaustainen mies.

Monikulttuurisuudesta on tullut vuosien varrella jo arkipäivää. Monet erilaisilla muuttostatuksilla Suomeen tulleet henkilöt ja perheet ovat kotoutuneet suomalaiseen yhteiskuntaan kielenoppimisen, koulutuksen ja työelämään siirtymisen myötä. Tärkeää onnistuneessa kotoutumisprosessissa on ollut lisäksi sosiaalisten verkostojen merkitys.

Kaikilla maahanmuuttajataustaisilla henkilöillä ja perheillä ei kotoutumisprosessi ole kuitenkaan sujunut

ongelmitta. 2010-luvulle tultaessa oltiin tilanteessa, jossa tutkimustiedon tarve maahanmuuttajataustaisten perheiden ja toisen sukupolven arjesta Suomessa oli polttavan tärkeää. Maahanmuuttajataustaiset nuoret ovat nousseet asunnottomuustilastojen kärkeen. Lisäksi työttömyysluvut ovat eri etnisiin ryhmiin kuuluvien kohdalla suuremmat kuin nk. kantaväestöllä.

Diakonia-ammattikorkeakoulussa on tehty tutkimus- ja kehittämistyötä liittymään maahanmuuttajataustaisen väestön hyvinvointiin, elinoloihin ja työllistymiseen. Kaupunkitutkimus- ja metropolipolitiikkaohjelmassa (KatuMetro) sekä Monikulttuurinen työelämä -tutkimus- ja kehittämishankkeen tavoitteina on ollut kehittää kulttuurisensitiivistä palvelujärjestelmää sekä luoda edellytyksiä monikulttuuriselle työyhteisölle.

Monikulttuurinen työelämä -hanketta varten haastateltu afrikkalaistaustainen nainen kertoo työkokemuksistaan suomalaisessa sairaalaorganisaatiossa:

– Suomessa minä uskallan enemmän. Kotimaassani oli enemmän hierarkiaa. Pomo oli pomo ja työntekijä oli työntekijä. Ei siinä ollut mitään keskustelua. Täällä (Suomessa) työyhteisö on demokraattisempi, voin olla tasavertainen. Uskallan puhua, jos jokin asia vaivaa. Minua pyydetään puhumaan. Olemaan osa työyhteisöä. Mutta meni kauan aikaa ennen kuin ymmärsin, ennen kuin uskalsin. Mietin paljon asioita. Kyllä minä sen nyt näen, se oma maa ja työ vaikuttaa miten näen asiat. Miten suhtaudun asioihin.

● EIJA-RIITTA KINNUNEN

Kehittämisyöryhmän vastaava, kouluttaja

● MARJA KATISKO

Tutkija, VTT

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Moninaista, oivaltavaa ja

Luin kotikaupunkini Facebook-ryhmän keskustelua. Paikallinen evankelis-luterilainen seurakunta oli järjestänyt hygieniatarvikekeräyksen vastaanottokeskuksen asukkaille. Toisaalla tiedettiin, että Helluntaiseurakunta oli vienyt ruoka-apua samaiseen vastaanottokeskukseen. Keskustelussa heräsi voimakkaita kommentteja, joissa päätettiin erota kirkosta, kritisoitiin Suomen hallitusta ja vedottiin siihen, että kyllä suomalaisiakin pitää auttaa. Viestiketjun edetessä kommentit olivatkin jo suoraan syytteleviä, toiset leimattiin rasistipaskoiksi ja toiset suvakkihuoriksi. Itse kadotin jo yhteyden, että mistä tässä nyt keskustellaankaan.

Vai keskustellaanko enää mistään? Voiko keskusteluksi sanoa viestiketjua, jossa irralliset syytökset ja kommentit sinkoilevat? Onko keskustelua se, ettei toista edes yritetä ymmärtää, ei pysähdytä kysymään lisäkysymyksiä eikä odoteta vastausta. Omaa näkökulmaa tykitetään niin paljon kuin vain näppäimistä lähtee.

Samankaltaisiin teemoihin olen viime kuukausina törmännyt sekä nettissä että livenä, opetuksessa ja elämässä muutenkin. Pää on aivan pyörällä – miten minun pitää näissä tilanteissa toimia. Ottaisinko asenteen, että nyt minä teitä opetan ja kerron, miten maailma makaa vai heittäydynkö aivan blondiksi, kyselen tyhmiä kysymyksiä ja häkellytän niin vastaajaa kuin itseänikin? Ja ylipäätään, että enkö voi vain ohittaa noita tilanteita ja elää omaa mukavaa ja leppoosaa elämäni eteenpäin.

Uuden oppimista ja vanhasta luopumista

Työssäni olen saanut tehdä tietoisien valinnan liittyen tähän teemaan. Yksi työtehtäväni Seurakuntaopistolla on olla MOD-kurssien koordinaattorina. Vaikka MOD-kursseja on pidetty Suomessa jo reilut kymmenen vuotta, ovat kurssien nimi ja sisältö monelle vielä

melko tuntemattomia. MOD tulee sanoista Moninaisuus-Oivallus-Dialogi. MOD-kurssien tavoitteena on keskustelu. Keskustelu, jossa ei ole päätetty valmiiksi, mikä on paras, oikea ja ainut tapa elää, keskustelu, jossa jokaiselle osapuolelle annetaan mahdollisuus tulla näkyväksi ja kuulluksi, olla olemassa ja osana keskustelua. Keskustelu, jossa voidaan oppia jotain uutta ja luopua jostain vanhasta.

MOD-kurssien synty liittyy Ruotsissa tilanteeseen, jossa yhteiskunnassa lisääntyivät ihmisten erilaisista taustoista johtuvat erimielisyydet ja riidat. Kurssien tavoitteena on lisätä ihmisten rauhallista rinnakkaiseloja, jossa yhteentörmäyksistä osataan käydä asiallista keskustelua. Kirkkohallitus on ollut aktiivinen MODin tuonnissa Suomeen, ja pitkäaikaisena koordinaattorina on toiminut **Marja-Liisa Laihia**. Kirkkohallitus omistaa Suomessa MOD-koulutuksen lisenssin ja on luovuttanut kurssien koordinoimistehtävän Kirkkopalveluiden Seurakuntaopistolle.

MOD-kursseja voi järjestää kenelle vain. Ainoana rajoitteena on, että yksin kurssia ei voi suorittaa vaan MOD-kurssin toteutukseen tarvitaan aina ryhmä. MOD-kurssi perustuu ryhmässä tehtäville osallistaville ja toi-

minnallisille harjoitteille. Harjoitusten kautta kurssilaiset saavat erilaisia oivalluksia. Oivalluksia voi saada omasta itsestä, toisesta, siitä miten ajattelee, toimii tai millaisia oletamuksia ja itseäänselvyyksiä itsellä on. MODin tausta-ajatuksena on, että kun oivallan jotain merkityksellistä omasta kulttuuristani, omasta tavastani ajatella ja toimia ja suostun sen jakamaan keskustelussa ja kuuntelen toisen oivalluksia, niin voimme päästä asialliseen keskusteluun ja sitä kautta oppia lisää itsestämme, toisesta, maailmasta, yhteiskunnasta.

Omana yksilönään ja osana ryhmää

MOD-kurssien sana *moninaisuus* tarkoittaa toivottavasti jokaisella kurssilla laaja-alaisesti monimuotoisuuden teemoja. Yhä vieläkin törmää ajatukseen siitä, että monikulttuurisuus-koulutuksessa osallistujat tulevat odotuksella, että kurssilla opeteltaisiin eri kulttuurien ominaispiirteitä. MODissa on lupa keskustella erilaisten ryhmien erityispiirteistä ja samalla oppia tunnistaamaan juurikin sitä minun omaani ja löytämään omastani niin yksilön kuin ryhmän tapaa olla olemassa. Tunnistetaan ihmisen tarvetta kuulua osaksi ryhmää ja mahdollisesti erottua MEINÄ niistä TOISISTA. MOD-kurssit eivät kuitenkaan ole kulttuurissa toimimisen käsikirja, josta voisi hakusanalla nopeasti löytää, miten juuri tämän ryhmän edustajan kanssa toimitaan. Kurssit kannustavat pysähtymään, kuuntelemaan, etsimään rohkeasti.

Viime aikoina keskustelu on kurssilla toistuvasti päätynyt pohdintaan turvapaikanhakijoista ja vastaanottokeskuksista sekä tähän teemaan liittyvästä uutisoinnista. Näiden keskustelujen myötä olen miettinyt erityisesti vieraanvaraisuutta ja miten se suhteutuu tähän turvapaikanhakija-maailman tila -keskusteluun. Olen löytänyt

dialogista (MOD)

mielenkiintoista pohdintaa siitä, millaisia rooleja ja valtakuvioita on, kun puhutaan vieraanvaraisuudesta. Kenen lähtökohdista, kenen ehdoilla ja kenen vallalla vieraanvaraisuutta toteutetaan meidän kodeissamme, kirkossamme, kouluissamme, työpaikoillamme, yhteiskunnassamme? Toteutanko minä vieraanvaraisuuden kulttuuria? Ja onko se juurikin sellaista kulttuuria, jota haluan olla kasvattamassa omassa työssäni ja elämässäni?

Miten otan vieraan vastaan?

Vieraanvaraisuuden kulttuurissa väistämättä tarkastelen itseäni kutsujana, isäntänä tai emäntänä. Mitä haluan tarjota vieraileni? Mitä olen valmis tarjoamaan? Onko niin, että tarjoan vieraileni yhtä hyvää kuin itsellenikin vai kenties jotain parempaa, vai laitanko tarjolle minimin, joka tyydyttää vieraan, mutta jättää minulle jemmaan jotain parempaa. Muistan lapsuudesta, kuinka tärkeää oli, että kaapissa oli vierasvaraa, jos joku sattuisi tulemaan. Onko minulla, kunnalla, kirkolla, järjestöillä kaapissa vierasvaraa tähän hetkeen ja ollaanko sitä valmiita tarjoamaan yhteiseksi hyväksi?

Niin ja mikä on vaihtoehto vieraanvaraisuuden kulttuurille? Onko se jonkinlaista varattomuutta, köyhyyttä, jotain jossa kerrotaan, ettet ole tervetullut, haluttu tai toivottu tulija? Jos se on sitä, että sanomme ovelle koputtavalle vieraalle tervetuloitotuksen sijasta, että älä tule, en halua tutustua, en halua kestitä sinua, niin mitä se kertoo minusta ja tavastani olla olemassa?

Yleisessä keskustelussa olen törmännyt myös vahvaan kiittolisuudenvaateeseen. Jos annan avuntarvitsijalle omastani, niin minulla olisi sitten ikään kuin lupa vaatia itselleni sopivaa kiitosta ja tapaa olla velassa. Onpa

sanoitettu sekin, että vieraan pitää olla nöyrä ja kiittollinen. Vai olisiko kuitenkin niin, että minun tulisi sallia tässä kohtaa yllätysmomentti, jossa vieras, jolle olen jotain tarjonnut, kiittääkin omalla tavallaan tai jopa joissain tilanteissa ei kiitä lainkaan? Estääkö kiittämättömyys toimintani jatkossa? Tarjoanko jotain, jotta toisella olisi ihan hyvä olla, joskus jopa parempi kuin ennen, vai tar-

joanko, jotta saisin kiitoksen ja tulisin näkyviin tarjoajana? Itselleni nämä ovat sellaisia pohdintoja, joihin en ole löytänyt joka tilanteeseen sopivaa vastausta ja toimintamallia. Moni pohdinta jää kesken ja mietin, että asiaa täytyy maistella lisää. Maistella voi vaikkapa seuraavalla MOD-kurssilla!

● ANNA-LEENA KLEMETTI-FALENIUS
MOD-koordinaattori, lehtori

Kidutetun auttaminen on kokonaisvaltaista hoitamista

Helsingin Diakonissalaitoksen säätiön (HDL) ylilääkäri, psykiatrian erikoislääkäri ja psykoterapeutti Jaana Föhr kertoo hoidon tarpeen lisääntyneen kidutettujen kuntoutuskeskuksessa reilun 20 vuoden aikana. Uusien turvapaikanhakijoiden lausuntoasioiden hoitaminen on ruuhkautunut.

– Hoitojonot ovat tosi pitkät. Pystymme hoitamaan vain jäävuoren huipun avuntarvitsijoista, **Jaana Föhr** toteaa.

HDL:n kidutettujen kuntoutuskeskuksessa hoidetaan vuosittain noin 150 potilasta, jotka ovat lähtöisin yli 30 eri maasta. Hoidettavina on sekä aikuisia että alaikäisiä.

Tutkimusten mukaan Suomeen tulleista turvapaikanhakijoista, jotka ovat hakeutuneet psykiatriisiin palveluihin, on 57 prosenttia kidutettuja, 12 prosenttia on kokenut väkivaltaa ja 49 prosenttia on ollut vangittuna.

Kidutettujen kuntoutuskeskus on toiminut Helsingissä vuodesta 1993 alkaen. Erikoissairaanhoidotasoinen, avopoliikklinikkana toimiva keskus arvioi, hoitaa ja kuntouttaa kidutuksen vuoksi traumatisoituneita, Suomessa asuvia pakolaisia ja heidän perheenjäseniään. Palvelut ovat kunnille ja vastaanottokeskuksille ilmaisia, mutta tulkkien palveluista tehdään maksusitoumus.

Keskus perustettiin sosiaali- ja terveysministeriön aloitteesta Raha-automaattiyhdistyksen ja Helsingin Diakonissalaitoksen tuella.

Vastuuta riittää jaettavaksi

Turvapaikanhakijoiden määrä kasvoi viime vuonna ja uusia vastaanotokeskuksia jouduttiin perustamaan nopeasti. Suomeen saapui vuoden 2015 aikana 32 478 turvapaikanhakijaa, kun vuonna 2014 turvapaikanhakijoita oli 3651.

– Terveydenhuollon, sosiaalialan ja kirkon diakoniatyön ammattilaisia tarvitaan myös antamaan näille ihmisille psykososiaalista tukea, Jaana Föhr vetoaa.

Kuntoutuskeskus tarjoaa kliinisen työn ohella työyhteisöille koulutusta, konsultaatiota ja työnohjausta sopimuksen mukaan.

– Meillä ei ole mitään taikasauvaa, jolla ongelmat saataisiin pois päiväjärjestyksestä. Ei ole myöskään olemassa mitään kaavaa, millä tavoin kidutettuja ihmisiä voitaisiin auttaa. Omat toimitukset keinoit löydetään varmasti paikallisten resurssien mukaan, Föhr jatkaa.

Keskuksen toiminta perustuu Suomen tekemiin kansainvälisiin sopimuksiin pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden hoidosta. Uskonnollisesti ja poliittisesti sitoutumaton kuntoutustoiminta on valtakunnallista, mutta kliininen työ painottuu Etelä-Suomen alueelle. Helsingin lisäksi vastavaa työtä tehdään Oulun Diakonissalaitoksella ja maahanmuuttajien psykiatrian poliklinikalla Tampereella.

Kidutus riistää ihmisarvon

Ylilääkäri Jaana Föhr aloitti kidutettujen kuntoutuskeskuksessa vuonna 1994 kliinisessä työssä ja toimi siellä vuoteen 2001 asti. Tammikuussa 2015 hän palasi keskukseseen osa-aikaiseen potilastyöhön.

– Alkuvuosina oli panostettava kidutuksen tunnistamiseen, sanaa ”ki-

dutus” ei ymmärretty. Vuosien myötä toiminta on selkiytynyt. Potilaat tulevat terveydenhuollon lähettäminä, ja me myös koulutamme tunnistamaan kidutuksen uhreja entistä paremmin.

Fyysinen, psyykinen ja seksuaalinen kidutus aiheuttavat uhrissaan erilaisia oireita. Yleisimpiä ovat masennus, post-traumaattisen stressihäiriön oireet, stressi, jännittyneisyys, ahdistuneisuus, vaikeudet ihmissuhteissa, vaikeus luottaa, kivut, traumatakauumat, avuttomuuden ja toivottomuuden tunteet, keskittymis- ja muistivaikeudet sekä oppimisvaikeudet.

YK:n kidutuksen vastainen sopimus (10.12.1984) määrittelee kidutuksen näin:

”Kidutuksella tarkoitetaan kaikenlaisia toimia, joilla julkinen viranomainen tahallisesti aiheuttaa, tai joilla hänen aloitteestaan aiheutetaan henkilölle kovaa, joko henkistä tai ruumiillista kipua tai kärsimystä tarkoituksena tietojen tai tunnustusten saaminen häneltä tai kolmannelta henkilöltä, hänen rankaisemisensa teosta, jonka hän on tehnyt tai hänen epäillään tehneen, tai hänen tai muiden henkilöiden pelottelu.”

Kidutus on vakava ihmisoikeusloukkaus, joka aiheuttaa uhrille voimakasta henkistä tai fyysistä kipua, kärsimystä ja nöyryytystä.

Monimuotoista toimintaa

Kidutettujen kuntoutuskeskuksessa laaditaan kuntoutettavalle yksilöllinen hoito- ja kuntoutussuunnitelma. Hoitokeinoina käytetään eri terapiamuotoja, lääkehoitoa, fysioterapiaa ja palveluohjausta.

Hoidon ja avun tarve on usein pitkäaikaista tai toistuvaa. Toipumisen myötä ihmisen toimintakyky paranee

ja mahdollinen kotoutuminen voi alkaa.

Tärkeää on, että potilaan, työntekijän ja tulkin vuorovaikutus toimii ja syntyy luottamuksellinen yhteistyösuhde. Luottamuksen syntyymiseen vaikuttavat myös tapaamistilan turvallisuus ja tulkien ammattitaito.

– Työskentelen kouliintuneiden psykoterapiatulkien kanssa, jotka voivat sitoutua yhteistyöhön koko hoitoprosessin ajaksi, Jaana Föhr kertoo.

Hän pitää tärkeänä myös sitä, että hoitotapaamiset ovat säännöllisiä, samoin lääkekontrollit ja kokonaisvaltaiset hoidon arvioinnit.

Hoitoprosessin tavoitteena on aluksi käytännön asioiden selvittely. Ihmisen on pystyttävä elämään arkea, syömään ja nukkumaan ennen kuin päästään eteenpäin.

– Hoidettavan arki on saatava kuntoon, ja hänen perheensä huomioiminen on tärkeää.

Rahoitusta on haettava jatkuvasti

Kuntoutuskeskuksessa on useamman vuoden ajan kehitetty kidutetuille ja vaikeasti traumatisoituneille pakolais- ja turvapaikanhakijalapsille ja -nuorille suunnattuja, erikoistuneita lasten- ja nuorisopsykiatrisia palveluita.

Viime vuoden kesäkuussa päättynyt KITU lapset ja nuoret -projekti valittiin Investing in an Open and Secure Europe -konferenssin näyttelyyn, jossa esiteltiin onnistuneita hankkeita, joita EU:n rahastot ovat tukeneet. KITU lapset ja nuoret -projekti valittiin näyttelyn parhaaksi.

EU:n rahastosta myönnettiin vuoden alussa pakolaislasten parissa tehtävälle työlle avustusta.

Kidutettujen kuntoutuskeskuksen toiminnan rahoittaa pääosin Raha-automaattiyhdistys, ja rahoitus on haettava kullekin toimikaudelle erikseen. Valtio ei rahoita toimintaa, vaikka YK:n sopimus edellyttää valtiota varmistamaan kidutettujen hoidon ja kuntoutuksen.

Ylilääkäri Jaana Föhr iloitsee RAY:n myöntäneen heille nyt 70 000 euron lisärahoituksen.

– Tämä on ensimmäinen kerta keskuksen historiassa. Voimme nyt edetä suunnitelmissamme ja lisätä resursseja terapiaan, palveluohjaukseen ja koulutukseen.

● JOHANNA SOINTULA

Kirkon diakonian päivät 2016

– Kutsuttu

#diakonia2016

**Tulethan sinäkin Turkuun
22.–24. syyskuuta?**

Kirkon diakonian päivillä on tarjolla laadukasta ohjelmaa ja hyvää seuraa.

Torstai 22.9.2016

Rauha ja turvallisuus

Perjantai 23.9.2016

Diakonian muutos ja tulevaisuus

Lauantai 24.9.2016

Diakonian merkitys
muuttuvissa rakenteissa

Tarkempi ohjelma löytyy tästä linkistä:

[http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/
sp?Open&cid=Content3208A7](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp?Open&cid=Content3208A7)

Ilmoittautuminen Lyytin kautta
tästä linkistä:

[https://www.lyyti.in/kirkondiakonian-
paivat](https://www.lyyti.in/kirkondiakonian-paivat)

ECPCC Conference 2017

Welcome to Finland to the 13th Congress of the European Council 23. – 28. August 2017 for Pastoral Care and Counselling in cooperation with the Institute for Advanced Training of the Evangelical Lutheran Church of Finland!

The campus of The Institute for Advanced Training lies on the shore of lake Tuusula in an idyllic and culture rich landscape that inspired already the artists colony around the musician Jean Sibelius and the painter Pekka Halonen in the early 20th century. ...”

The next Conference will be held in Järvenpää, not far from Helsinki, Finland. The town of Järvenpää is near to the capital Helsinki and the Helsinki airport.

The Institute offers meeting point to the ECPCC conference for Pastoral Care and Counselling -Accommodation and modern workspaces in one place.

To find out more, please like this page and visit our website www.ecpcc.info. Theme and current content will be updated later.

We are looking forward to meeting you at the ECPCC conference 2017 in Järvenpää for lectures and workshops that highlight current themes!

<https://www.facebook.com/ecpcc2017/>

Nuorisokupla puhkeaa:

Näköalattomuus on suurimpia syitä lähtöön Lähi-idästä

Lea Pakkanen

Ramallahin lähellä Birzeit-yliopiston kampuksella palestiinalaisnuoret vaeltavat hämäriä käytäviä tunnilta toiselle. Ilmassa on iltapäivän raukeutta, nuorisoryhmien naurua mutta myös ahdistavaa huolta tulevaisuudesta.

Luokahuoneessa kädet viuhuvat viittomia. Suomen Lähetysseuran tuella on aloitettu urauurtava viittomakielen opetus Palestiinassa. Palestiinalaisista yli 40 000 on kuuroja tai erittäin huonosti kuulevia. Heitä varten on maassa ollut vain pari Jordaniassa opiskellutta viittomakielen tulkkia.

Kaikkiaan jo 45 nuorta on oppinut viittomakielen alkeet ja ymmärtämään kuulovammaisten tilannetta. He opiskelevat mitä tahansa, mikä parantaa työnsaantia.

Yliopiston kurssilla opiskelee toista vuotta **Shifaa Hawamdeh**. Hän haluaa virallisen viittomakielen tulkin pätevyyden. Hän on opiskellut matemaatiikkaa. Hala Deek puolestaan opiskelee informaatioteknologiaa.

Kirjanpitoa opiskeleva **Mays Rimawi**, luonnontieteilä opiskeleva **Aya Sandouka** ja journalismia opiskeleva **Sari Ballout** ovat kaikki innostuneita

uudesta oppiaineesta. Heidän mielestään viittomakielen oppiminen ylittää rajoja. Nuoria huolettava valmistuminen, koska töitä on erittäin vaikea löytää. Jopa nuorten lääkäreiksi valmistuneet sisarukset ovat työttömiä.

”Olen ahdistunut ja pelkään valmistumista”, nuoret totesivat.

Palestiinalaisnuorten arki on vaikeaa. Näköalattomuus ja arkisen elämän vaikeutuminen ahdistavat.

Viittomakielen opiskelijoiden tulevaisuudenkuva on kuin mikrokosmos Lähi-idän nuorten elämästä. Ahkerilla, koulutetuilla ja perheidensä kannustamilla nuorillakaan ei ole mahdollisuuksia saada töitä ja luoda itsenäisesti omaa elämää.

Koulutettukaan ei saa töitä

Alueelliset erot nuorisotyöttömyydessä ovat pysyneet melko samoina parikymmentä vuotta, todetaan Maail-

manpankin ja ILO:n raporteissa. Eniten nuoria on työttöminä Pohjois-Afrikan ja Lähi-idän alueella. Vähiten heitä on eteläisessä ja itäisessä Aasiassa.

Aina 1990-luvun alkuun asti esimerkiksi Pohjois-Afrikan maissa hallitukset takasivat koulutetulle väestölle työpaikat julkisella sektorilla. Tämä johti koulutustason nousuun ja samalla julkisen velan kasvuun, kun viranomaisten määrä lisääntyi.

Tällä hetkellä alueen pahimman työllisyysongelman kokee korkeasti koulutettu nuoriso.

Viimeisin tilastotieto osoittaa, että Syyria ja Afganistan ovat kärjessä maahanmuuttajien lähtömaina; yhteensä 6,5 miljoonaa ihmistä lähti näistä maista. Suurin osa pakolaisista lähtee Afrikan ja Lähi-idän maista ja enin osa myös jää näihin maihin, usein naapurimaahan. Jordaniassa on eniten maahan tulleita pakolaisia, 2,8 miljoonaa – enemmän kuin kolmasosa maan väestöstä.

Maailmantalouteen vaikuttavat eniten tällä hetkellä jatkuvat makroekonomiset epävarmuudet, matalat hinnat ja hidastuva kauppa, valuuttakurssimuutokset ja pääomaliikkeet, heikko inves-

Suomen Lähetysseuran rauhantyö puuttuu pakolaisuuden syihin Syyriassa

Suomen Lähetysseura tukee Syyriassa rauhan ja sovinnon työtä Suomen ulkoasianministeriön tuella. Suomen Lähetysseuran paikalliset kumppanit vahvistavat Syyrian rauhantoimijoita vaikeissa olosuhteissa. Työssä luodaan vuoropuhelua ja ymmärrystä osapuolten välille. Työ perustuu kumppanien pitkäaikaiseen alueen tuntemukseen. Luottamus luo pohjaa rauhanomaiselle ratkaisulle tulevaisuudessa.

Tällä hetkellä monet tahot Syyriassa toimivat jo aktiivisesti rauhan puolesta ja auttavat maansisäisiä pakolaisia, joita on arvioiden mukaan jopa yli neljä miljoonaa. Ongelmana on ollut, ettei ruohonjuuritason ääni ole tullut kuuluviin neuvottelupöydissä. Vaikka Syyriassa on sota, suurin osa syyrialaisista ei sodi. 95 prosenttia kansasta ei ole tarttunut aseisiin.

Työn tavoitteena on vaikuttaa myös kansainvälisen yhteisön Syyrian sotaa koskevaan politiikkaan. Lähetysseura kumppaneineen toimii läheisessä yhteistyössä EU:n ja YK:n erityisedustajan sekä muiden YK-järjestöjen kanssa. Tavoitteena on saada aikaan yhteisymmärrystä ja pysyviä tuloksia.

Ranskan Marhaban-siirtolaiskeskus antaa käytännön apua pakolaisille

Pakolaisten kasvava määrä on lisääntynyt myös Ranskassa pitkään toimineessa maahanmuuttajia tukevassa Marhaban-keskuksessa, joka toimii Lähetysseuran tuella.

Ranskan valtio on kouluttanut siirtolais- ja maahan-

muuttajatyössä mukana olevien järjestöjen työntekijöitä pakolaisten ohjaamiseksi oikeisiin virastoihin. Pakolaisvirta on näkynyt Marhabanin työssä yksittäisten perheiden auttamisena.

Pakistanissa rakennetaan uskontojenvälistä yhteisymmärrystä

Suomen Lähetysseura tukee väkivallan ja levottomuuk-sien keskellä eläviä kirkkoja. Peshawarin hiippakunta, Lähetysseuran yhteistyökumppani Pakistanissa, rakentaa rauhaa sosiaalityöllään sekä kirkon kouluissa ja sairaaloissa, jotka palvelevat kaikkia uskontoon katsomatta. Hiippakunta toimii Afganistanin vastaisen rajan tuntumassa.

Lähteet:

WESP is produced annually by the UN Department of Economic and Social

Affairs (UN/DESA)

<http://data.worldbank.org/indicator/SL.UEM.1524.ZS/countries/1W-C7?display=map>

UN World Youth Report on youth and migration in 2013 (UN, 2013)

http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Youth_statistics_-_North_Africa_and_Eastern_Mediterranean

World Gallup Poll, 2014.

suomenlahetykseura.fi

tointi ja kasvu sekä jatkuva talouden ja markkinoiden epätasapaino. Heikko talouskasvu merkitsee myös työllisyyden heikkenemistä kehittyvissä ja muutosyhteiskunnissa. Työttömyys kasvaa erityisesti Etelä-Amerikassa ja on erittäin korkea esimerkiksi Etelä-Afrikassa.

Kolmasosa nuorista haluaa lähteä kotimaastaan

Maailmassa oli viime vuonna 73,3 miljoonaa työtöntä nuorta. Yhdistyneiden kansakuntien (YK) taloudellisten ja sosiaalisten asioiden osasto (DESA) on arvioinut, että Lähi-idän ja Pohjois-Afrikan maiden korkeat nuorisotyöttömyysluvut olivat keskeinen syy arabimaiden kansannousuihin.

Nuorten työttömyys oli Lähi-idässä kaksi kertaa suurempaa kuin koko

Kurssin johtava opettaja Khalil M. Alawni uskoo nuorten innostukseen. Koulutus auttaa myös ymmärtämään kuuroutta ja opettaa tärkeitä kommunikaatiotaitoja.

Kirjanpitoa opiskeleva Mays Rimawi, luonnontieteitä opiskeleva Aya Sandouka ja journalismia opiskeleva nuori mies Sari Ballout toivovat viittomakielen aavaan työmahdollisuuksia Palestiinassa.

väestöllä. Nuorten työttömyysluvat olivat esimerkiksi erittäin korkeita Tunisiassa (42.3% vuonna 2011), Palestiinassa (35.7%) ja Egyptissä (29.7%). Tilastotietoa saa harvasta maasta.

Lähtöpäätökseen vaikuttavat työnäkymät kotimaassa ja toisaalta mahdollisuus menestyä ulkomailla. Usein nuoret päätyvät satunnais- ja tilapäistöihin. Pahimmillaan he joutuvat taloudellisen hyväksikäytön tai ihmiskaupan uhreiksi.

Hiljattain julkaistu mielipidetutkimus kertoi, että yli kolmasosa kaikista Saharan eteläpuolisen alueen, Keski- ja Etelä-Euroopan sekä Venäjän nuorista sanoi, että he haluaisivat muuttaa toiseen maahan. Euroopassakin nuorten muuttohalukkuus oli erittäin korkea: Slovenia (57 %), Italia (55 %), Kypros (49 %), Portugal (40 %) ja Kreikka (38 %). Vähiten muuttohalukkuutta oli Itävallassa ja Suomessa (16 %) sekä Sveitsissä (13 %).

Ilman aktiivisia toimia nuorisotyöttömyys ei kuitenkaan alene. Nuorten työllistymismahdollisuudet vaikeutuvat, kun valtiot leikkaavat budjettialijäämiään kovalla kädellä. Sukupolvisopimus ei pidä ja nuorten tyytyväisyys kasvaa. Uudet kansainväliset Afrikasta käynnistyvät.

Nuorissa on tulevaisuus, mutta onko nuorilla tulevaisuutta?

● IIRIS KIVIMÄKI
Viestintäjohtaja
Suomen Lähetysseura

Shalom – salaam!

Israelin ja Palestiinan konflikti on jatkunut vuosikymmeniä. Rauhan ja sovinnon ratkaisua ei ole näköpiirissä. Lähes jokaisella suvulla on tragediansa ja kertomuksensa epäoikeudenmukaisuudesta, väkivaltaisesta kuolemasta ja menetyksistä.

Työskentelin alueella neljä vuotta Suomen Lähetysseuran työntekijänä. Yksi tehtäväni oli toimia kummitöön yhdyshenkilönä Jordanian ja Pyhän Maan evankelisluterilaisen kirkon kouluissa Länsirannalla.

Koulutuksen avulla tuetaan kristityn vähemmistön asemaa ja elinmahdollisuuksia. Kirkon koulujen opetusohjelmassa painotetaan rauhanomaista rinnakkaiseloa ja väkivallatonta ongelmanratkaisua.

Ohjelmajulistukset voivat kuulostaa ylevältä sanahelinältä, mutta lasten kautta sanoma jokaisen ihmisen ainutkertaisesta elämästä, arvosta ja lähimmäisenrakkaudesta tavoittaa myös lasten kodit ja suvut.

Perheet ponnistelevat saadakseen nuorilleen hyvän koulutuksen. Usein tie vie jatko-opintoihin ulkomaille. Monet lähteneistä eivät palaa

takaisin, sillä alueen taloudellinen ja poliittinen ahdinko ei takaa hyvään koulutuksen saaneille koulutusta vastaavaa, jos mitään, työtä. Ja muutaman kilometrin ero syntymäpaikassa antaa lapsille aivan erilaiset lähtökohdat elämään.

Uutiset väkivaltaisista yhteenotoista Israelissa ja Länsirannalla koskettavat. Mieleeni on jäänyt erityisesti tapaus, jossa 11- ja 13-vuotiaat palestiinalaispojat yrittivät puukottaa raitiovaunun vartijaa.

Kuulusteluissa he kertoivat yrittäneensä aamulla mennä kouluun, mutta heitä ei päästetty sinne maksamattomien lukukausimaksujen vuoksi. Yhden aamun tapahtumilla on näiden lasten elämässä kauaskantoiset seuraukset.

Lapsi ei voi itse valita, kasvattaako hänet vihaan vai rauhantekijäksi ja arvostamaan omaa ja toisten elämää.

● RIITTA LUUME

Diakoni

Suomen Lähetysseuran tehtävissä
Israelissa ja Länsirannalla 2011–2015

Anna-Mari Kaskinen

Siunauksen suojaan

Kirjan läpikulkevana teemana on siunaus, joka kantaa meitä elämän hyvinä ja huonoina hetkinä. Kirja on isotekstinen ja sopii erinomaisesti lahjakirjaksi. Kaunis valokuvavakuvitus.

16,10 (17,90)

VÄH. 20 KPL **14,50**

VÄH. 100 KPL **12,90**

MINERVA

Alk.

12⁹⁰

Eeva Eerola

Turvallisella mielellä

Selkokieline hartauskirja koostuu lyhyistä luvuista, joissa puhutaan taivaan Isän huolenpidosta. Kirja viestii iloa, rauhaa ja suurta lohdutusta jokaiselle, joka kantaa elämän taakkoja. Isokokoinen teksti ja kaunis, selkeä valokuvavakuvitus.

17,19 (19,10)

VÄH. 20 KPL **14,90**

Alk.

14⁹⁰

John Vikström

Otan osaa

Emeritusarkkipiispa John Vikströmin lohduttava kirja läheisensä menettäneelle. Omien kokemustensa perusteella Vikström ymmärtää, miltä tuntuu surun kutsumaton läsnäolo. Kirja kertoo siitä, minkälainen seuralainen suru on.

11,61 (12,90)

VÄH. 20 KPL **9,90**

VÄH. 100 KPL **9,20**

MINERVA

Alk.

9²⁰

Eija Harmanen

Sydän täynnä kaipausta

Sanoja surun keskelle

Kirjasta heijastuu uusi surukäsitys. Suru ei etene kaavamaisesti vaiheesta toiseen vaan jatkuu pitkään, ja sen kanssa opetellaan elämään. Surun aallot voivat aikaa myöten tasoittua, mutta sydämeen jää kaipausta. Eija Harmanen antaa tekstissään tilaa tunteille ja ajatuksille, joita suru synnyttää. Hän kyselee ja kuulostelee erilaisia suruja. Näkökulma on kuunteleva, sielunhoidollinen, lohduttava ja hellävaraisesti eteenpäin katsova.

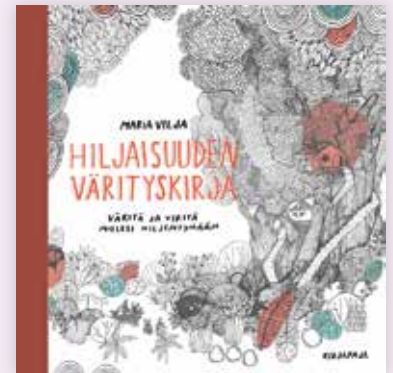
13,50 (15,00)

VÄH. 20 KPL **12,00**

Alk.

12⁰⁰

Maria Vilja

Hiljaisuuden värityskirja

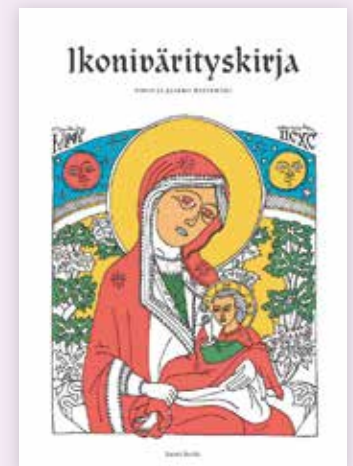
Väritä ja viritä mielesi hiljentymään

Kirjan käsin piirretyt, taidokkaat kuvat inspiroivat värittämään, rakentamaan omia maailmoja, rauhoittamaan. Ne avaavat uudenlaisen tavan mietiskelyä ja rukoukselle.

13,45 (14,95)

13⁴⁵

Toivo ja Jaakko Heinimäki

Ikonivärityskirja

Värityskirja aikuisille.

Kuvat perustuvat vanhoihin ikoneihin joista Jaakko Heinimäki kertoo lyhyesti jokaisen kuvan alla.

Koko 208 x 296 mm, 46 s.

11,50 (13,00)

BASAM BOOKS

11⁵⁰

Hikipajoista ihmisarvoiseen

Suomalaiset yritykset joutuvat lähivuosina paneutumaan tosissaan tuotteidensa eettisyyteen – ja sen parantamiseen. Parannettavaa on paljon, eikä yksikään yritys voi enää jatkossa paeta vastuutaan kuluttajien selän taakse. Siitä pitävät huolen YK:n vahvistamat periaatteet, jotka hitaasti mutta vääjäämättä muuttavat vapaaehtoisen yritysvastuun pakolliseksi ja kaikkia velvoittavaksi toiminnaksi.

Kehitysministeri **Lenita Toivakka** kiitteli tammikuun lopulla suomalaisia yrityksiä edistyksestä kestäväen kehityksen ja vastuullisuuden vaikealla saralla. Pontimena toimi Davosin talousfoorumissa vuosittain julkaistava lista kestävimällä tavalla toimivista suuryrityksistä. Peräti viisi suomalaista yhtiötä oli juuri päässyt sadan parhaan joukkoon, useampi kuin mistään muusta Pohjoismaasta, ministeri iloitsi.

– Olen vakuuttunut siitä, että Suomi voisi olla johtava maa yrityksiä ja ihmisoikeuksia koskevan huolellisuusveloitteen toteutumisessa, Toivakka julisti ministeriönsä järjestämän bisnesfoorumin osanottajille.

Eettisyys ja lillukanvarret

Entä kun kongressikeskusten foorumeilta laskeudutaan maailman tavara-tehtaiden lattiatasolle? Riittääkö sijoitus yritysliitin keräämällä maailman-

listalla takaamaan sen, että työntekijöiden oikeudet hankintaketjussa toteutuvat – ja että tavaroidemme tekijät pystyvät palkallaan elättämään perheensä ja lähettämään lapsensa kouluun?

Yritysten vastuullisuutta tarkkailevien tutkimuslaitosten ja -verkostojen raportit antavat tilanteesta jokseenkin synkän kuvan. Raportti toisen jälkeen viestittää, että monen suomalaisyhtiön eettisyysvalvonta on vielä aivan alkutekijöissään – eikä asennetasollakaan olla vielä lähellä maailman huippua.

Vain jokunen vuosi sitten kaksi kotimaista vaatemerkkiä jäi tutkimusraportin luuppiin siitä, etteivät ne valvo mitenkään vaatteidensa kiinalaisten tekijöiden työoloja. Toinen toimitusjohtajista keuhui silti yrityksensä korkeaa eettisyyttä ja kiittasi valvonnan puutteen sanomalla, ettei ”omista lapsistakaan aina tiedä, missä ne menevät”.

Maailman johtavaksi lastenvaatebrändiksi pyrkivällä suomalaisyhtiöllä taas oli vaikeuksia selittää, miksi sen vaatteiden tekijöiden ansiotaso Bangladeshissa ei tahdo millään vertailulla päästä ylös nälkäpalkkaluokasta. Televisiodokumentin aiheuttaman kohun jälkimainingeissa kävi ilmi, ettei yhtiö ollut tehnyt kotiläksyjään edes sitä vertaa, että tietäisi, mitä Bangladeshin työlainsäädännössä sanotaan palkoista ja työajoista.

Suomalais-ruotsalainen suuryhtiö jäi julkisesti kiinni siitä, että sen Pakistanin perustaman pakkausyrityksen raaka-ainetta keräävät lapset. Yhtiön vastuullisuudesta huolehtiva johtaja puolustautui lehtihaastattelussa, että yritys on näin pelastanut lapset prostituutiolta.

Ja kun suomalaisyhtiöitä kansainvälisille markkinoille opastava Finpro järjesti tutustumismatkan Lähi-idän investointi- ja urakointikohteisiin, yksi kohdemaista oli Qatar, joka soveltaa työmarkkinoillaan orjuutta muistuttavaa kafala-järjestelmää. Maan rakennustyömailla – mukaan lukien jalkapallon MM-kisojen työmaat – on kansainvälisten arvioiden mukaan kuollut viimeisten viiden vuoden aikana pitkälle toista tuhatta köyhää siirtotyöläistä epäinhimillisten työolojen vuoksi. Kun markkinointimatkaan osallistuneet suomalaiset toimittajat kysyi-

Yrityksiä paimennetaan vastuuseen hankintaketjuna työoloista.

köyhässä maassa nälkäpalkkaa maksava tai työolojen valvonnan laiminlyönyt ranskalaisyhtiö voisi joutua kotimaassaan oikeuteen huolellisuusvelvoitteen rikkomisesta – ajatus jota yritykset kauhistuvat.

Viedäänkö meiltä halvat vaatteet?

Vaikka laissa säädettyyn eettisyyteen on vielä matkaa, kansainväliset ihmis-oikeussäädökset velvoittavat joka tapauksessa myös suomalaisia yrityksiä. Joukko kansainvälisiä asiantuntijoita teki Suomen ulkoministeriön bisnesfoorumissa selväksi, että tämä edellyttää puheiden ja periaatteiden lisäksi myös toimintaa. Jatkossa vastuullisuudesta ei selviä sutkauksilla – eikä perustelemalla valvonnan puutteita sillä, että kuluttajat eivät vastuullisia tuotteita tarpeeksi vaadi.

Mutta miten siis käy halvoille vaatteille ja puoli-ilmaisille porakoneille, kun vastuullisuusvalvonta tiukkenee, työntekijöiden oikeudet paranevat ja palkat nousevat elämiseen riittävälle tasolle? Epäilemättä säällisillä työoloilla on vaikutuksensa tuotteiden hintaan. Vaatetehtaiden palkkataso nousu ja työolojen paraneminen saattavat esimerkiksi vaikeuttaa muotiteollisuuden ruokkiman kertakäytökulttuurin ylläpitämistä vauriissa maissa.

Hintojen noususta huolestuneet kuluttajat voivat tietysti aina lohdutautua sillä tutkimusverkostojen laitimalla – ja merkkiyhtiöiden markkinointiväen kauhistuttaneella – laskelmalla T-paidan hinnasta. Sehän osoitti, että jos paidantekijöiden palkat Bangladeshissä tai Kambodzassa nostettaisiin elämiseen riittävälle tasolle eli kolminkertaistettaisiin, kaupassa 29 euroa maksavan T-paidan hinta nousisi – alle 50 senttiä.

● JUKKA PÄÄKKÖNEN
Viestintäpäällikkö
Suomen Ammattiliittojen
Solidaarisuuskeskus SASK

työhön

vät asiasta, Finpron suomalainen aluejohtaja ilmoitti, ettei yritysten vientimahdollisuuksia pitäisi vaikeuttaa ”tarkertumalla lillukanvarsiin”.

Vapaaehtoinen valvonta vuotaa

Esimerkkejä riittäisi jonoksi asti, mutta puutteet ja laiminlyönnit eettisyysvalvonnassa eivät tietenkään ole yksin suomalainen synty. Maailmalla paljastukset ala-arvoisista työoloista, tulipaloista ja tehdasromahduksista ovat lisääntyneet vuosi vuodelta ja ajaneet yrityksiä ottamaan lisää vastuuta hankintaketjuna ihmisoikeusriskeistä. Suuret yhtiöt ovat kehittäneet omia eettisiä koodistojaan ja rakentaneet valvontajärjestelmiään sekä yksin että yhdessä muiden kanssa.

Suomessa etunenässä ovat kaupan keskusliikkeet. Ne ovat avanneet hankintaketjuna julkiselle tarkastelulle ja tekevät jo käytännön yhteistyötä ammattiyhdistysliikkeen ja tutkimusverkostojen kanssa eettisyysvalvonnan parantamiseksi.

Toistaiseksi kaikki on kuitenkin perustunut vapaaehtoisuuteen, jonka tehottomuutta ammattiliitot ja kampanjaverkostot ovat jo vuosia arvostelleet. Vapaaehtoisen eettisyysvalvonnan murheelliseksi monumentiksi on jo noussut Rana Plazan -vaatetustehaan romahdus Bangladeshissa. Onnettomuus tappoi yli 1100 työnteki-

jää ja paljasti joukon tunnettuja merkkiyhtiöitä, joiden maineikas eettisyysvalvonta oli jälleen pettänyt.

Usko vapaaehtoisen valvonnan riittävyteen on rapautumassa myös EU:n päätöksentekijöiden keskuudessa. EU-maiden sisällä vahvistuu liike, jonka mukaan työntekijöiden oikeuksien ja työolojen parantaminen globaalissa tuotantoketjussa vaatii nykyistä tiukempaa, kaikkia koskevaa sääntelyä. Myös julkista häpeäpaalua tehokkaita sanktioita on harkinnassa.

Keskeiseksi työkaluksi ovat nousseet YK:n yrityksiä ja ihmisoikeuksia koskevat ohjaavat periaatteet, joita ajetaan nyt läpi EU:n jäsenmaissa. Ruggien periaatteina tunnettu paketti määrittelee, että valtiot ovat velvollisia suojelemaan ihmisiä ”kolmansien osapuolten”, myös yritysten tekemiltä ihmisoikeusloukkauksilta. Yritykset ovat puolestaan velvollisia kunnioittamaan ihmisoikeuksia toiminnassaan, selvittämään mahdolliset ihmisoikeusriskit koko tuotantoketjussaan ja ryhtymään toimenpiteisiin niiden ehkäisemiseksi sekä tarvittaessa korjaamiseksi. Vaatimus koskee kaikkia yrityksiä siitä riippumatta, missä yritys toimii.

Suomessa laadittu kansallinen toimenpano-ohjelma perustuu edelleen vielä yritysten vapaaehtoiseen toimintaan. Mutta Ranskan parlamentissa on jo käynyt lakialoite, jonka mukaan

Työpolkuja seurakunnan ja

Tampereen Hervannan Pelipuiston seurakuntakodilla autetaan ihmisiä monin tavoin elämässä eteenpäin. Paikallinen seurakunta tekee tiivistä yhteistyötä muun muassa työllistämisyhdistys Jakamisen Paikka ry:n kanssa.

Tampereen Eteläisen seurakunnan Pelipuiston seurakuntakoti on profiloitu diakonia- ja yhteisötyön monitoimitaloksi. Seurakunta haluaa näin tukea eri tavoin alueen asukkaita.

– Yksi keino auttaa ihmisiä on heidän työllistymismahdollisuuksiensa tukeminen. Työ tuottaa taloudellista hyvinvointia, mutta sillähän on myös monia muita positiivisia vaikutuksia

elämään, sanoo Tampereen Eteläisen seurakunnan yhteisötyön toiminnan ohjaaja **Antti Vanhala**.

Seurakunnan yhteistyökumppanina Pelipuiston seurakuntakodilla toimii Jakamisen Paikka ry. Yhdistys keskittyy pääasiassa vaikeassa työmarkkinatilanteessa olevien työllistämiseen.

– Jakamisen Paikka on seurakunnallemme luonteva yhteistyökumppani myös kristillisen arvopohjansa myötä, Vanhala toteaa.

Tiivistä yhteistyöstä huolimatta Jakamisen Paikka on täysin itsenäinen yhdistys.

– He vuokraavat toimistotilaa seurakunnalta ja muut työllistämistyössä tarvittavat tilat ovat sitten yhteisessä käytössämme, toiminnanohjaaja selvittää.

Antti Vanhalan roolina on toimia linkkinä työllistämisyhdistyksen ja seurakunnan diakoniatyön välillä.

– Kehitämme yhdessä seurakuntakodin käytäntöjä ja tilojen käyttöä. Välitän myös tietoa seurakunnan ja yhdistyksen välillä.

Cafe Pelipuistolla monta tehtävää

Antti Vanhala vastaa itse Café Pelipuiston toiminnasta. Kyseessä on Tampereen Eteläisen seurakunnan ylläpitämä sosiaalinen kahvila Pelipuiston seurakuntakodilla. Jakamisen Paikka toimii kahvilassa yhteistyökumppanina.

– Cafe Pelipuisto on paikallinen kohtaamispaikka, johon kuka tahansa on tervetullut viettämään aikaa. Sinne voi tulla käyttämään tietokonetta, tapaamaan ihmisiä ja nauttimaan edullisista kahvilapalveluista.

Vanhala painottaa sitä, että mitään ostovelvoitetta ei ole.

Jakamisen Paikan Terhi Vainionperä (oik.) tutustui Valentina Lukinskajan kanssa Japatekstiilin tuotteisiin.

Vesa Keinonen

yhdistyksen yhteistyöllä

– Jokaisen ihmisen aito kohtaaminen on tärkeämpää kuin tuotteiden myynti.

Toiminnanohjaajan mukaan kahvilalla on monta eri tarkoitusta. Palkkaliselle asukasyhteisölle se tarjoaa matalan kynnyksen kohtaamispaikan, eräänlaisen ”olohuoneen” oman kodin ulkopuolella.

– Työkokeilijat taas saavat mahdollisuuden kokeilla kahvila- ja keittiötyötä. Voisiko sieltä mahdollisesti avautua reittejä kohti työelämää?

Antti Vanhala näkee sosiaalinen kahvilan merkittävänä mahdollisuutena myös Tampereen Eteläiselle seurakunnalle.

– Voimme siellä kohdata ihmisiä, joita emme muutoin seurakunnan toiminnassa tapaisi.

Työkokeilua ja palkkatukea

Pelipuiston seurakuntakodin pitkän käytävän toimistohuoneessa istuu **Terhi Vainionperä**. Hän työskentelee työllistämisyhdistys Jakamisen Paikka ry:n toiminnanjohtajana.

– Vuodessa työllistämme noin 70 henkilöä. Useimmat tulevat työkokeiluun, mutta muutama työskentelee palkkatuella. Jonkin verran meillä on myös oppilaitosharjoittelijoita, Vainionperä kertoo.

Vaikka Jakamisen Paikka ry ei ole tarkoitettu pelkästään maahanmuuttajille, työllistetyistä käytännössä noin 80% on maahanmuuttajia.

– Meille ohjaututaan muun muassa TE-toimiston ja Tampereen kaupungin työllistämisyksikön kautta. Lisäksi puskaradio on erittäin tehokas markkinoitintikanava.

Työllistämisyhdistys edellyttää asiakkailtaan kohtuullista suomen kielen taitoa. Se testataan jo haastatteluvaiheessa.

– Kielitaidon tulee olla riittävä, jotta asiakas pystyy ymmärtämään työhön liittyviä ohjeita ja omaksuma suomalaisen työelämän pelisääntöjä.

Pajoilla erilaista toimintaa

Jakamisen Paikka ry tarjoaa työllistetyille useita eri työtehtäviä työtaidon ja työelämätaitojen lisäämiseksi.

– Japatekstiili tekee tilauksesta erilaisia ompelu- ja korjaustöitä. Asiakkaina on yksityisiä henkilöitä, seurakunta ja yrityksiä, Vainionperä kertoo.

Mediapaja Japamedialla on taas valmius tuottaa erilaisia graafisia palveluita.

– Sieltä voi tilata omalle organisaatiolle esimerkiksi logon. Pajalla myös huolletaan tietokoneita, asennetaan ohjelmistoja sekä autetaan tietotekniikassa ongelmista.

Japamedia toimii lisäksi yhdistyksen sisäisenä koulutusyksikkönä.

– Siellä työntekijämme voivat oppia tietoteknisiä taitoja ja edistyneemmät päivittää osaamistaan.

Vainionperän mukaan yhdistys järjestää myös suomen kielen opetusta, mikä on tärkeää työllistymisen ja yhteiskuntaan sijoittumisen kannalta.

– Lisäksi samoissa tiloissa toimivassa Cafe Pelipuistossa työskentelee meidän kauttamme kaksi henkilöä.

Työllistymispolut eivät saa katketa

Työllistämisen parissa pitkään toiminut Terhi Vainionperä tiedostaa hyvin, miten vaikeaa on löytää työpaikkoja erilaisille haasteellisille ryhmille.

– Työttömyyden pitkittyessä ammattitaito ja työelämävalmiudet heikenevät, työkyky alenee ja tuottavuus laskee. Niin sanottujen välityömarkkinoiden työllistämishankkeet ovat usein ainoa väylä selviytyä työttömyyden aiheuttamista haittavaikutuksista.

– Siksi tällaista työpajatoimintaa tarvitaankin. Kyse on tärkeästä syrjäytymisen ehkäisystä.

Työllisyyspolitiikassa painotetaan nykyisin jatkuvia polkuja. Yksittäinen toimenpide ei riitä, mikäli siitä tipahdetaan heti takaisin työttömyyteen.

– Meilläkin korostetaan jo työkokeilu- tai palkkatukijakson alussa sitä, että Jakamisen Paikkaan tullaan vain väliaikaisesti. Jakson meillä tulisi aina johtaa jonnekkin muualle, Vainionperä sanoo.

Hyvä paikka työskennellä

Venäjän Karjalasta yhdeksän vuotta sitten Suomeen muuttanut **Valentina Lukinskaja** työskentelee palkkatukityöllistettynä Japatekstiilissä.

– Olin täällä ensin työkokeiluun neljä kuukautta. Sen jälkeen onnistuin saamaan puolen vuoden palkkatukipestin.

Lukijanskaja on opiskellut Venäjällä ompelijaksi ja myös tehnyt sen alan töitä.

– Työt tekstiilipajalla eivät stressaakaan minua, tämähän on aivan tuttua ja mieluisaa työtä.

Jakamisen Paikkaa tamperelaisnaisen pitää erinomaisen työpaikkana.

– Voin opiskella täällä lisää suomea ja kielitaitoni onkin parantunut. Atk-opetus on myös hyvin tärkeää.

Valentina Lukinskaja arvostaa myös kansainvälistä työyhteisöä.

– Täällä on hyvä henki ja olen saanut uusia ystäviäkin, hän kiittelee.

Kosovolaissyntyinen **Fikrete Mala** on puolestaan Japatekstiilissä työkokeilussa.

– Työpäiväni kestää viisi tuntia, pääasiassa teen erilaisia ompelutöitä.

Myös Mala kiittää työllistämisyhdistyksen toimintaa.

– Olen oppinut täällä monia uusia asioita, muun muassa käyttämään ompelukonetta. Myös suomen kielen ja tietotekniikan opetus on ollut minulle todella hyödyllistä.

● VESA KEINONEN

Senegalissa kummilapsia tapaamassa

Kolme Malmin seurakunnan työntekijää kävi loppuvuodesta 2015 Senegalissa tutustumassa lähetystyön nimikkokohteisiin. Matka oli täynnä mieleenpainuvia kohtaamisia.

– Haluaisin journalistiksi, kertoi 19-vuotias Hadi suomalaisille vieraille tulevaisuuden unelmastaan. Hän asui Senegalin maaseudulla Fatickissa tyttöjen oppilaskodissa, jota Malmin seurakunta tukee taloudellisesti Suomen Lähetysseuran kautta.

Tyttöjen oppilaskodissa asui joulukuussa 17 lukioikäistä tyttöä, jotka olivat kotoisin eri kylistä. Asuntola mahdollisti tytöille lukio-opiskelun kau-

kana kotoa. Tytöt asuivat neljän hengen huoneissa, joista yhdessä yläpedillä nukkui Hadi. Hän näytti vieraille kirjaa, jota luki iltaisin himmeän lampun valossa. Nuori nainen oli erityisen kiinnostunut filosofiasta.

– Journalistina haluaisin ajatella laajasti, hän sanoi.

Oppilaskoti oli täynnä unelmia. Joku halusi lukea kirjallisuutta, toinen toivoi ammattia, jonka kautta voisi tu-

levaisuudessa auttaa vähävaraisia vanhempiaan. Monille tytöille Suomesta tuleva tuki oli tärkeä, sillä isojen, köyhien perheiden lapsilla ei muuten olisi mahdollista kouluttautua.

Vastaava nuorisotyönohjaaja **Minna Karas**, nuorisomuusikko **Lissu Elenius** ja kansainvälisen työn sihteeriksi **Minna-Sisko Mäkinen** tutustuivat matkalla myös poikien oppilaskotiin, kirkon päiväkerhoihin ja naisten ammattikouluun. Poikien oppilaskodissa asuvilla 19 pojalla oli tyttöjen tavoin monenlaisia toiveita tulevaisuuden suhteen: poliisi, tullimies, luonnontieteilijä. Tärkeintä oli löytää ammatti, josta saisi toimeentuloa.

Lukion toisella luokalla olevalla **Abdolla** oli isoja suunnitelmia.

– Haluaisin lähteä pois Senegalista. Jonnekin, missä asiat on järjestetty paremmin. Millaista Suomessa on?

Abdolle annettiin neuvoja: Tähtää mihin päin maailmaa tahansa, tärkeimpiä tulevaisuuden avaimia ovat ammatti ja kielitaito. Pojalle tuntui olevan jo selvää, että paras tie ulos köyhyydestä on hyvä koulutus.

Tukea päiväkerhosta ammattiin asti

Senegalin luterilaisen kirkon päiväkerho kaukaisessa maaseudun kylässä näytti ulospäin autotallilta. Sisällä viitisenkymmentä 3–6-vuotiasta lasta oli järjestetty yhteen huoneeseen pöydittäin istumaan. Ohjaajia oli vain yksi, mutta järjestys tuntui säilyvän. Kaukaisia vieraita tervehdittiin ranskan-kielisellä Jaakko-kulta laululla, johon vieraat vastasivat suomeksi.

Fatickin oppilaskodin tytöt saivat Malmin seurakunnalta tuliaiseksi urheiluvälineitä.

Osa lapsista taisi alkuun vähän pelätä, mutta kun esiin vedettiin tuliaisina tuotuja nuppipalapelejä, uteliaisuus voitti. Sellaisia lapset eivät olleet koskaan nähneet. Kiinnostuneina he seurasivat, miten palat asetettiin paikoilleen.

Kirkon päiväkerhossa lapsille opetettiin leikkien, laulujen ja piirtämisen avulla Raamatun kertomuksia. Samalla he saivat valmiuksia puhua maan vierallista kieltä, ranskaa, joka on myös koulujen opetuskieli.

Senegalilaiset lapset ja nuoret saivat Malmilta tuliaisiksi Lionsien lahjoittamia värikyntiä, Musiikki-Fazerin lahjoittamia soittimia ja erilaisia urheiluvälineitä, esimerkiksi hyppynaruja. Jalkapalloihin malmilaiset nuoret olivat kirjoittaneet omia tervehdyskäsineitä afrikkalaisille nuorille. Yhdessä pallossa luki paksulla ”Bonjour” ja toisessa ”Ajattelen sinua”.

Malmin seurakunnan nuorisotyö on vuodesta 2012 tukenut Senegalin kirkon koulutyötä sovitulla summalla vuodessa. Pääosa keräysvaroista tulee rippikoulujen konfirmaatioiden kolehdeista. Nuorisotyö toimii näin yhtenä kummina 300 senegalilaiselle lapselle ja nuorelle. Kummilapset tulevat suurista perheistä ja heitä tuetaan päiväkerhoikäisistä aina yliopistoon tai ammattikouluun asti. Uskonto ei määrittele lapsen valintaa kummiohjelmaan.

Kirkon kummityön yhdyshenkilö **Niohkor Séne** halusi kiittää suomalaisia seurakuntia kaikesta siitä taloudellisesta tuesta, joka on mahdollistanut pitkällä tähtäimellä lasten ja nuorten tukemisen.

– Kaikkein tärkeintä on kuitenkin rukous. Se on kaiken työmme perusta. Olemme kaikki samaa Kristuksen kirkkoa ja perheväkeä. Hänessä olemme yhtä, Séne painotti.

Kirkko toimii laaja-alaisesti

Senegal on Afrikan läntisin valtio, jonka pääkaupunki on Dakar. Asukkaita on noin 13 miljoonaa. Heistä suuri osa saa elantonsa maataloudesta ja kalastuksesta.

Suomen Lähetysseuran järjestämällä kahden viikon matkalla tutus-

Minna-Sisko Mäkinen keskusteleo Dioff-Doffenen kylän naisten kanssa lapsista ja ruoasta.

tuttiin Senegalin luterilaisen kirkon työhön ja hankkeisiin sekä maaseudulla että pääkaupungissa Dakarissa. Maaseudulla halutaan esimerkiksi monipuolistaa kylien elinkeinoja ja kehittää vesihuoltoa sekä ympäristökasvatusta, mikä estää pakoa maalta kaupunkeihin. Lukutaidon opettaminen on myös tärkeä osa kirkon työtä.

Kyliin ajettiin tuntien matkoja hiekkapölyssä, mutta vastassa oli aina iloisesti odottavia ihmisiä, paljon laulua, tanssia ja yhteistä ihmettelyä. Tärkeää oli kohtaaminen ja vuorovaikutus, vähäiselläkin kielitaidolla.

Pieni luterilainen kirkko on vähemmistö maassa, jonka asukkaista 95 % on muslimeja. Suuri osa kristityistä on katolilaisia. Luterilaisessa kirkossa on noin 7000 jäsentä. Kirkon tämän hetken suurimpia haasteita ovat kristillisen opetuksen kehittäminen erityisesti pyhäkouluissa ja rippikouluissa sekä laaja-alaisempi diakoniatyö.

Diakoniatyötä kehittämässä oli Lähetysseuran työntekijä **Anna Tikum**, joka oli kiertänyt seurakuntia ihmisiä kuunnellen ja haastatellen.

– Diakoniatyö tässä maassa tarvitsee vielä paljon tukea. On paljon köyhyyttä, sairauksia ja toimeentulon ongelmia. Tärkeintä olisi opettaa paikal-

lisille seurakunnille diakoniakasvatusta ja ennaltaehkäisevää työtä. Diakonia on kirkon yhteistä todistusta Jumalan rakkaudesta.

Kasteita luterilainen kirkko järjestää vain kahdesti vuodessa, jouluna ja pääsiäisenä seurakuntien jumalanpalveluksissa. Kasteisiin pitää ilmoittautua etukäteen. Messuissa musiikilla on suuri rooli, ja kuorot ovat aktiivisia ja taitavia.

Malmilaiset tapasivat matkalla myös pitkäaikaisen nimikkolähetettinsä **Katriina Mäkelän**, joka oli jäämässä eläkkeelle. Senegalissa yli 30 vuoden ajan Lähetysseuran asiantuntijana työskennellyt kielenkääntäjä on kehittänyt erityisesti kansallista kieltä, sereeriä. Mäkelä oli tuottanut sereeriksi äidinkielistä materiaalia esikouluista aina aikuisten lukutaitoluokkiin. Pitkän uransa aikana hän osallistui myös raamatunkäännöstyöhön.

Kaiken kaikkiaan matka muistutti siitä, että lähetystyö on kumppanuutta. Se on molemminpuolista antamista ja saamista, kohtaamista, jakamista ja vuorovaikutusta, jonka keskiössä on Kristus ja hänen evankeliuminsa armosta ja lähimmäisen rakastamisesta.

● MINNA-SISKO MÄKINEN

YK:n Pariisin ilmastokokous – todellinen käänne vai pettymys?

Olen osallistunut aiemmin yhteen YK:n ilmastokokoukseen, vuonna 2009 Kööpenhaminassa pidettyyn. Tuolloin olin Kirkkojen maailmanneuvoston valtuuskunnan jäsenenä ja tarkkailijan statuksella, kuten kansalaisjärjestöjen edustajat ovat. Seurasin kokousta pääasiassa argentiinalaisen, tuvalulaisen, kenialaisen ja uruguaylaisen kollegan kanssa. Liikuimme yhdessä ja asuimme samassa hotellissa.

Kööpenhaminan kokous oli ollut suuri pettymys

Kööpenhaminan kokoukseen oli laskettu valtava määrä odotuksia. Täällä Suomessa me liityimme kirkkojen globaaliin kampanjaan, jossa kirkkojen kellot soivat kokouksen alkamisen aikaan ympäri maailmaa. Helsingin Kallion kirkon kellojen kumina pääsi valtakunnallisiin televisiouutisiin.

Eteläiseltä pallonpuoliskolta koitoisin olevat kollegani katselivat Kööpenhaminan kokousta kovin eri silmin kuin minä. Heille Bolivian alkuperäiskansaan kuuluva presidentti **Evo Morales** oli sankareiden sankari, paljolti toki minullekin. Myös EU oli tovereilleni eurolinnake, joka oli paljolti vastuussa ilmastonmuutoksen aiheuttamisesta.

Kööpenhaminan kokous oli siis suuri pettymys. Ilmastotieteen tuloksilla oli tuolloin vielä vakavastikin otet-

tavissa olevia epäilijöitä, YK:n järjestelmä yksimielisyystvaatimuksineen vaikeasti toivottoman jäykältä, ja jälkikäteen arvioitiin Tanskan hoitaneen puheenjohtajatehtävänsä taitamattomasti.

Myös ns. palomuuuri globaalin pohjoisen ja etelän näkemysten välillä oli sovitamaton, mistä kirkollisten toveriäni ajatukset olivat hyvä esimerkki.

Pariisi – käännekohta vai tyhjää puhetta?

Pariisin joulukuussa 2015 pidettyyn ilmastokokoukseen, COP21:een, suuntautui myös paljon toiveita. Nyt oli kuitenkin valittu erilainen taktiikka kuin ennen. Ranska oli ollut jo pitkään aktiivinen sekä diplomatiassa että kokouksen valmistelussa.

Tällä kertaa olin jäsenenä Suomen valtion valtuuskunnassa, kiitos ministeri **Kimmo Tiilikaisen** linjauksen.

Hän oli halunnut mukaan aiempaa laajemmin kansalaisyhteiskunnan ja tutkimuksen edustajia.

Kerron pienen anekdotin. Kaulassani roikkui vaaleanpunainen osallistujatunnus, jossa luki PARTY, osapuolen eli valtion edustaja. Kun menin kirkkojen laajempaan kokoukseen, yksi minulle tuntematon osanottaja ilmoitti hieman epä kristillisen tiukkaankin sävyyn, että olin tullut väärään paikkaan.

Neuvotteluista Pariisissa vastasi ministeri ja häntä avustavat virkamiehet. Heidän asennettaan ja kestävyytään ei voi kuin kunnioittaa. Ministeri ja keskeiset neuvottelijat käytännössä asuivat konferenssipaikalla Suomen valtuuskunnan pienessä, lastulevyillä erotetussa katottomassa tilassa silloin kun eivät olleet neuvotteluissa.

Entä ne tulokset? Ja miten arvioin niitä kirkkomme ilmasto-ohjelma ja myös kansainvälisten kirkkoliittojen näkemykset linsseinäni?

Monet ovat olleet tyytymättömiä Pariisin tuloksiin. Sellaisia kannanottoja ovat esittäneet mm. useat kehitys- ja ympäristöjärjestöt. Vaikkapa varauksin WWF ja myös Greenpeace.

On totta, että valtiot eivät antaneet sitovia lupauksia päästöjen määrästä. On totta, että rahoituksen määrästä sovittiin, mutta ei tarkasti sitä, mistä se tulee. On myös totta, että valtioiden antamat lupaukset eivät vielä riitä siihen, että maapallon keskilämpötilan nousu jää alle kahden asteen esiteollisesta ajasta.

Pariisissa ei sovittu kriitikoiden mukaan juuri mitään sitovaa, ja Kiina sekä muut nopeasti kehittyvät ja vaurastuvat maat pääsivät liian helpolla.

Ymmärrän kritiikin. Näiden ympäristö- ja kehitysjärjestöjen tehtävä on toimia kirittäjinä. Niiden tulee muistuttaa ilmastonmuutoksen vakavuudesta ja tarvittavien toimenpiteiden kiireellisyydestä. Pelkkä sopimus ei riitä.

Suomen delegaatio karussa kokoustilassaan. Puhumassa ministeri Kimmo Tiilikainen.

Samankaltainen voi olla kirkonkin rooli, jos ja kun se arvioidaan tarpeelliseksi. Silloin kirkko käyttää profeetalista ääntänsä, pitää Jeremiadin ja kehottaa parannukseen.

Nyt Pariisiin ilmastokokouksen tulosten valossa näen kirkon ja kirkkojen tehtävän toisin. Twiittasin itse spontaanisti sopimuksen synnyttyä ”haleluja”!

Miksi näin?

Sitä voi kuvastaa hyvin entisen aktivistin ja nykyisen Sitran vanhemman neuvonantajan **Oras Tynkkysen** blogin maininta. ”Väittää Pariisin tuloksia arvottomiksi on kuin moittisi olympiavoittajaa siitä, ettei hän tehnyt samalla maailmanennätystä.”

Mistä Pariisissa sovittiin?

On merkittävää ja pienoinen ihme, että 195 maata solmivat Pariisissa ensimmäistä kertaa oikeudellisesti sitovan valtiosopimuksen. Sen tavoitteena on hillitä ilmastonmuutos selvästi alle kahden asteen nousun esiteollisesta ajasta ”pyrkien kohden 1,5 astetta”.

Päästövähennykset ovat toistaiseksi valtioiden itse ilmoittamia eli vapaaehtoisia. Ennen kokousta annetuilla lupauksilla maapallon keskilämpötilan nousu jäisi hieman alle kolmen asteen esiteollisesta ajasta. Pariisin ratkaisu oli hyvää taktiikka, diplomatian kotimaa Ranskan taidonnäyte, jolla vältettiin umpisolmut. Muuten ei mukaan olisi saatu vaikkapa Kiinaa tai USA:ta (presidentti **Obama** kyllä, mutta ei kongressia). Mutta, mikä tärkeää: Päästöjä aletaan laskea yleispätevästi, tallentaa julkiseen rekisteriin ja tarkastella viiden vuoden välein vuodesta 2020 alkaen. Lupauksen pienentäminen ei ole sallittua. Läpinäkyvyys ja kunnianhimon nostaminen on rakennettu järjestelmän sisään.

Pariisissa otettiin hyviä askelia ilmasto-oikeudenmukaisuuden suuntaan

Kirkoille ilmastokysymyksissä on tärkeää ilmasto-oikeudenmukaisuus. Jo tällä hetkellä ilmastonmuutoksesta kärsivät haavoittuvimmassa asemassa olevat. Heitä ovat etenkin köyhien kehitysmaiden asukkaiden enemmistö ja matalien saarivaltioiden asukkaat – sekä muu luotu. Valtava määrä ihmisiä kärsii jo nyt ilmastonmuutoksen seurauksista, kun lämpötila on nousut asteeseen verran.

Afrikassa ja useissa muissa maissa vaivaa kuivuus. Tuvalusta siirretään jo nyt pois ihmisiä nousevan veden ja lisääntyvien myrskyjen tieltä; saaren korkein vuori on viisi metriä. Suurta osaa Syyrian kriisistä on selitetty ilmastonmuutoksen aiheuttaman kuivuuden tuomilla ongelmilla.

Siksi ilmastonmuutoksen hillitsemisen lisäksi tarvitaan siihen sopeutumista. Jo teollistuneilla mailla on iso moraalinen ja myös historiallinen vastuu auttaa heikompia. Ne lupasivatkin 100 miljardin dollarin vuotuisen rahoituksen. Kiinaa ei vielä saatu rahoitukseen mukaan, mutta senkin aika koittaa. Rahoituksen lisäämistä tarkastellaan ymmärtääkseni uudelleen vuonna 2020.

Iloitsin kovasti Euroopan Unionin linjasta Pariisissa. Turhaan sitä moititaan. Unioni onnistui muodostamaan ns. korkean tavoitetasoisen ryhmän (High ambition coalition). Siinä rikas Eurooppa liittoutui uhanalaisten saarivaltioiden ja eräiden kehitysmaiden kanssa. Kirkon ja ilmasto-oikeudenmukaisuuden kannalta ratkaisu oli erinomaisen perusteltu. Mukaan saatiin myös vaurastuva Brasilia ja Yhdysvallat. Ryhmällä oli tahtoa ja vaikutusvaltaa.

Nyt kirkon tehtävä on muistuttaa siitä, että Pariisin ilmastokonsensus on käänteentekevä. Käänteentekevä kirjaimellisessa mielessä. Eli siitä seuraa käänne. Ja siitä pitää seurata käänne. Kairos hetkeä ei saa päästää karkaamaan! Sopimus on aivan uusi saavutus, josta alkaa myös uusi aika.

Juttelin Pariisissa työpaikkani naapurin, Elinkeinoelämän keskusliiton energian ja ilmaston johtavan asiantuntijan **Mikael Ohlströmin** kanssa. Hän korosti, että teollisuudelle ja bisnekselle on arvokasta saada tulevaisuutta viitoittava valtiosopimus. Nyt tiedetään, että sen mukaan mennään. Ja yritykset ottavat tällaisen vakavasti laatiessaan strategioitaan ja suunnitelmiaan.

Maaailma on muuttumassa ja yritykset, valtiot sekä yksittäiset ihmiset tekevät enenevästi sen mukaan ratkaisuja.

Ratkaisiko paavi sovun?

Jo aivan loppupuhetket olivat käsillä konferenssissa. Kahden viikon työskentelyn jälkeen ilmapiiri oli hyvä, mutta ihmiset väsyneitä. Yhdysvallat nosti esiin asian, joka estäisi sitä tulemasta mukaan sopimukseen. Jos siinä esiintyisi laillista sitovuutta ilmaiseva englannin kielen sana ”shall”, sopimus ei ikinä läpäisisi kongressin käsittelyä. Sen sijaan tarvittaisiin vähemmän sitova sana ”should”. Sen puheenjohtaja, ulkoministeri **Laurent Fabian** nuijikin pöytään epäoleellisena käänös- virheen korjauksena. Mutta tuona aikana Nicaragua oli päättänyt sanoutua irti riittämättömänä pitämästään sopimuksesta. Vahva huhu kertoi, että tuolloin paavi **Franciscus** kilautti kaverille, eli soitti Nicaraguan presidentti **Daniel Ortegalle**. Puhelu auttoi, ja sopimus syntyi. (Huhu toistuu kansainvälisessä mediassa, mm. BBC:llä ja Washington Postissa.)

Arkkipiispa, ilmastoprofessori ja toivon merkki

Arkkipiispa **Kari Mäkinen** keskusteli viime kesänä Kouvolassa kirkkopöydällä akatemiaprofessori ja ilmakehä- tutkija **Markku Kulmalan** kanssa puolentoista tunnin tilaisuudessa. Lopuksi heitä pyydettiin muotoilemaan yhteisen sanoma Pariisin ilmastokokouksen. Se oli sisällöltään: ”Antakaa toivon viesti!” Sellainen sieltä tuli.

Kirkon tehtävä Pariisin jälkeen on olla tuomassa toivon viestiä. Käänne on jo alkanut ja sitä kannattaa ja tulee pitää yllä. Tämä ihmeellinen elämä ja koko luomakunta ovat sen arvoisia.

● ILKKA SIPILÄINEN

Kirjoittaja on helsinkiläinen rovasti, joka toimii Kirkkohallituksessa apulaisjohtajana (m.a.). Hän on kirkollinen yhteiskunnan ja kestävän kehityksen asiantuntija. Sipiläinen osallistui Pariisissa pidettyyn YK:n ilmastokokoukseen Suomen delegaation jäsenenä.

Lepralähetyks taistelee vaikeaa tautia vastaan

– Jeesuksen esimerkki innoittaa meitä, sanoo Suomen Lepralähetyksen sihteeri Ritva Pohti.

Diakonissa, psykiatrian erikoissairaanhoidossa ja Lontoossa kättilöksi opiskellut Ritva Pohti on silminnähdyn innostunut eläkepäivien työstään.

Työn mahdollistamiseksi yhdistys tiedottaa sairaudesta, sen hoidosta ja sairastuneiden muista tarpeista sekä etsii työntekijöitä ja lyhytaikaisia vapaaehtoisia lähinnä Nepaliin.

Lepratyöstä käydään kertomassa etupäässä seurakunnissa, terveydenalan oppilaitoksissa ja kouluissa.

Pohti iloitsee lepratyön kristillisistä juurista. Luostarit tarjosivat varhain turvaa ja jo 1300-luvulla hoitoa tautiin sai Viipurin Maria Magdaleena hospitaalissa ja sittemmin Turun Pyhän Yrjänän hospitaalissa sekä Seilin saarella.

– Nykyisin suurin osa potilaisista elää kolmannen maailman maissa, Pohti kertoo.

Kansainvälinen Lepralähetyks syntyi vuonna 1874, kun joukko irlantilaisia kristittyjä ryhtyi tukemaan opettaja Wellesley Baileyn työtä Intian Punjabissa.

Tänään Kansainvälisellä lepralähetyksellä on sairaaloita, klinikoita ja ammattikouluja. Tutkimus- ja vaikuttamistyö on myös oleellista työskä.

– Pyritään muuttamaan syrjiviä lakeja, asetuksia ja käytäntöjä, Pohti kuvaa.

Kansainvälistä yhteistyötä

Suomen lepralähetyks tekee yhteistyötä Kansainvälisen lepralähetyksen ja paikallisten viranomaisten kanssa.

Parhaillaan osallistutaan projektiin Afrikassa, Kongon demokraattisessa tasavallassa, Etelä-Kivun maakunnassa. Terveydenhuollon ammattilainen hyppää siellä moottoripyörän selkään, vierailee sairastuneiden ja sairauden vammauttamien kodeissa ja auttaa uusien tapausten tunnistamisessa.

– Koko yhteisö otetaan mukaan

hoitoon. Näin suitsitaan sairauden aiheuttamia ennakkoluuloja ja pelkoja, Pohti valottaa.

Yhteistyö terveysasemien kanssa, lepratietouden lisääminen ja kurssit taudin erityisongelmien hoitamisessa kuuluvat myös projektin työnkuvaan.

Kaivojen ja polttopuiden puute sekä huonot saniteettiolot koettelevat yhteisöjä projektialueella. Lapsilla ei ole syntymätodistuksia eikä kaikilla mahdollisuutta koulunkäyntiin ja ammatinhankintaan.

– Kun leprapotilaan lapsi pääsee ammattikouluun, hänen itsetuntonsa kohoaa, Pohti korostaa.

Moni salaa taudin

Basillin aiheuttamaa lepra kutsuttiin aikaisemmin pitaaliksi, ja joku muistaa taudin Raamatun kertomuksesta.

Lepra esiintyy eniten köyhillä, tiheästi asutuilla alueilla, joissa ihmisten vastustuskyky sairauksia vastaan on heikko.

Ensioireita ovat ihottumat, jäsenpuutuminen, hermotulehdukset ja tunnon häviäminen hermovaurion myötä. Kaikki eivät vammaudu, mutta haavatulehdukset käsissä ja jaloissa

saattavat aiheuttaa sormien ja varpaiden menetyksiä.

Melkein aina syntyneet hermovauriot ovat pysyviä ja aiheuttavat virheasentoja ja tunnottomuutta.

Lepra tarttuu todennäköisesti pisaratartuntana. Suojarokotetta ei vielä ole, mutta mitä aikaisemmin tauti todetaan, sen paremmat ovat toiveet tervehtymisestä.

Tarkkaa sairastuneiden määrää ei tiedetä. Taudin tunnistaminen on vaikeaa ja moni salaa taudin eristetyksi tulemisen pelosta. Uusia tapauksia tunnistetaan vuosittain noin 250 000.

Varhaisessa vaiheessa saadut antibiootit, niin sanottu kolmilääkehoito tuhoaa bakteerit ja potilas parantuu täysin. Kolmilääkehoito otettiin käyttöön vuonna 1982, ja sen avulla parantuneita on noin 15–20 miljoonaa.

– Hermovauriot saattavat silti olla ihmisessä koko loppuelämän, Ritva Pohti huomauttaa.

● LEA TAIVALSAARI

Täytyykö Jumalaa muistuttaa asioista?

Apua. Tehtävänä valmistaa esirukous yhteisvastuusemessuun.

Otan esiin sodan Syyriassa ja Lähi-idän levottomuudet. Muistan kansojen johtajia ja kärsiviä ihmisiä.

Kerron Jumalalle kotinsa menettäneistä perheistä. Muistutan häntä kärsivistä lapsista. Pyydän häntä auttamaan, johdattamaan, siunaamaan, ja niin edelleen.

Näin tulen rukoilemaan. Mutta pääni on täynnä kysymyksiä. Miksi muistutamme Jumalaa sellaisesta, minkä hän tietää muutenkin aivan hyvin? Miksi hänelle luetellaan maailman hädät, kun hän näkee ne itsekin?

Ja miksi anelemme häntä auttamaan? Hänhän on hyvä, itse rakkaus, joten toki hän haluaa auttaa pyytämättäkin. Miksi siis erikseen pyydämme hänen apuaan sinne ja tänne?

Päätäni sekoittaa sekin, että jokaisessa kirkossa esirukoillaan samojen asioiden puolesta. Saarnassa pappi saattaa kehottaa ihmisiä rukoilemaan vielä kirkon jälkeenkin. Muistakaa iltarukouksissanne hallitusta, piispoja, seurakunta ja kärsiviä.

Miten maailman ongelmat paranevat sillä, että mahdollisimman moni puhuu niistä Jumalalle? Onko esirukous jonkinlaista äänestämistä? Yritetään saada kokoon riittävän monta rukousäänestyslipuketta. Vasta sitten Taivaan Herra reagoi.

Esirukous on tosi kummallista puuhaa. Joskus se kuulostaa minusta suorastaan pakanalliselta, anteeksi vain. Jumalaa maanitellaan ja taivutellaan. Häntä patistellaan tehtäviinsä kuin unista laiskuria. Herää auttamaan!

Älkää vastatko näihin kysymyksiin sanomalla, että esirukouksen tarkoitus on muuttaa rukoilijaa. Se kun ei ole esirukouksen tarkoitus.

Meditoiva rukous rakentaa minun jumalasuhtetani. Se avaa kanavan minun ja Jumalan välille. Se

auttaa minua näkemään ihmisten hädän ja se saa minut toimimaan.

Esirukous on toisenlaista. Se kohdistuu niihin, joiden puolesta rukoillaan. Se ei ole selfterapiaa vaan muiden auttamista.

Tämä näkyy jo esirukouksen sanamuodoista. Niissä pyydetään Jumalaa auttamaan muita ihmisiä. Idea on, että esirukous saa jotenkin Jumalan liikkeelle.

Miksi siis pyytelemme hyvää Jumalaa sellaiseen, mihin hänen pitäisi ryhtyä pyytämättäkin? Tätä en ymmärrä. Siksi esirukouksen valmistelu on melkoista rimpuilua minulle.

En ole ainoa, joka kipuilee tämän asian kanssa. Silti on kummallista, ettei näitä ongelmia juurikaan käsitellä hengellisessä opetuksessa.

Ne ohitetaan klassisella jokerivastauksella. Emme ymmärrä esirukousta, mutta rukoilemme silti, koska Jeesus käski niin.

Oikea vastaus, vaikka ei olekaan mikään vastaus. Nyt jäämme kysymään, miksi Jeesus käski esirukoilemaan.

Vaikea vaikea kysymys. Yksi niistä, joiden takia jumalanpalveluksemme eivät avaudu ulkopuolisille. Niissä kun on monta arvoitusta meille ammattilaisillekin.

Sijaisperheet kotouttavat alaikäisiä turvapaikan- hakijoita Saksassa

Saksan diakonian kattojärjestö *Diakonie Deutschland* käynnisti vuoden alussa hankkeen, jossa maahan ilman huoltajaa tulleita pakolaislapsia ja -nuoria välitetään sijaisperheisiin. Yhteistyössä maan perheministeriön *Bundesministerium für Familie, Senioren, Frauen und Jugendin* kanssa toteutettavaan hankkeeseen on ilmoittautunut jo noin 45 erilaista diakonista järjestöä joka puolelta Saksaa.

– Perheisiin sijoittamisella on monta etua, mutta tärkein niistä lienee kotoutumisen nopeutuminen, Diakonie Deutschlandin sosiaalipoliittisen osaston johtaja **Maria Loheide** sanoo.

Kattojärjestö *Bundesfachverband unbegleitete minderjährige Flüchtlinge* arvioi Saksasta löytyvän jopa noin 45 000 alaikäistä turvapaikanhakijaa ilman huoltajaa, joten heidän asioidensa järjestäminen näyttäytyy tärkeänä kysymyksenä. Järjestö kiinnitti julkista huomiota muun muassa siihen, että alaikäisten turvapaikanhakijoiden määrä kaksinkertaistui vuonna 2015 sitä edeltävään vuoteen verrattuna.

Yleisen käytännön mukaan ilman huoltajaa jääneet tai kykenemättömän huoltajan vastuulle jääneet alaikäiset ohjataan ensin nuorisotoimiston, Jugendamtin, piiriin.

Tämä taas ohjaa lapset ja nuoret eteenpäin esimerkiksi lasten- tai nuorisokoteihin, asumisyhteisöihin tai sijaisperheisiin. Diakonie Deutschland taas on vahva toimija käytännön sosiaali- ja hoitotyön kentällä. Siihen kuuluu niin päiväkotia, lastenkoteja kuin nuorisokotejakin. Lisäksi se ylläpitää erilaisia neuvontapalveluja ja sosiaaliasemia. Kaikkiaan sen piirissä työskentelee jopa noin 470 000 henki-

lää ja lisäksi suunnilleen 700 000 vapaaehtoisen joukko.

Yhteiselo onnistuu, kun perheitä tuetaan

– Diakonian lapsi- ja nuorisotyö voi hyödyntää pitkää kokemusta ja sen aikana muodostuneita kontakteja sijaisperheiden etsimisessä, Maria Lohaide toteaa.

Hän kertoo onnistuneesta esimerkiksi, jossa diakoniyhdistys *Diakonieverbund Schweicheln e.V.* Nordrhein-Westfalenin osavaltiossa järjesti siihen kuuluvan neuvontapisteen *Evangelisches Clearing Hausin* kautta Afrikan Malista lähtöisin olevan **Yacouban Bucknallien** perheeseen Münsteriin.

Yacouban sijaisäiti **Petra Bucknall** pitää tehtävänsä palkitsevana, mutta vaativana. Yacouballa riittää opittavaa; saksan kielen oppiminen teettää työtä ja monet arkiset asiat ovat Saksassa toisin kuin Malissa. Totuttelua vaati muun muassa se, että Saksassa myös miesten ja poikien pitää osallistua taloustöihin kotona ja, että myös naiset voivat liikkua polkupyörällä ja ajaa autoa. Saksan kieltä Yacouba opettelee koulun pakolaisille perustetulla erityisluokalla ja petraa taitojaan edelleen kansalaisopiston kurssilla kahtena päivänä koulun jälkeen.

Yacouba oli jo 17-vuotias Bucknalleille muuttaessaan. Suurin osa alaikäisistä ilman huoltajaa Saksaan tulleista turvapaikanhakijoista onkin jo puberteetti-ikänsä saavuttaneita nuoria. He tarvitsevat ennen kaikkea turvallisten aikuisten opastusta tiellään aikuisuuteen vielä vieraassa uudessa kotimaassa. Monet kamppailevat myös posttraumaattisten reaktioiden kanssa, jotka johtuvat pakomatkan aikaisista koettelemuksista.

– Onneksi sosiaalialan ammattilaiset tukevat ja neuvovat meitä säännöllisin kotikäynnein. Me emme ole yksin, Bucknall sanoo.

Projektin kulmakiviin kuuluukin perheiden jatkuva tukeminen kasvatukseen ja kulttuurien väliseen kanssakäymiseen liittyvissä kysymyksissä. Perheisiin järjestetään tarpeen vaatiessa jopa tulkkeja. Perheiden taas odotetaan tietysti tukevan uuden tulokkaan saksan kielen oppimista. Lisäksi ne huolehtivat koulunkäynnin, vapaaajan vieton ja muiden arkisten asioiden kuten lääkäriillä käyntien järjestämisestä.

Ennemmin isäntäperhe kuin sijaisperhe

– Oikeastaan olisi osuvampaa puhua isäntäperheistä kuin sijaisperheistä, kun tarkoitetaan perheitä, jotka avavat kotinsa täysi-ikäisyyttä lähestyville pakolaisnuorille, Lohaide toteaa.

Nuoret eivät enää kaipa äiti- tai isärahamoa samalla tavoin kuin pienemmät lapset, vaan tarvitsevat opastusta ja tukea sekä myös perheen tuomaa sosiaalista verkostoa. Ihannetapauksessa isäntäperheestä löytyy muita nuoria, jotka ovat valmiita ottamaan pakolaisnuoren mukaan omiin me-

Diakonie Deutschlandin sosiaalipoliittisen osaston johtaja Maria Loheide oli mukana ideoimassa projektia ilman huoltajaa maahan tulleiden pakolaislasten ja -nuorten perhesijoitukseksi alusta saakka.

noihinsa. Näin kotoutuminen nopeutuu ja turvapaikanhakija tottuu maan tavoille vaivattomammin.

– Meillä pitkään asunut saman ikäinen poika **Imran** pyytää Yacouban usein mukaansa, kun lähtee ulos kave-reita tapaamaan, **Petra Bucknall** kertoo.

Onkin tärkeää, että koko perhe hyväksyy turvapaikanhakijan keskuuteensa. Sijoitusprosessi alkaa mahdollisen tulevan perheen ja alaikäisen turvapaikanhakijan toisiinsa tutustuttamisella. Sen aikana kysytään myös perheen omien lasten ja siinä mahdollisesti asuvien toisten kasvattilasten mielipidettä uuden tulokkaan ottamiseen.

Perhesijoituksen pitää toki olla myös turvapaikanhakijan itsensä toivomus, jotta se onnistuu. Lapsille ja nuorille tarjotaan myös muita vaihtoehtoja. Loheiden mukaan perhesijoitus kuitenkin miellyttää monia, koska nämä ovat yleensä tottuneet asu-

maan isoissa perheyhteisöissä. Monet Saksaan tulleista alaikäisistä turvapaikanhakijoista pitävät pitkästä matkasta huolimatta paljon yhteyttä kotimaahan jääneisiin vanhempiinsa ja muihin sukulaisiin kännykän ja tietokoneen avulla.

Biologiset vanhemmat kuuluvat usein kuvioon

– Jos nuorella on perhe kotimaassa, niin kannattaa valmistautua siihen, että se kuuluu kuvioon, Loheide toteaa.

Perheiden kannattaa valmistautua myös siihen, että ne nuoret, joilla on toimiva yhteys vanhempiinsa kotimaassa, kääntyvät usein ainakin alkuun ensisijaisesti näiden puoleen huollineen ja murheineen. Koti-ikäväkin voi vaivata pakopäätöksestä huolimatta. Toki joukkoon mahtuu myös vanhempiensa pakomatalla menettäneitä lapsia ja nuoria, joilta vanhat tukiverkostot puuttuvat.

Myös adoptio on periaatteessa mahdollinen, jos myös lapsi tai nuori sekä tämän mahdollinen biologinen perhe sitä myös haluavat. Loheide painottaa, että näitä tapauksia kuitenkin tutkitaan aina erityisen tarkkaan, koska ne tuovat velvoittavia oikeudellisia järjestelyjä mukanaan. Hänen tietojensa mukaan joitakin Saksaan aikaisemmin tulleista pakolaislapsista on adoptoitu, mutta näistä yksittäisistä tapauksista ei voida vetää mitään yleisiä johtopäätöksiä.

Toistaiseksi Saksan diakonia jatkaa projektin eteenpäinviemistä tavoitteenaan mahdollisimman hyvien olojen järjestäminen kaikille maahan ilman huoltajaa päätyneille alaikäisille turvapaikanhakijoille.

– Heille kuuluu sama tuki ja turva kuin kaikille muillekin lapsille ja nuorille, diakoniajohtaja muistuttaa.

● EEVA BODE

Yhden totuuden pakolaisuus

”Afganistanilaiset ovat elintasopakolaisia”, lausui Afganistaniin akreditoitu lähettiläämme. Perusteluna oli, etteivät köyhät ja todellisessa avun tarpeessa olevat pääse pakolaisiksi. Afgaanit ovat siis elintasopakolaisia, koska he ovat lähteneet pakoon lähtömaassa ollutta korkeaa elintasoaan tullakseen täällä toimeen toimeentulotuen suuruisella vastaanotto-rahalla. Tämä elintasopakolaisuuden määritelmä pyöräyttää käsitemaailman ympäri: eivätkö ne 600 tuhatta Suomen alkutuotannosta vapautunutta Ruotsiin 1960- ja 70-luvulla muuttanutta olleetkaan elintasopakolaisia?

”Miksi tänne tulee nuoria miehiä? Miksi he eivät ole puolustamassa maataan aseina?” Tämän kysymyksen kuulee nuorelta kansallismieliseltä. Moottoripyörän takapenkiltä ammuttu luoti-suihku katkaisi kansainvälisen tason urheilijan uran. Hän ihmettelee, ketä hänen pitäisi ampua ja miten ampu-minen toisi rauhan ja turvallisuuden. Nytkin ammutaan varmuuden vuoksi ketä tahansa toisen ajatussuunnan edustajaksi epäiltyä. Valtion edustus-asun (verryttelypuvun) kantaminen on joillekin riittävä syy tappaa.

”Kaikki maahantulijat ovat raiskaajia.” Hätämajoitusyksikössämme on ”varman tiedon mukaan” kivitetty kuoliaaksi nainen, koska häneltä tuli lapsivesi ja hän oli siksi saastainen. ”Varma tieto” on ”totta”, koska se vahvistaa väitettä, jonka mukaan naista ei kunnioiteta muslimiyhteisössä. Tä-laista väestönkasvun rajoitustapaa ei tunneta turvapaikanhakijoiden keskuudessa edes lähtömaassa.

Turvapaikanhakijalla on älykän-nykkä. Hän on paheksuttavan taitava käyttämään laitettaan eikä salaa sitä. Yhteydet kotiseudulle jääneisiin ja toisissa vokeissa asustaviin toimi-vat. Kääntäjäohjelma saadaan puhu-maan sekunneissa. Hänen ulkoasus-taan puuttuu avun tarpeessa olevan nuhrisuus. Joillakin on nähty olevan omaa rahaa. Tällaiset piirteet ovat pa-kolaiselle sopimattomia, sillä turva-paikanhakijan tulee olla, köyhä, nöyrä

ja nuhjaantunut mutta (entisajan dia-konissasta poiketen) perheellinen.

Turvapaikanhakijan totuus on odotus. Tieto hakemuksen käsittely-ajasta on herran kukkarossa. Sitä en-nen odotetaan terveystarkastuksia, oppitunteja, uutisia kotoa, lupaa teh-dä työtä ja vastaanottorahan jakopäi-vää sekä oman perheen saamista tur-vaan. Erityisen tärkeinä koetaan kon-taktit paikallisiin ihmisiin, jotka va-paaehtoisina ottavat vieraakseen. Ko-toutuminen merkitsee tärkeiksi koet-tujen ihmisten läheisyyttä.

Poukkoilevaa päätöksentekoa

Yksilön totuus saa joidenkin päättäjien mielestä poiketa kollektiivisesta ja ol-la oikeampi. Ennen hätäkeskuksen toi-minnan aloittamista yksimielisen pe-riaatekeskustelun jälkeen kaksi luotta-mushenkilöä lähetti sähköpostin Maa-hanmuuttovirastoon. Viestin mukaan periaatepäätöstä ei olisi saanut laittaa toimeksi! Muodostin oman totuuteni ja vuokrasin leirikeskuksen palveluineen Maahanmuuttovirastolle määräajak-si; olihan markkinointi ja sen mukai-nen sopimusten tekeminen osa tavallis-ta työnkuvaani. Toki asiasta syntyi vie-lä yksimielinen kollektiivinen päätös ja sittemmin vastustajatkin ovat olleet va-paaehtoisina ja auttaneet paljon.

Virkaehtosopimus tuntee määräai-kaisen palkankorotuksen. Kysyin koro-tusta, koska hätämajoituksen johtami-nen tuntui vaativalta ja vastuul-

litemalta työltä kuin tavanomainen diakoniatyö. Ruoka-ajatkain jäivät väliin kiireen vuoksi ja painoni tippui 5 kiloa kuukaudessa. Ensimmäinen vastaus oli: ”Olet itse halunnut tehdä tätä työtä ja kaiken lisäksi pidät työstäsi: et saa pal-kankorotusta.” Toisella kysymisellä an-teliaisuutta löytyi, mutta tason piti jää-dä alhaisemmaksi kuin toisen operaat-torin yhtä suuren vastaanottokeskus-en johtajalla, koska ”kirkolla on kaikis-sa muissakin viroissa huonommat pal-kat kuin muualla yhteiskunnassa”. Lisä-perusteen mukaan palkkauksen ei tule sotkea palkkahierarkiaa. Tähän kes-kusteluun vastattiin myös kurinpitomenettelyn käynnistämällä. En olisi saanut panna toimeen kirkkoneuvos-ton päätöstä eli perustaa hätämajoitus-keskusta! – Luottamushenkilöiltä vaa-dittaisiin selkeää ajattelua ja selkärän-kaa äänekkään vähemmistön epädemo-kraattisia pyrkimyksiä vastaan.

Toisen luokan väkeä ja ihmeellistä byrokratiaa

Pakolaisuutta yritetään ratkaista rajoittavilla taloudellisilla päätöksil-lä. Ne kohdistuvat tietenkin pakolais-ten etuuksiin. Niiden vaikutus saattaa vielä yllättää, sillä etuuksia rajoittavil-la toimilla luodaan toisen luokan vä-keä. Samanarvoisuus ja tasa-arvoinen kohtelu kuuluvat hyvinvointiyhteis-

Veikko Arvonen

kunnan historiaan: ihmisiin voidaan asennoitua täst'edes eri tavoin lähtömaan, uskonnon, ihonvärin tai minä tahansa henkilöön liittyvän ominaisuuden perusteella. Kun eriarvoisuuden pää on avattu, missä kulkee raja? Siis mikä uhkaa yhteiskuntaamme?

Maahan tulleilla on tietenkin erikoisia tapoja. Jotkut pitävät jopa rukoushetkiä! Kun seuraa läheltä turvapaikanhakijoiden elämää, joutuu kohtaamaan oman yhteiskuntamme kummallisuuksia. Miksi turvapaikanhakija saa tehdä työtä vasta kolmen kuukauden (tai kuuden kuukauden) kuluttua maahantulosta? Miksi turvapaikanhakija ei saa tehdä ruokaa keskuksen keittiössä? Miksi hygieniakortin suorittamiseen tarvitaan henkilötunnus, jota ei saa ennen myönteistä oleskelupäättöstä? Miksi röntgeniin tarvitaan tulkki vaikka saattaja vakuuttaa, ettei kuvattava mies ole raskaana?

Olemme tottuneet, että virkamies ratkaisee asiat niiden vireilletulojärjestyksessä, mutta miten perustuslain tasavertaisuus toteutuu, kun irakilaisien päätöksillä näyttää olevan suurin kiire? Voiko työstä kieltäytyä sillä perusteella, että on rasisti? Miten keskusrikospoliisin ylikomisario voi nimittää kaikkia viime vuoden turvapaikanhakijoita laittomiksi maahanmuuttajiksi esitelmässään vastaanottokeskuksen johtajille, vaikka laki määrittelee turvapaikanhakijan statuksen? Miksi 40 vuoden ajan tuhatta miestä majoittaneille tiloille täytyisi tehdä rakennuskaavan laadinnan alussa vaadittava suunnittelutarvehakemus, ennen kuin tilat voivat toimia vastaanottokeskuksena? Toki meilläkin monen asian lopputuloksen ratkaisee, ins'Allah, kohdalle sattunut virkailija.

Veikko Arvonen

● UNTO MIKKONEN
Diakoni, sosionomi YAMK
Hätämajoituskuskuksen johtaja

Keuruun seurakunta ylläpitää hätämajoitusyksikköä 100 henkilölle Isohiekkan leirikeskuksesta 29.9.2015–15.4.2016 välisenä aikana. Kuusi palohälytystä, kaksi viemäripumpun ylärajahälytystä, 47 invavahälytystä, kaksi vapaaehtoista palautusta kotimaahan. Keskus työllistää 16 ihmistä.

Ois kiva saada juttuseuraa

– kokemuksia Helsingin Kalliossa asuvien ikääntyneiden yksinäisyydestä ja syrjäytymisestä

Diakonia-ammattikorkeakoulun terveydenhoitajaopiskelija Veera Turula-Widerholm selvitti opinnäytetyössään, löytyykö vanhusten yksinäisyydelle ja syrjäytymiselle ominaispiirteitä. Opinnäytetyössä haluttiin kuulla Kalliossa asuvien vanhusten omia kokemuksia aiheesta. Opinnäytetyössä haastateltiin kolmea Helsingin Kalliossa yksin asuvaa 75–90-vuotiasta. Aineistoa kerättiin myös osallistuvalla havainnoinnilla. Opinnäytetyö toteutettiin yhteistyössä Helsingin Diakonissalaitoksen Seniori-Vamos-palveluiden kanssa.

Ikääntyneiden yksinäisyyden ja syrjäytymisen taustaa

Ikääntyneiden yksinäisyyden syyt löytyvät muun muassa sosiaalisen verkoston kaventumisesta ja ihmisten heikentyneestä toimintakyvystä. Myös yhteiskunnan asenteet ikääntyneitä kohtaan vaikuttavat kokemukseen yksinäisyydestä. Syrjäytymistä aiheuttavat tekijät voidaan jakaa neljään osaluokkaan: ikään liittyvät ominaispiirteet, kasautuvat haitat ja huonot olosuhteet, yhteisön ominaispiirteet sekä ikäsyrjintä.

Helsingissä asuu noin 100 000 yli 65-vuotiasta, ja uuden väestöennusteen mukaan luku kasvaa 17 000 hengellä tällä vuosikymmenellä. Samaan aikaan Suomen väestön demografinen huoltosuhde heikkenee, mikä vaikuttaa siihen, että hyvinvointipalveluja tuotetaan tulevaisuudessa pienemmällä määrällä työssäkäyviä. Eurooppalaisessa ToOLS-vertailututkimuksessa haastateltiin ikääntyneitä kaupunkilaisia kolmessatoista EU-maassa. Ikääntyneiltä kysyttiin heidän hoitotoiveitaan ja kokemuksiaan sekä kartoitettiin tukiverkostoja. Helsingissä 29 prosentilla vastaajista ei ollut ketään auttajaa, Vantaalla vastaava luku oli 26 prosenttia ja Espoossa 24 prosenttia.

Suomi on mukana Eurooppa 2020 -ohjelmassa, jossa on asetettu tavoitteeksi, että syrjäytymisvaarassa elävien ihmisten määrä vähenisi Suomessa 100 000 henkilöllä vuoteen 2020 men-

nessä. Jokainen tilastomerkintä on ainutkertainen ihminen omine tarpeineen ja toiveineen. Ikääntyneiden palvelut tulisi pystyä räätälöimään entistä tehokkaammin ja yksilöllisemmin ja ikääntyneitä tulisi huomioida kaikessa toiminnassa niin, että heillä on aidosti mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa.

Elämää Kalliossa

Haastateltavat toivat esille terveydentilan heikkenemisen vaikutukset omaan elämäänsä. Terveysasiat huolestuttivat, ja esiin nousi erityisesti liikkumiskyvyn merkitys osallisuuden mahdollistajana. Vaikka palvelut sijaitsivat lähellä, Kalliossa liikkumisessa oli haasteita, koska korkeuserot ovat suuria. Haastateltavat pohivat myös sitä, etteivät uskalla lähteä asioita hoitamaan, koska ei ole penkkejä, mihin pysähtyä levähtämään.

Ei oo enää penkkejä kirkon eessä... siihen oli hyvä istahtaa.

Haastateltavat eivät suoraan myöntäneet kohdanneensa ikäsyrjintää, vaan tämä tuli ilmi sivulauseissa. Havainnointi ikäsyrjinnästä kiteytyi ikääntyneen kanssa sairaalakäynnillä, kun haastateltava kävi tiedustelemassa jonotusaikaa nuorelta mieslääkäriltä: ”Meillä on tärkeämpiä ihmisiä hoitettavana, istukaa ja odottakaa!”

Toimeentulon niukkuutta haastateltavat eivät pohtineet paljon, tai pohdinta liittyi lähinnä asumisen suuriin kustannuksiin yksin eläessä. Haasta-

teltavat kertoivat, että Kallio on ollut heille turvallinen paikka asua. Toisaalta haastateluista nousi esiin pelkoa ”narkomaaneja, varkaita ja huijareita” kohtaan. Haastateluista kävi ilmi turvallisuuden tunteen tärkeys ja se, miten yhteisö voi omalta osaltaan vaikuttaa tämän tunteen lisääntymiseen.

Haastateltavat kokivat, että Kalliossa on tarpeeksi palveluita. Yksi haastateltavista kertoi naapuruston ystäväpiiristä, joka on vuosikautia tehnyt yhdessä asioita. He käyvät muun muassa Kallion kirjaston ja Seniori-Vamoksen järjestämissä Päiväkinonäytöksissä, ja elokuvan jälkeen voivat piipahtaa kahvillekin. Ystäväpiiri auttaa myös, jos naapuri ei pääse esimerkiksi kauppaan. Helsingin Sanomat luetaan vuorotellen, ja jos lehti ei kolahdakaan luukusta, voi olla, että ystävällä onkin joku hätä.

Haastateltavat kaipasivat ystävyysden ja perheen tuomaa tukea ja turvaa. Läheisten käyntejä odotettiin ja erityisesti lapsenlapsista kerrottiin tarinoita. Toisaalta kaikilla haastateltaville ei ollut sukulaisia enää elossa tai yhteys oli katkennut vuosien saatossa. Toiset haastateltavista eivät halunneet puhua yksinäisyydestä, toisille siitä puhuminen oli ilmiselvästi terapeutin kokemus.

Ei niitä ystäviä ole joo... Tuola minä oon käynyt yksin kaupungilla kävelemässä.... Onhan se joskus iltasella... Ajatellu että ostas television...

Voimavaroja osallisuudesta ja arjen yhteisvastausta

Mitä ajattelemme ikääntyneistä ja ikääntymisestä? Vielä oleellisempaa on, kuinka ikääntyneet näkevät itse itsensä. Haastateltavat kokivat ikääntymisen positiivisena asiana, ja fyysisen toimintakyvyn heikkenemisestä huolimatta he kokivat kuitenkin mielen- sä olevan nuori ja tarmokas. He olivat

onnellisia voidessaan yhä itse siivota ja kantaa matot parvekkeelle.

En oo vielä vanha, ku mää oon vasta vajaa yheksänkymmentä!

Ikääntyneiden näkemyksiä ja elämäkokemuksia tulisi hyödyntää enemmän palveluiden kehittämisessä ja päätöksenteossa. Ikääntyneet voisivat kehittää oman elinympäristönsä esteettömyyttä sekä sosiaalista osallisuutta. Yksinäisyyttä ja syrjäytymistä voitaisiin ehkäistä ottamalla yhdessä vastuuta ikääntyneiden hyvinvoinnista. Tervehdys rapussa tai voinnin kysyminen naapurilta ei vie aikaa, mutta voi olla ikääntyneelle päivän koho-kohta. Tämä on arjen yhteisvastuuta.

● VEERA TURULA-WIDERHOLM

Terveystieteiden tutkimuskeskuksen johtaja

● EEVA KIVELÄ

Th, sh, TtM, lehtori
Diakonia-ammattikorkeakoulu

Lähteet:

Manninen, Asta 2014. Väestön ikääntyminen haastaa hyvinvointiyhteiskunnan. Helsingin kaupungin tietokeskuksen Kvartti-julkaisu 3/2014, 6–13.

Niska, Ari 2014. Onko iäkkäillä helsinkiläisillä auttajia? Helsingin kaupungin tietokeskuksen Kvartti-julkaisu 3/2014, 21–31.

Phillipson, Chris & Sharf, Thomas 2004. The impact of government policy on social exclusion among older people. Office of the Deputy Prime Minister.

Sosiaali- ja terveysministeriö 2014. Laatusuositus hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi. Sosiaali- ja terveysministeriön esite. Helsinki 2014.

Turula-Widerholm, Veera. 2015. "KUULE, YKSIN EI OO KIVA ENNÄÄ!": Helsingin Kalliossa asuvien vanhusten kokemuksia syrjäytymisestä ja yksinäisyydestä. Diakonia-ammattikorkeakoulu.

Uotila, Hanna 2011. Vanhuus ja yksinäisyys. Tutkimus iäkkäiden ihmisten yksinäisyyskokemuksista, niiden merkityksistä ja tulkinnoista. Tampereen Yliopisto. Terveystieteiden yksikkö. Akateeminen väitöskirja.

Valtiovarainministeriö 2013. Eurooppa 2020-strategia. Suomen kansallinen ohjelma. Valtiovarainministeriön julkaisu 10a/2013.

Vuori, Pekka 2014. Eläkeikäisen väestön kehitys Helsingissä. Helsingin kaupungin tietokeskuksen Kvartti-julkaisu 3/2014, 14–19.

Ikäinstituutti järjestää kaksi kampanjaa ikäihmisille

Ensimmäinen Elämäntaidot esiin -kampanja starttasi helmikuussa ystävänpäivänä. Kampanjan tavoitteena on tehdä näkyväksi iäkkäiden ihmisten elämäkokemusta ja mielen hyvinvoinnin taitoja.

Vinkkivihko keskustelujen tueksi on tästä:

<http://www.ikainstituutti.fi/binary/file/-/id/1/fid/710>

tai tilattavissa kampanjan verkkosivuilta

https://www.lyyti.fi/group/elamantaidonevaat_tilauslomake.

Kampanjasta kerätään iäkkäiden elämäntaitoja

facebookissa, meilitse ja postitse.

Kampanjan sivut löydät täältä:

<http://www.ikainstituutti.fi/kampanjat/elamantaidot+esiin+kampanja/>

Tule mukaan

#elamantaidotesiin

Elämäntaidot esiin -kampanjaan 2016!

Iän myötä kertyneet elämäntaidot ovat arvokas voimavara – tunteita, valintoja ja oivalluksia, ajatuksia ja tekoja, joista voi ammentaa mielen hyvinvointia.

Elämäntaidot esiin -kampanja 14.2.–14.4.2016 haastaa iäkkäät pohtimaan omaa elämäkokemusta. Mikä elämäntaito tarjoaa **iloa, voimaa tai mielekkyyttä** ikääntyessä?

www elamantaidotesiin.fi
@ elamantaidotesiin@ikainstituutti.fi
f Elämäntaidot esiin -kampanja
✉ Elämäntaidot esiin/ikainstituutti
Jämsänkatu 2, 00520 HKI

Osallistu kampanjaan

Jakamalla omia tai läheisiltä iäkkäiltä kerättyjä elämäntaitoja kampanjan facebook-sivulla tai lähettämällä postia Ikainstituuttiin. Osallistujien kesken arvotaan palkintoja!

Järjestämällä yhteisöissäsi tapahtuma tai keskustelu maksuttoman Elämäntaidot esiin -vinkkivihkon tuella.

 Ikäinstituutti
Elämäntaidon eväät -hanke

Ikäinstituutin Elämäntaidon eväät -hankkeen (RAY 2015–2017) tavoitteena on vahvistaa ja nostaa esille ikäihmisten mielen hyvinvointia ja elämäntaitoja. Hanke kuuluu Eloisa ikä -avustusohjelmaan.

Esteet näkyviksi

HARRI NIEMINEN (TOIM.),
ANTTI KIVIJÄRVI (TOIM.),
KRISTIINA TOIVIKKO:
KIERTOTEITÄ. MAAHAN
MUUTTANEET NUORET YHTEIS-
KUNNALLISTEN ESTEIDEN EDESSÄ
INTO 2015

Kirja on kantaa ottava raportti Suomen Pakolaisavun Kurvi-projektista vuosilta 2012–2015. Suomen Pakolaisapu on pitkään tukenut maahan muuttaneita nuoria, jotka ovat jääneet yhteiskunnan ulkopuolelle ja kampailevat monimutkaisessa byrokraattisessa säädösviidakossa löytämättä toimivaa reittiä hyvään elämään. Hyvä elämä on monille tarkoittanut vakaata arkea, työllistymistä, itsenäisyyttä ja yhteyttä toisiin ihmisiin.

Helsingin kaupungin maahanmuuttovirasto oli vuosikymmenen alussa huolissaan niistä nuorista, jotka olivat saapuneet Suomeen yli kolme vuotta aikaisemmin ja jotka eivät enää olleet kotouttamisjärjestelmän piirissä. Yhteisestä ideoinnista kaupungin sosiaaliviraston ja Suomen Pakolaisavun kanssa syntyi v. 2011 Kurvi-projekti, jossa vapaaehtoiset ohjaajat ovat antaneet nuorille henkilökohtaista neuvontaa.

Lähtökohtana hankkeessa on ollut nuorten omien voimavarojen tukeminen ja usko siihen, että esteetön yhteiskunta on oikeudenmukaisempi

kaikille. Erityisesti esteitä näyttää kasvautuvan muutamana vuoden maassa olleille nuorille. Aikuisuuden kynnyksellä oleville nuorille. Aikuisuuden ja itsenäisyyden imu on vahva, sillä Suomessa ei tunnusteta aikuisuutta ilman koulun suorittamista. Nuoruus on tila, josta halutaan pois, aikuisen elämään. Sosiaalinen nousu pitkäpiimäisen koulunpenkkiohjelman kautta on liian hidasta.

Nuorten kohtaamat monet esteet musertavat. Jos yksi este saadaan kierrettyä, mutkan takana odottaa uusi. Kurvi-hankkeessa havaittiin, että esteet olivat lopulta melko pieniä, mutta niiden poistaminen vaatii poliittista tahtoa. Monen kohdalla asunnottomuus jarrutti eniten muiden asioiden järjestymistä.

Kirja tarjoaa neljä erilaista näkökulmaa nuoriin toimijoina sekä heidän elämäntilanteidensa ja ympäristön asettamien esteiden ja rajoitteiden tarkasteluun. Nuorten elämäntodellisuutta tarkastellaan ohjaustyön sekä sosiologisen tutkimuksen kautta. Hankkeessa mukana ollut Nuorisotutkimusverkoston tutkija **Antti Kivijärvi** tarkastelee nuorten elämäntilanteita mielenkiintoisen polun metaforan ja elämänkulkuanalyysin avulla. Elämänpolut eivät riipu vain yksilöiden sosiaalisista verkostoista ja taidosta valita, vaan myös yhteiskunnan rakenteista ja koulutusjärjestelmästä sekä niiden soveltuvuudesta heille. Muiden talleamat polut ovat houkuttelevia, mutta usein vastassa on umpikuja.

Nuorten syrjäytymiskeskusteluissa usein huomiotta jäävät sosiaalityöntekijöiden näkemykset saavat myös tilaa. Sosiaalityöntekijät arvostavat yhteistyötä erilaisten projektien kanssa silloin, kun yhteistyö on hyvin suunniteltua ja keskinäinen tiedonkulkua on tarkoituksenmukaista. Epäkohtana he kokevat lyhytjän-

teisen hanketoiminnan pirstaleisuuden. Hankkeiden hyöty useinmiten häviää jonnekin.

Kirjan parasta antia on kaikkien lukijoiden kutsu yhteiskunnallisten esteiden kriittiseen tarkasteluun ja niiden näkyväksi tekemiseen oman elämän tai ammatillisen toiminnan kautta. Kurvi-hankkeen toimintamalli kyllä esitellään raportissa, mutta hyviä käytäntöjä siinä ei haluta tarjota.

Paraikaa valmistellaan valtion kotoittamisohjelmaa. Sen tarveanalyysissä on huomioitu nuorten pääsy nopeammin ja suuremmin työelämään. Ratkaisevaa on kuitenkin tiellä olevien byrokraattisten esteiden poistaminen. Riittääkö poliittista tahtoa sujuvoittaa työhön pääsemistä ja selkiyttää työn, opiskelun ja erilaisten tukien suhteita? Halutaanko järkipäätä suomalaista pitkää ja hidasta koulutuspolkujärjestelmää?

Jokaisen diakonia- ja nuorisotyöntekijän tulisi lukea tämä pieni kirja ymmärtääkseen maahan muuttaneiden nuorten umpikuja, yksinäisyyttä ja ahdistustaan ja uskoakseen ohjauksen merkitykseen. Ohjaamiseen kirja antaa hyvää opastusta. Kirja rohkaisee vaikuttamaan sitkeämmin poliittisiin päättäjiin sekä niihin valtion ja kunnan virastoihin, joiden linjaukset ja säädökset ovat usein keskenään ristiriitaisia.

Myös hankesuunnitelmia laativien työntekijöiden tulisi lukea tämä kirja, jotta he voivat välttää hanketoiminnan sudenkuopat ja tehostaa lyhyiden hankejaksojen vaikuttavuutta järkevällä tavalla.

Kritiikkiä ja innostusta tarjoava kirja on luettavissa linkistä vaikka kappale kerrallaan:

<http://pakolaisapu.fi/wp-content/uploads/2015/12/Kiertoteita%CC%88.pdf>

● MARJA-LIISA LAIHIA

Kehitysyhteistyön pilarit

ELINA VUOLA (TOIM.):
USKONTO JA KEHITYS
– NÄKÖKULMIA SUOMALAISEEN
KEHITYSYHTEISTYÖHÖN JA
-TUTKIMUKSEEN
SKS 2015

Mikä on kehityksen ja uskonnon suhde? Mitä 'kehitys' tarkoittaa uskonnon näkökulmasta ja mitä uskonto kehityksen? Mikä on lähetystyön ja kehitysyhteistyön suhde? Mitä tarkoittaa uskonnon lukutaito?

Kehitystutkimuksessa ja -politiikassa uskontoon liittyvät kysymykset on yleensä kapeasti liitetty lähetystyöhön ja sen historiaan, tai vielä tavallisemmin niitä ei ole käsitelty lainkaan. Vastaavasti uskonnontutkimus usein tarkastelee kehitykseen liittyviä kysymyksiä kapeasti. Tieteenalojen välisen vuoropuhelun puuttuminen ja kehitystutkimuksessa vallinnut uskonto-sokeus tai asenteellinen suhtautuminen uskontoon ovat puolestaan vaikut-

taneet siihen, että uskonnon ja kehityksen välistä monitahoista suhdetta on tarkasteltu puutteellisesti.

Mutta ajat ovat muuttuneet ja tämä kirja on osoitus siitä. Myös sellaiset jäyhät tahot kuten ulkoasiainministeriö ovat vähitellen kiinnostuneet panostamaan uskonnon lukutaidon kohentamiseen omissa koulutuksissaan. Tässä tilanteessa uskonnollistaustaisia toimijoita on osattava tarkastella monipuolisesti. Kirja tarjoaa tähän välineitä sekä teoreettisesti että käytännöllisesti.

Kirjan toimittaja TT **Elina Vuola** on Helsingin yliopiston akatemia-professori (2013–2017). Hän on tunnettu erityisesti naistutkimuksesta ja Latinalaista Amerikkaa koskevista tutkimuksistaan. Vuola toimi vuosina 2008–2011 Helsingin yliopiston Latinalaisen Amerikan tutkimuksen professorina ja sen jälkeen Kehitysyhteistyön palvelukeskus Kepa ry:n puheenjohtajana vuosina 2012–2015. Käsillä oleva kirja Uskonto ja kehitys on ensimmäinen suomeksi julkaistava akateeminen tietokirja uskonnon ja kehityksen suhteesta. Kirja soveltuu oppikirjaksi eri alojen opiskelijoille.

Muut kirjoittajat ovat kehitysyhteistyön pitkäaikaisia toimijoita, kehityskaatutkijoita, lähetystyöntekijöitä ja teologeja: **Petri Merenlahti**, **Tapio Leskinen**, **Päivi Hasu**, **Auli** ja **Mika Vähäkangas**, **Henri Alava**, **Mari-Anna Pöntinen** ja **Maria Palmusaa-**ri. Yhdeksän kirjoittajan listasta puuttuu

ehkä ”puhdas” kehitysyhteistyöntekijä, joka olisi voinut kuvata lähetys- ja kehitysyhteistyön vuosikymmenten mittaista kissanhännänvetoa. Kaikkihan eivät tiedä, että maailmassa on tällainenkin ongelma.

Viehätyin heti kirjan alussa Vuolan analyttiseen otteeseen käsitteiden sekamelskan järjestäjänä. Tällainen itsereflektioon kykenevä toimittaja nähtävästi vetää mukaansa koko kirjoittajien joukon ja tuloksena on laadukas akateeminen kirja, jossa teoreettinen taipuu myös käytännön näkökulmille.

Mutta puuttuuko jotain? Jäin odottamaan määritelmää uskonnosta, joka ei redusoidu lähetystyöhön. Kirjan nimi ”Uskonto ja kehitys” on liian iso: se lupaa liikaa sekä uskonnon että kehityksen osalta. Alaotsikko ”Näkökulmia suomalaiseen kehitysyhteistyöhön ja -tutkimukseen” olisi itsenäisenä ollut riittävä.

Vuola nostaa esiin **Thomas Wallgrenin** (2005, 14) oivaltavan ja viehättävän määritelmän, jonka mukaan kehityskaatutuksen kolme pilaria Suomessa ovat ”kristillinen lähimmäisen rakkaus, työväenliikkeen solidarisuus ja liberaalin humanismin ihmisoikeus- ja oikeudenmukaisuusarvot”. Kun kirjoittajakunta kirjan lopussa esittää laatimansa kymmenen teesiä, joissa kiteytyvät kirjan keskeiset viestit, havaitsemme niiden vahvistavan Wallgrenin esittämän määritelmän.

● ANTTI ELENIOUS

Diakonia-lehden toimituskunta toivottaa kaikille lukijoille

Hyvää pääsiäistä!

Epäreilua!

Työvoimatoimistossa oli rekrytointipäivä. Tilanomistaja kävi hakemassa heti aamusta miehiä metsätöihin. Päiväpalkaksi sovittiin 140 euroa. Työtä olikin luultua enemmän, joten hän haki puoliltapäivin lisää väkeä ja sanoi maksavansa reilun palkan. Vielä tuntia ennen hämärää muutama mies aloitti työt.

Kun palkanmaksun aika koitti, isäntä sanoi miehille, että asettukaa jonoon siten, että viimeksi tulleet ovat ensimmäisinä. Vain tunnin työskennelleet avasivat palkkapussinsa ja sieltä löytyi seteleitä 140 euron verran.

Koko päivän töitä paiskineille heräsi toivo. Tämähän näyttäisi siltä, että me saamme reilun korvauksen. Kuitenkin miehet saivat 140 euroa, kuten heidän kanssaan oli sovittu. ”Täähän on epäreilua! Nuo saivat tunnin työstä saman kuin me, jotka olemme paiskineet töitä aamusta asti ja tehneet samalla kovimmat hommat.”

Tarina ei kerro, kuinka tämä metsätalallinen onnistui saamaan työmiehiä seuraavan rekrytointipäivän koittaessa. Oliko tämän isännän menettely reilua työmiehiä kohtaan? Oliko hän enemmän kuin reilu vai vähemmän kuin reilu? Hänhän maksoi sovittun palkan ensiksi tulleille sekä huomattavasti enemmän myöhemmin aloittaneille.

Lapsi oppii oikeudenmukaisuuden kuin itsensä. Kun äiti jakaa perheen lapsille karkkeja, jokainen seuraa silmä kovana, että jako menee varmasti oikein. Jos jako menee pieleen, jokainen lapsi osaa huutaa: ”Epistä, toi sai enemmän!”

Jotkut ihmiset eivät kasva aikuisiksi koskaan. He valittavat joka asiasta ja elämä on kohdellut heitä epäoikeudenmukaisesti. Poliittisia päättäjiä voi arvostella aina. He ottavat köyhiltä ja jakavat rikkaille. Köyhyys on siis epäreilua ja toisten aiheuttamaa.

Jumalan armo tarkoittaa sitä, että työmies saa enemmän kuin olisi ansainnut. Vaatii kuitenkin nöyrytystä, rukousta ja kasvua, että voi vilpittömästi iloita pienistä asioista omassa elämässä ja etenkin toisten ihmisten menestyksestä tai onnistumisista.

Armo on kuin sähkövirta, joka kulkee ihmisen lävitse. Jos virta jää ihmiseen, hän palaa karkelle ja mumisee vielä kuolinvuoteellaankin, että koko elämä meni väärin. Armoa on ensin pyydetävä Jumalalta. Armoa on annettava eteenpäin. Armoa ei kannata käyttää ikään kuin hyväksi jatkamalla synnillistä elämää ja olemalla vaikkapa katkera jollekin läheiselle.

*Herra,
anna meille tänä päivänä meidän
jokapäiväinen leipämme. Ja anna
meille meidän syntimme anteeksi, niin
kuin mekin anteeksi annamme niille,
jotka ovat meitä vastaan rikkoneet.
Herra, armahda meitä.*

● TERO KONTTINEN

